

ወይን

ኣብ ስትራቴጂካዊ ረብሓናን ህልውናናን ንዘነፃፀረ ሓዲጋ ሓዲ ኮይንና ክንምክቶ ክምዝግባእ ተገሊፁ።

“ኣብ ፅንተት ዘይወፀ ቐጠና ካልእ ፅንተታዊ ኮናት ከየጋጥሞ ፀቕጢ ንፍጠር” ምሁር ታሪኽ ፀጋኣብ ካሳ

ኣብዚ ሓዚ እዋን ናብ ትግራይ ዝመፅእ ዘሎ ሓዲጋ ኣብ ስትራቴጂካዊ ረብሓናን ህልውናናን ዘነፃፀረ፤ ፖለቲካዊ ጥራሕ ዘይኮነስ “ብህይወት ክትነብሩ የብልኹምን መሊእኹም ክትፀንቱ ኣለኩም” ዝብል ውፅኢት ዝፈጥር ከምዝኾነን ነዚ ድማ ሓዲጋትካ ኣስጢምካ፤ ህዝብኻ ኣንቁሕኻን ወዲብኻን ድልው ኮይንካ ምርካብ ከምዝሓትት፤ ምሁር ታሪኽ ፀጋኣብ ካሳ ገሊፆም።

ፀጋኣብ ካሳ ነዚ ዝገለፁ፤ ኣብ ህልው እዋናዊ ኩነታት ትግራይ፤ ኣብ ኣሰላፊ፣ ጂኦፖለቲካዊ ቀርኒ ኣፍሪካን ኣብ መንጎ ሃገራት ኢትዮጵያ ኤርትራን ዝርእ ዘሎ ምትፍናንን ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ከስዕቦ ዝኾነልል ሓዲጋን መፍትሒኡን ኣመልኪቶም ብፍሉይ ምስ ምስንዳእ ጋዜጣ ወይን ኣብ ዘካየዱም ቃለ መጠይቅ እዩ።

ከምዝኾነ ዝሓበሩ እቶም ምሁር ታሪኽ ሓዚ እውን ረብሓኡም ማእኸል ዝገበሩ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዓለም ጣልቃ ብምእታው ሰላምን ፀጥታን እዚ ቐጠና ዝህውኹሉ፤ ኣብዚ ብዝዘለለ ድማ ካልእ ፅንተታዊ ኩናት ክፍፀሙሉ ዝኾነልል ዘባ ከይኸውን ስግእት ከምዘሎ ኣረዲኦም።

ሓዚ ኣብዚ ከባቢ ዝመፅእ ዘሎ ሓዲጋ ፖለቲካዊ ጥራሕ ኣይኮነን፤ ህዝቢ ትግራይ ከምዝዘበ ከነብር ዘይፈቅድ፤ ነቲ ሰላሕታዊ ፅንተት እውን ዘይፀገሰ መሊኡ ክፀንተና ዝኾነልል ከምዝኾነ ዘመላኹቱ እቶም ምሁር ታሪኽ፤ ኣብ መንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ኣንፀላልዩ ዘሎ ሓዲጋ ናብ ተግባር እንተደእ ተሰጋጊሩ ንትግራይ ዝህልዎ ሓዲጋ ናብ ካሊ ፅንተታዊ ኩናት ዘምርሕ ከይኸውን ብሓባር

ጂኦፖለቲካዊ ቀርኒ ኣፍሪካ ኣብ ቀደሙ ተባራይ፤ ተለዋዋጣይን ዘይተገማታይ ባህሪያት ዘለዎን ቐጠና

ናብ ገፅ 3 ይዘውር

“ንስምምዎ ፕሪቶሪያ ዝፃብኡ ባይናዊ ውሳኔታትን ተግባራትን ተቐባልነት የብሎምን።”

ስምምዎ ፕሪቶሪያ ካብ ዝፍረም ክልተ ዓመትን መንፈቕን ኮይንዎ ኣሎ። ብወገን ህወሓትን ትግራይን እቲ ስምምዎ ብቐጠና ንክፍፀም ተሰሪሑ እዩ። ምእንተ ሰላም ክበሃል ትግራይ ክትሸከምም ዘይግብኣ ግፍዕታት ተሸኪሞ ፀኒሓ እዩ። ብወገን መንግስቲ ኢትዮጵያ ክፍፀሙ ዝግብኦም ብፍላይ ንመሰልን ሃለቦትን ትግራይ ዝምልከቱ ወሰንቲ ትሕዝቶታት እቲ ስምምዎ ናይ ምፍፃም ተግባር ዘይኮነስ ኣብቲ ስምምዎ ዘየለዉ ጉዳያት ብባይናዊ ውሳኔ ኣብ ልዕሊ ትግራይ ኣብ ምፅዳንን መስርሕ ሰላም ኣብ ዝገድኡ ተግባራትን ተፀግዶ ይርከቡ።

ህዝቢ ትግራይ ዛጊድ ዝተመረፀ መንግስቲ ክህልዎ ይግባእ ነይሩ። ይኹን እምበር መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ኣፈፃፀማ ስምምዎ ፕሪቶሪያ ብዝተኸተሎ ግጉይ ኣክያይዳን ፖለቲካዊ ሕምሰምስ ክህሉ ብምስርሖን ክገሃድ ኣይክኣለን። ብፍላይ ኣብዚ ዘለናዮ ወቕቲ ኣብ ልዕሊ እቶም ዝፀንሑ ንስምምዎ ፕሪቶሪያ ዝፃብኡ ተግባራት ካልኣት ሓዲሽቲ ጥሕስታት ብመንግስቲ ኢትዮጵያ እናተፈፀሙ ይርከቡ። ብመሰረት ዓንቀፅ 3 ስምምዎ ፕሪቶሪያ ሓዲኡ ተወዳዳሪ ወገን ነቲ ካልእ ወገን ብቐጥታ ይኹን ተዘዋዋሪ ናይ ዘይምጥቃዕ ግቡእ ኣለዎ። ናይ ተፃባኢ ስራሕቲ ፕሮፖጋንዳን ሚዲያን ክልኩላት እዮም። እዞም ግልፂ ግቡእት ብምጥሓስ መንግስቲ ኢትዮጵያ ንሃለቦት ትግራይ ዝፈታተን ኩነታት ክፍጠር ምስራሕ ካብ ዝጀምር ነዊሕ እዋን ኣቐጥሩ ኣሎ። ዓቕን ዘይብሉ ሃፍቲ ኣፍሲሱ ይረባረብ ኣሎ።

እዚ ከምዘለዎ ኮይኑ፤ መንግስቲ ኢትዮጵያ ሕዚ እውን ንመንፈሲን ትሕዝቶን ስምምዎ ደው ምባል ተፃባኢ ንጎረብምግዳፍ ተወዳዳሪቲ ወገናት ብልዝብን ብምርድዳእን ብዝበፀሕዎ ናይ ሓባር ስምምዎ ዘይኮነስ ኣግባብነት ብዘይብሎም ሕግታት (አዋጅ 359/1995፤ ደንብ 533/2015) ባይኑ ከምድላዩ እናወሰነ ንምኻድ እናሰርሐ ይርከቡ። ብመሰረት ዓንቀፅ 10 ስምምዎ ፕሪቶሪያ፤ ግዚያዊ ምምሕዳር ትግራይ ብልዝብ ህወሓትን መንግስቲ ኢትዮጵያን ይጣየሹ። ስለዝኾነ ኣብ ትግራይ ዝተጣየሹ ግዚያዊ ምምሕዳር ውፅኢት ስምምዎ ፕሪቶሪያ እምበር ጉዳይ ባይናዊ ውሳኔ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣይኮነን። እንተኾነ ግን ነዚ ዝጥሕስ ቅሉዕ ምንቅስቃስ ይግባር ኣሎ።

ኣብ ዝሓለፉ እዋናት መንግስቲ ኢትዮጵያን ህወሓትን ኣብ ዝነበሮም ርክባት ህወሓት ኣብ ግዚያዊ ምምሕዳር ዝፀንሐ ፕረዚደንት ምልዓሉ ስዒቡ ኣተኻኸእኡ ዝምልከት ተዘራረቡ እዩ። ባዚ ኣቢሉ እውን ክሳብ ሕዚ ዘሎ ኣፈፃፀማ ግዚያዊ ምምሕዳር ብምግምጋም ፕረዚደንት ግዚያዊ ምምሕዳር ንምቕያር ኣብ ስምምዎ ተበፂሑ። ስለዝኾነ ድማ ጅጎራል ታደሰ ወረደ ፕረዚደንት ንክኸውን ማ/ኮሚቴ ህወሓት ወሲኑ ብወገን መንግስቲ ኢትዮጵያ እውን ተቐባልነት ረኺቡ እዩ። ይኹን ደኣ እምበር ነቲ ስምምዎ ንጎረብምግዳፍ ብቤት ፅሕፈት ቀዳማይ ሚኒስትር ዝተወዘበ ግዳግት ጥቆማ፤ ፕረዚደንት ናይ ምሻም ስልጣን ናይ ቀዳማይ ሚኒስትር ባይናዊ ውሳኔ ዘምስልን ስምምዎ ፕሪቶሪያ ዝጥሕስን ኣክያይዳ ስለዝኾነ ተቐባልነት የብሉን።

ህዝቢ ትግራይ ነቲ ሸርኣዊ ግዑዲት ብቐጠኦ እናነፀፀ ይርከቡ።

ናብ ገፅ 3 ይዘውር

ወይን 25 መጋቢት 2017 ዓ/ም

ዋና ዳይሬክተር - ተወልደ-በርሃን ተኸሉ
ቁ.ስ - 034 440 00 10

ዋና አሰናዳኤ- አክሊሉ ታደሰ
ቁ.ስ - 034 440 22 92

ም/ዋና አሰናዳኤ- አማኑኤል ገ/ሩፋኤል

ዲዛይንን ለይአውትን - መነን ይሕደጎ
- ማርታ መረሳ
ቁ.ስ - 03 42 40 53 98

25 መጋቢት 2017 ዓ/ም
መበል 49 ዓመት ቁፅ 1066
ፋክስ - 034 440 46 07
ቁ.ሳ.ፖ - 840 መቐለ

መልእክተ ወይን

አንፃር ብሄራዊ ክሕደት ዝተሰለፈ ስትራቴጂካዊ ዓቕሚ ይጠናኸር!!

ህዝቢ ትግራይ ንዝሓለፉ ልዕሊ ኣርባዕተ ዓመት ኣብ ፈታኒ ቃልሲ ህልውና እዩ ፀኒሑ። ከምህዝቢ ኣብ ታሪኽና በሊሒና ዘይፈልጥ ብርሰት ኣጋጠሙና። ዝገጠመና ልፍንታዊ ወታደራዊ ወራር ጥራሕ እንተይኮነ ሞት፣ ስደትን ምምዘባልን፣ ስታዊ ዓመፅ፣ ውራን ፅንወትን ንብረት፣ ምቕፃልን ምብራህን ዓዲ፣ ምብራህ ሃፍቲ ተፈጥሮ፣ ሕማምን ጥምየትን ኮታስ ቆረቆሪ ዘይውድኡ ምፅኳት ኢና ኣተኣናጊድና። ከምህዝቢ ሕዚ እውን እንተኾነ ኣብ ትሕት ሰላም ዝመሰል ሃዋህው መከራን ፀገምን ህዝብና ይቐፅል ኣሎ። ተመዛባላይ ህዝብና ኩሉ ነገር ስኢኑ ናይ ደገ ሓገዝ ተመፅቓታይ ኮይኑ። ነተን ቁንጣር ሓገዝ እኳ ዝስእነሉ ከቢድ ኩነታት ሕዚ እውን ይቐፅል ኣሎ። ካብዚ ብተወሳኺ መላእ ህዝቢ ትግራይ ስራሕ ዝነበር ይኹን ዘይነበር፣ ምሁር፣ ሓረሰታይ፣ ሙያተኛ ወዘተ ኣቲ ብክፍትን ዕፅዋን ከባን ዝተፈጠረ ቅልውላው ብቀጥታ እናሃሰዩ ይርከብ።

ኢኮኖሚ ትግራይ ቅድሚያ ኮናት በሊሕዎ ካብዝነበረ ብዓሰርተታት ዓመታት ንድሕሪት ተመሊሱ። መንግስታዊ ስራሕቲ ጠቐሲሉ ተቐባቢ ካብዝነበረሉ ዝሓሸ እንተኾነ እውን ኣገልግሎታት ብቲ ዝድለ ኣይወሃብን ዘሎ። ናይ ብዙሕ ኣዋርሕ መሃያ ዘይተኸፈሎ ስራሕተኛ መንግስቲ ናብርኡ ተዛቢ-ዕ ይርከብ። ንብዙሕ ዜጋ ዘንቀሳቐሱ ማሕበረ ቁጠባዊ ንጥፈታት ተዘሓሒሎም ስለዘለው ዕድል ስራሕ ምፍጣር ኣዕጋሚ ኮይኑ ይርከብ። ህዝቢ ትግራይ ካብ ብርሰትን ህልቀትን ንምድሓን ዘካየዱ ምኽንያታዊ ቻልሲን ዝኸፈሎ መስዋእትነትን ብስምምፅ ፕሪቶሪያ መዕለቢ ክረከብ ትፅቢት እንተተገበረ እኳ ሕዚ እውን ኣብ ውሽጢ ሰላማዊ ዝመሰል ሃዋህው መልክዑ ዝቐየረ ሰላሕታዊ ፅንተነትን ፈተናታትን እናቐፀለ ይርከብ። ኣብ ትሕት ወረርሒ ዝነበር ዘሎ ህዝብና ብዙሕ ግፍዕን በደልን ይበፅሖ ኣሎ። ብሄራዊ መንነቱ ክቐይር ክሳብ ምግዳድ ዝበፀሕ ስቓይ ተሸኪሙ ተሰኩኑ ክነበር ወይ ዓዲ ለቐቐ ክወፅእ ይግበር ኣሎ። ባዕሉ ክኢሉ ህይወቱ ዝመርሕ ዝነበረ ዝተመዘበለን ዝተሰደደን ህዝብና ንልዕሊ ኣርባዕተ ዓመት ብቐርን ሃሩርን እናተሳቐየ ብሓሰገገ ጥምየትን ሕማምን እናተገረፈ ይበርስ ኣሎ። እዚ ዝኾነሉ እውራ ምኽንያት ወረርሒ ብመሰረት ስምምፅ ፕሪቶሪያ ካብ ሉኣላዊ ግዝእትና ክወፀ- ብዘይምኽኣሎም እዩ። ኣብ ርእሲ እዚ ኣብ ህዝብና ዝተፈፀመ ጄኖሳይድ ተሓታትነት ንምርግጋፅ ዘኸለል መሰርሕ ኣይተጀመረን። ፖለቲካዊ ድርድር ህወሓትን መንግስቲ ፌዴራልን የለን ጥራሕ ዘይኮነ ካብ ኣንፈት እቲ ዝተገበረ ስምምፅን ወፃኢ ንህወሓት ሕጋዊ ሰብነት ክስእን ንምግባር እዩ ፃዕሪ ዝግበር ዘሎ። ስራሕቲ ሕወዳትን ዳግመ ህንፀት ዝምልከት ተበግሶታት ዋላ እንተተርእዩ ብቐጥታ ዝተጀመረ ኣይኮነን። ብሓፈሻ ብመስዋእትነትን ዝተፈራረምናዮ ውዕሊ ፕሪቶሪያ ኣብ ባይታ ዝጭበጥ ትግብራ ስለዘይተረጋገፀ ናብ ርብሓ ህዝቢ ትግራይ ኣይቀርባናን። እኳ ድኣስ ክልተ ዓመት መመላእታ ህዝብና መልክዑ ኣብዝቐየረ ሰላሕታዊ ፅንተነት ክነበር ተገዲዱ ኣሎ።

እዚ ንምንታይ ኮይኑ? ... ዝብል መሰረታዊ ሕቶ ክኸውን ይግባእ። ናይቲ ፈራሚ ኣካል መንግስቲ ፌዴራል ፅንቅፋታት ከምዘሎ ኮይኑ እቲ ዓብይ ፈተና ግና ውሸጣዊ እዩ። ብፍላይ ድማ ኣብ ውሽጢ ውድብና ዘጋጠመ ሓደጋ እቲ ዝግበየ ፈተና ገይርካ ይቐመጥ። ሸሕ እኳ ኣብዝሓ ኣመራርሓን ኣባልን ውድብና ብዓብይኡ ድማ ህዝብና ውድብም ንምድሓን ብዘካየድዎ ብርቱቅ ቻልሲ ንህወሓት ካብ ውሽጢ ንምፍራስ ዝነበረ ሸርሒ ክብርዕን እንተኾነ እቲ ሓደጋ ከቢድ ብምንባሩ ውድብና መድረኽ ዝጠልቦ ብቐዓትን ጥንካረን ክህልዎ ቀፃሊ ርብርብ ምክያድ ግድን ይኸውን። ብአንፃር ምርግጋፅ ህልውና ውድብና እንተርእዮ ዋላ እኳ ህወሓት ዕላማኡን መሰመሪን ኣብ ልቢ ነፍስ ወከፍ ትግራዊይ ስለዝሰረፀ

ብቐሊሉ ዘይትፈርስ ውድብ እንተኾነ ነቲ ዘጋጠመ ሓደጋ ዝምጥን ቃልሲ ናይ ምክያድን ከበድቲ ፈተናታት ናይ ምስጋርን ዋሪን ተጀሚሩ እምበር ኣይተወደአን። ብፍላይ እዚ ቃልሲ መኸተና ብምሕንሻሽ ዝከሓደ ጉጅለ ኣብ ብሄራዊ ህልውና ዝፈጠሮ ሓደጋን ደጋዊ ሓይልታት ዝፈጠሮ ፀቕጥታትን ተደማሚሩ ሕዚ ይኹን ንቐፃሊ ንህልውና ውድብናን ህላው ህዝብናን ከቢድ ፈተና ምኽንያት ዘይተርፍ እዩ።

እዚ እንተኾነ፣ እዚ ሓደጋ ዝኸበሰሉ ዕድልን ዓቕምን ሕዚ እውን ኣብ ኢድናን ኣብ ኢድ እቲ ፅኑዕ ህዝብናን እዩ ዘሎ። ብዋናነት ስትራቴጂካዊ ዓቕምታት ትግራይና ዝኾኑ ህዝቢ ትግራይ፣ ውድብና ህወሓትን ሓይልታት ፀጥታ ትግራይን ነቲ ዘለናሉ ንኡስ መድረኽ ዝምጥን ውሳኔታቶም ብምውዳድ ሓድነቶም ኣስጢጥም ብመንፈስ ግዘ የለን እንተተረባረቦም ኣንፀላልዩ ዘሎ ናይ ውሸጥን ደገን ናይ ጥፍኣት ሓደጋ ኣብ ዝሓፀረ እዋን ከምዝኸበሰን ኩሉ ነገር ናብ ንቡር ኩነታት ከምዝምለስን ኣየጠራጥርን። በዚ መዳይ ተጀሚሩ ዘሎ ቃልሲ ዝናኣዱ ውፅኢታት ከምፅእ እንተኾነ እውን ነቲ ውሳኔ ብምሉእነት ክትግበር ናይ ምግባር ጉዳይ ልዑል ቁርፅኝነት ዝሓትት እዩ።

እቲ ኣብ ውድብናን ህዝብናን ከቢድ ናይ ስግኣት ደመና ዝፈጠረ ጠላም ጉጅለ ብሸም ለውጢ ናይ መኸተ ዓቕምና ኸፋፈሉ ኣብ ምንጎ ህዝብና፣ ስራዊትናን ካልኣት ስትራቴጂካዊ ዓቕምታትናን ሰፋሕቲ ምድንጋራት እናፈጠረ ነንባዕልና ክንፃቕርን ፀላእትና ሳላ ፅንዓትናን ሓድነትናን ከምልእዎ ንዘይከኣሉ ህዝቢ ትግራይ ናይ ምፅናት ኣጅንዳ ኣንዳዕዲዮም ከምልእዎ ንምግባር ኩሉ ዓይነት ዕድላት ኣመቻቶቹ ብፅዕቕ እናሰርሐ ይርከብ። ውድብን መንግስትን ካብ ኩሉ ቀንዲ ሃረግም ወጊምዎ ኣብ ሃንቺ መንቺ ክፅዕዱን ህዝብና ብስግኣት ክወሓጥን ብምግባር ፀላእቲ ርሒቑን ቀረባን ብኮራርምቶም ክስሕቑ ዝግደመን እዚ ክግሃድ ኩሉ ዘሎ ዓቕሙ ፀንቂቑ ዝሰርሕን በታኒ ሓይሊ ኮይኑ ኣሎ።

ይኹን እምበር፣ ውድብናን ህዝብናን በዚ ተግባር ክይተሰኩኑ እኳ ድኣስ እዚ ብደህ ከምቲ ልሙድ ብቻልስን ሓድነታዊ ፅንዓትን ከምዝፍታሕ ኣሚናም ስትራቴጂካዊ ዓቕምታት ትግራይ ብምእካብን ብምጥንኻርን ኣንፃር ጉጅላዊ ድሕረት ዝካየድ ምርብራብ የጠናኸሩ ኣለው። ነቲ ዝተጀመረ ማዕበላዊ ቻልሲ “ውፍሪ ኣምቢታ” ናብ ነገራዊ ሓይሊ ብምቐር ምሉእ ድሕነትና ክነረጋግፅን መኸተና ብምዝም ከምህዝቢ ናብ ልዑል ብራኽ ክንሰጋገርን ብዝተወደበ መንገዲ ዝተመርሐ ምንቕፍቕ ብስፍሓት ይካየድ ኣሎ። ዝዚ ምንቕፍቕ ብምጥህሃር ናብ ዝለዓለ ውፅኢት ምስግጋር ዝከኣል ድማ ኣንፃር እቶም ውሑዳት ጉጅለ ክሕደት ዝግበር ቻልሲ ብምጥንኻር ይኸውን። ብመሰረት እዚ፣ ኣብ ውሸጥን ወፃኢን ዘሎ በዓል ዋናን ፈታውን ህዝባዊ ቻልሲና ስምረቱን ሓድነታዊ ቻልሲን ዝያዳ ክጠናኸር ኣለዎ። ኣብቲ ዝተፈጠረን ብቐፃልነት ዝፍጠርን ማዕበላዊ ምንቕፅቕ ሓፋሽ ንደምበ ፅግዕተኛታትን ድሕረትን ረመፅ ዝኾነት ትግራይ ንምፍጣር ብፍሉይ ትኹረትን ወነ ቻልሲን ክንጋደል ኣለና። እዚ እንተኸውን ብውሸጥን ብደገን 50 ዓመት ዘቐፀረ ህዝባዊ ቻልሲናን መኸተናን ንምሕንሻሽን ህዝቢ ትግራይ ተብቲኑ ክተርፍን ዝሓልሙ ዘለው ፀላእትን ባንዳታትን ንባዕሎም ተብቲኖም ክተርፉ እዮም። ኣብዚ እንተተረባረብና ካብቲ ክፈጥርዎ ዝተለምዎ ሓደጋ ብምንጋፍ ህዝብና ሰላም፣ ፍትሒ፣ ቐሳነትን ምዕባላን ዝግሰሰላ ትግራይ ክፈጥርን ንቐፃሊ ወለዶ ክሰጋግርን ከምዝኸለል ዘጠራጥር ኣይኮነን።

ትብባሕ

ትዕዛብታን ቀፃሊ ሕቶን

“ዘይወገሕዎ መሰልዎሲዩ...” ብዝብል ብሂል ወለድና ከወከሰኩም እሞ ኣብ ከተማ መቐለን ካልኣት ከተማታትን ወረዳታትን ትግራይ ዝተበዓለ መበል 50 ዓመት ወርቃዊ ኢዮቤልዮ በዓል ስኢኹት 2017 ዓ/ም ዝነበረ ድባብን ብውልቀይ ዝተዓዘብኩም ትዕዛብታን ከካፍለኩም። ከምቲ ዝፍለጥ በዓል ስኢኹት ዝተወደበ ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ኣንፃር ፋሽስታውን ጨቋንን ስርዓት ዝተጀመረላ፣ ልደት ውድብ ህወሓትን መቐልሕ ወፍሪ ኣምቢታን እዩ። ብምኽና ድማ ኣብ ውሸጥን ደገን ዝነበር ተቃላሳይ ህዝብን ፈታዊ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን መበል 50 ዓመት በዓል ስኢኹት 2017 ዓ.ም ብድመቕ ኣገባብ ከብዕልዎ ግድን ኮይኑ። ነባራይ ህዝቢ መቐለ ኮነ መላእ ህዝቢ ትግራይ እውን ኣብዚ ሕዚ እዋን ነቲ ገጢሙዎ ዘሎ ሽግርን ፀበባን ተገደሩ “ንበዓል ስኢኹት ዘይኸውን ክብሪ የለን” ብምባል ዕላማታት ስኢኹት ኣፅዕው ንተግባራውነት “ስምምዕነት ፕሪቶሪያ ብሰላማዊ መንገዲ ንቃለስ” ብዝብል መራሕ ሓሳብ ካብ ሰናይ ወጋሕታ ጀሚሩ ነናብ ዝኸብረሉ ኣደባባይ ወፃኢ ብሰልፊ ድምፁ ከስምዕ ውዲሉ እዩ።

እቶም ካብ ህዝቢ ትግራይ ተፈጢሮም ካብ ዕላማ፣ መስመርን መትከልን ህወሓት ወፃኢም ብሄራዊ ክብርን ርብሓን ህዝቢ ትግራይ እናተገኸኹ ዝርከቡ ሓደ ሓደ ነበር ኣመራርሓ ውድብ ግና ምስታሪኻውያን ፀላእቲ ህዝቢ ትግራይ ቃልሲዳን ኣሲርም እናሰርሐ ይርከቡ። እዞም ንታሪኽን ቃልሲን ህዝቢ ትግራይ ዘራኸሱ ዘለው ውሳኔት ኣመራርሓ “ንሕና ኢና ውድብ ህወሓት” እናብሉ እኳ እንተፀንሑ ነቲ በዓል ግና ኣየኸበርዎን። እዚ ጥራሕ ዘይኮነ ህዝቢ ነቲ በዓል ተኣኪቡ ከዮብዕሎ ናይ ምብታን ስራሕ እንተሰርሑን ብናይ ማሕበራዊ ሚዲያታትን ድሕረ ገፃትን ፅሑፋት ብምፅሓፍ ኣቢሎም እንተፍከሩን ተግዚብናዮም ኢና። እዚ ከም ወጥ “ዘይወገሕ መሰልዎሲዩ...” ከም ዝበሃል እዞም መራሕቲ ኢና በሃልቲ ሕዚ ዝሓዘምን ዝቃለሰሉን መሰረታዊ ኣሰላልፋ ንውልቀ ስልጣናዎ፣ ርብሓኡምን ክብርዎምን እምበር ንብሄራዊ ርብሓን ክብርን ህዝቢ ትግራይ ከምዘይኮነ ብተግባር ኣርእዮም እዮም። እዚ ማለት ድማ ብተርጉሙ እቶም ጉጅለ ጥልመት ነዚ ናይ ቃልሲ፣ ፅንዓትን ዓወትን ህዝቢ ትግራይ ዝኾነ መበል 50 ዓመት ወርቃዊ ኢዮቤልዮ ልደት ህወሓት በዓል ስኢኹት ናቶም ኣይኮነን ማለቶም እዩ። ንሕና ድማ ከምህዝቢ ሓቕኹም ኢና ንብሎም። እቲ በዓል ናቶም ናይ ፅግዕተኛ ጉጅለ ኩኣድት በዓል ኣይኮነን ስለዘይኮነ እውን ኣየኸበርዎን።

ብተመሳሳሊ ኣብ ወርሒ ለካቲት ንመበል 129 ዓመት ዝተኸበረ በዓል ዓወት ከፍት ዓዲዎ እውን ከምኡ እዮም ደጊሞም። ህዝቢ ትግራይ ቅድሚያ ምኡቲ ዓመት ምስባዕዳውያን ወረርሒ ጣልያን ተዋጊኡን ተሰዊኡን ዓወት ዝሓፈሰሉ ዓብይ ታሪኻዊ በዓል ናይ ህዝቢ ትግራይ ታሪኽ ብካልኣት እንተጭው ጉጅለ ክሕደትን ጥልመትን ግን እቲ ታሪኽ እንተኸከርን ምስ ህዝቢ እንተኸብርን ኣይተረኣየን። በዚን ክንድዚን እንተርእኦ ኣረኣኢዮ፣ ኣሰላልፋን ቅምምን ገለ ላዕላዎት ኣመራርሓ ግዚያዊ ምምሕዳር ትግራይ ንስልጣንን ንብሕታዊ ርብሓኡምን ደኣ እምበር ምእንቲ እቲ ረዚን ቃልሲን ከቢድ መስዋእትን ዝተኸፈለሉ መንነት፣ ክብሪ፣ ታሪኽ ብኣውርኡ ድማ ምእንቲ እቲ ሕዚ ህዝቢ ብኣፅንኣት ዝደልዮ ሰላምን መሰረታዊ ሕቶታትን ጉዳያት ትግራይ ከምዘይኮነ ጥልል ኢሉ ዝተረኣየሉ እዩ። ምስ ምኽባር ውሳኔታት ኣብያተ ምኽሪ ተኣሳሲሩ ዝተሰርሐ ስራሕቲ እውን ናብ ተግባር ምስ ተኣተወ እቲ ፕረዚደንት ግዚያዊ ምምሕዳር ናብ ኣዲስ ኣበባ ብምኽድ ጉዳይ ተመዘበልቲ ናብ መረብቶም ዘይምምላስ “ናይ ባዕልትና ፀገም እምበር ናይ ፌዴራል መንግስቲ ፀገም ኣይኮነን” ብዝብል ጫፍ ዝረገፀ ብሄራዊ ክሕደቲ ብዕሊ ገሊፁ እዩ።

ህዝቢ ትግራይ ሕዚ ክገብር ዘለዎ ብዛዕባኡም እናሓሰበ ንምንታይ ክንድዚ ዝኣከል ንቃልስን ክብርታትን ትግራይ ሓንሺሽኩም? ንምታይ ክኣብቶም ዓብይትን ታሪኻውያንን በዓላት ዘይተረኸቡ? እናበለ ክገህን ክብሰልስልን ዘይኮነስ “ብራራ ናብ ዘበለ የብል ዕርፊ ኣፅንዕ” ኢሉ ዝጀመሮም ሰላማውን ፖለቲካውን ቃልሲ ኣጠናኺሩ ግዚያዊ መንግስቲ ከመዓራረን ውዕሊ ፕሪቶሪያ ክትግበርን ሕቶታቲ ክቀፅል ብዘተን ሰላምን ሕድሪ ስኢኹት ኣብ ሕቶ ክብፀሕ ክቃለስ ይግባእ ብምባል ሓሳብይ ክኸምብት።

አሰሪስ ኣረሩ (ጫሕማይ)
ካብ መቐለ

ዝቆጠ ዜና

አብ ስትራተጂካዊ ...ካብ ገፅ 1 ዝዘረ

ኮይንካ፣ ዓቕምታትካ ኣተኣኻኺብካ ህዝብኻ ኣንቁሕኻን ወዲብኻን ድልው ኮይንካ ምፅናሕ ከምዘድሊ ኣፍሊጦም።

“ቀርኒ ኣፍሪካ ዝሓዘም ኣጀንዳ ንምትግባር ፀገም ከፈጥረልና እዩ ንዝብልዎ ህዝቢ ትግራይ ንምውቃዕ ንወደብ (ቦሪ ባሕሪ) ከምሰብብ ተጠቐምካ ኩናት ንምውላዕ ዝገለጸ ጎስጓጎት ይካየድ ምህላው ሓቂ እዩ” ዝበሉ ኣይተ ፀጋኣብ፣ በዚ እውን ንኣመራርሓ ህወሓትን ሰራዊት ትግራይን ምስ ኤርትራን ዕጡቓት ሓይሊ ኣምሓራ ፋኖን ትራኽቡ ኢኹም ብዝብል “ብዕራይ ወለደ” ዝዓይነቱ ጠቕሚ ክሰን የካይዱ ከምዘለው ጠቐሰዎ።

አብ መንጎ ሃገራት ኢትዮጵያን ኤርትራን ዘሎ ምትፍናን ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ከስዕቦ ዝኸለል ሓዲጋን ክግበር ኣብዘለዎ ጥንቃቄን

ንስምምዕ ፕሪቶሪያ ...ካብ ገፅ 1 ዝዘረ

ህዝቢ ትግራይ ብሰንኪ ፅንተታዊ ኩናት ዝበፀሐ ማህሰይቲ ንኸከሓስ ገዕሪ ኣብ ክንዲ ምግባር ከምነዳዲ ዝበሉ ብመንግስቲ ኢትዮጵያ ዝመሓደሩ ወሰንቲ ሸቕጣት ከይኣትዉ ብምኽልካል ኣብ ትግራይ ዝካየዱ ናይ ህይወት ምድሓን ዝርካቡ ስራሕቲን ጠጠው ክብሉ ብምግባር ብህይወትን ናብራን ተጋሩ ምፅዋት ቀዲሉ ኣሎ። ከምዚ ዝኣመሰሉ ኢሰብኣዊ ተግባራት ንስምምዕ ፕሪቶሪያ ጥራሕ ዘይኮነስ ንዓለምለኸዊ ሕግታት ዝገብኡ፣ ኣዝዮም ኣነወርቲ፣ ፀረ ደቂ ሰባት ዝኾኑን ብገበን ምፅናት ዘሕትቱን ተግባራት እዮም። ብተወሳኺ ሰላም ህዝቢ ዝሕምሱ ሰፋሕቲ ምንቅስቓሳት

ኣመልኪቶም ድማ ምትፍናን እዘን ክልተ ሃገራት ናብ ኩናት እንተምራሑ ካብ ፅንተታ ኩናት ገና ዘይወፀ ቐጠና ዓውደ ውግእ ዝኾነሉን ካልእ ተወሳኺ ፅንተታ ዝፍፀመሉን ዕድል ዝሰፍሐ ከምዝገብሮ ግምቶም ኣቐሚጦም።

ትግራይ ማእኸል ኩናት ከይተኸውን ምስ ኤርትራ ይኹን ፋኖ ዝተርእዩ ውግንና ይኹን ደገፍ ከምዘየለ እቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ ንምሕበረሰብ ዓለም ምቅላዕ የድሊ፤ ዝበሉ ኣቶም ምሁር ስምምዕ ፕሪቶሪያ ተግባራዊ ክኸውን ብምግባር ህዝቢ ትግራይ ኩናት ዘይደሊ ህዝቢ ምጃኑ ማ/ሰብ ዓለም ከፈልጥን ፅዕንቶ ክሕድርን ድምፅና ብሓባር ምስማዕ ቀንዲ ዋሂንና ክኸውን ከምዘለዎ ኣተሓሳሲጦም።

ብፍላይ ናይ ሓሶት ጠቕሚ ክሰን ዝኸበሉ ዘሎ ውድብ ህወሓትን ሰራዊት ትግራይን ካልኣት ናይ ፖለቲካ ሓይልታት ትካላት ሃይማኖት መንግስታውን ዘይመንግስታውን ትካላት ስቢክ ማሕበራት ወዘተ እቲ ዝንዛዙ ዘሎ ሓቃውነት ዘይብሉ ምጃኑ ንመላእ ማ/ሰብ ዓለም፣ ንተግባር ስምምዕ ፕሪቶሪያን ውሕስና ወሃብቲ ኣካላትን ብምፍላጥ ፀቕጢ ገይሮም

ይግበሩ ኣለው። ሰላም ዓቂቦም ዋጋ እናኸፈሉ ዘለው ብልሒ መኸተ ዝኾኑ ሰራዊት ትግራይን ኣመራርሕኡን ብ“ብዕራይ ወለደ” ብትካላት መንግስቲ ኢትዮጵያ ይውንጀሉ ኣለው።

ህወሓት ደጋጊሙ እናገለፀ ከምዝመፀ እቲ ትኹረት ኣብ ምፍጻም ቀንዲ ትሕዝቶታት ስምምዕ ፕሪቶሪያ ማለት እውን፤ ኣብ ትሕቲ ወራር መቐፀልታ ፅንተታ ዝኾኑ ማእለያ ዘይብሉም ግፍዕታት ዝፍፀሙ ዘሎ ህዝቢ ትግራይ ሓራ ንክወፅእ፤ ናብራ ሓሳራ መከራ ዝደፍኡ ዘለውን ብሕፅራት መሰረታዊ ንወዲ ሰብ ክቐርቡ ዝግብእም ጠለባት ኣደዳ ሞት፣ ሕማምን ስቕያትን ዝኾኑ ዘለው ካብ መነባብርኦምን መረብቶምን ዝተፈናቐሉን ዝተሰደዱን ዜጋታት ናብ መረብቶም ክምለሱ ክግበር፤ ሉኣላውነት ትግራይ

ስምምዕ ፕሪቶሪያ ተግባራዊ ንክኸውን ድምፂም ከስምዑ ተላብዮም።

ከም ኣገላልፃ ኣይተ ፀጋኣብ፣ ሎሚ ይኹን ፅባሕ ሕርያ ህዝቢ ትግራይን ውድብ ህወሓትን ምስ ጎረብብቲ ሃገራት ኤርትራ ሱዳን ምስ ክልላት ኣምሓራን ዓፋርን ብሰላም ምንባር ከምዝኾነን መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ክንዲ ብሓይልታት ኣምሓራን ኤርትራን ብሓይሊ ዝተጎበጠ መሬትናን ዝተመዛበለ ህዝብናን ኣብ ምምላስ ዝሰርሕ ተገልቢጦ “ምስ ሓይልታት ኤርትራን ፋኖን ትራኽቡ ኣለኹም” ምባሉ ዝተለመደ ሸርሒ እዩ ኢሎም።

ኣይተ ፀጋኣብ ከም መፍትሒ ዝበልዎም ሓሳባት እንትገልፁ፤ ኣብ ስትራተጂካ ረብሓ ህዝብና ታሪኻዊ ጉዕዞናን መገዲ ኣንፈትናን ንኸቃዕን ንኸበላሸን ዝውስን ፈተና ይመፅእ ስለዘሎ ኣብዚ ዙርያ እዚ ክንዓስልን ሓዲ ዓይነት ቐዋም ክህልወን ይግባእ ድሕሪ ምባሎም፣ ቅድሚ ኩሉ ዓለምለኸ ተቐባልነት ዘለዎ ስምምዕ ፕሪቶሪያ ተግባራዊ ክኸውን እቲ ስምምዕ ከይፈርስ ኣብ መንጎ ፌደራል መንግስትን ውድብ ህወሓትን ዘለው መደራደርትን ተግባርቲን

ክረጋገፅ፤ ፍትሒን ተሓታትነትን ክነግስ፤ ዝተፈላለዩ ጉድኣት ዝበፀሐም ክከሓሱ፤ ስራሕቲ ሕውየትን ዳግመ ህንፀትን ክሳለጥ፤ ኣብ ትግራይ ዝተመረፀ መንግስቲ ክህሉ ርብርብ ክግበርን ተዛመድቲ ተግባራት ብመሰረት እቲ ስምምዕ ክፍፀሙን ደጋጊሙ ደጋጊሙ ይፅውዕ።

መንግስቲ ኢትዮጵያ ብግልፂ ይርኣዩ ካብ ዘለውን ንህዝቢ ጎዳእቲ ዝኾኑን ሃወኸትን ጎንጎ ፈጠርትን ተግባራቱ ተቐጢቡ ዘላቒ ሰላምን ሓበራዊ ረብሓን ኣብ ዘረጋግፀ ተግባራት ከትኩር ገደባትና ንኸቐርብ፤ ስምምዕ ፕሪቶሪያ ዝፍፀም ብዘተን ምርድዳእን ክልቲኦም ፈረምቲ ወገናት ስለዝኾነ በይናዊ ውሳኔታት ደው ክብሉ ደጋጊሞ ነፍልጥ። ንዝምልከቶ ኩሉ ሕዚ እውን ከም ትማሊ ሕርያና ሰላምን ልምዓትን ምጃኑን

ምእንተ ሰላም...ካብ ገፅ 9 ዝዘረ

ብዝተፈላለዩ ቋንቋታት ኣምሓራኛ፣ እንግሊዝኛ ተግሒፎም ይሰበኹ ነይሮም። ሎሚ ድማ ናይ ፅልኢ ተረኻት ብትግርኛ ተተርጓጊም መግእም ሓደሽቲ መሲሎም ፖለቲካዊ መሪሕነት ትግራይ ንምብርካቕ ዝተፈጠሩ ተረኻት ይሰምዑ ኣለው። ባህልን ታሪኽን ትግራይ ዘቐሸኹ ፀለሙታት፣ ጠቕሚታት ብዝተፈላለዩ ላህጃታት ትግራይ ስለ ዝተገለፁ ሓቂ ክኾኑ ኣይኸእሉን። እዚ ኮነ ተባሂሉ ሓድነት ህዝቢ ትግራይ ንምብታን ተቐናቢሩ ዝመፀ ኣንጻር ክብርታትናን ትካላትናን ዝንዛዙ ዘሎ መርዚ እዩ። ኣብ ልዕሊ ሰራዊትን ውድብ ህወሓትን ዝግበር ዘሎ ፀለሙን ሓሶትን ህዝቢ ትግራይ ዓርሱ ንዓርሱ ኸፋፊልካ ህዝቢ ትግራይን መሪሕነቱን ንምጥፋእ ዝግበር ዘሎ ውዲት ብትርጉሙ ዓብይ ትኹረት ክወሃብ ዝግባእ እዩ።

ኣብዚ ክፍለጥ ዘለዎ “ምስ ኤርትራ፣ ፋኖ ትራኽቡ ኣለኹም” ዝብል ጠቕሚ ሃገር ክሳብ ዘይኮና ምስ ደገ ዓድታት ርክብ ናይ ምግባር መሰል የብልናን። ይኹን እምበር ምስዞም ጎረብብቲ ዓድታት ሰላም ምፍጣር ማለት ንራኽብ ኣለና ማለት ኣይኮነን። ብኣንጻር ኣብ ሱዳን ዘለው ስደተኛታትና ናይ ምውሓስ ኣብ መሬት ትግራይ ኣትዩ ህዝብና ዝጎበጠ ናይ ኤርትራ ሓይሊ ካብ መሬት ትግራይ ክወፅእ ናይ ምግባር፣ ስምምዕ ፕሪቶሪያ ምትግባር ሓፍነት ዘለዎ መንግስቲ ኢትዮጵያ እዩ። ካብዚ ወገኢ ከም ህዝቢ ተፈጥራዊ ዘራኽብና ናይ ወሰን ጉዳይ፣ ናይ ዕዳጋ ጉዳይ ክራኽብካ ይኸእል እዩ። ብሰብ “ኣብ ዕዳጋ ተራኢኹም፣ ተራኺብኩም” ኢልካ ኩናት ክትእውጅ ምድላይ ግን ካለእ ተረኽ እዩ ዝኸውን ዘሎ። ኣብ ዶብ፣ ወይ ወሰን ዘሎ ከባቢ ህዝቢ ምስ ህዝቢ ክራኽብ ግድን እዩ። ምኽንያቱ እዚ ህዝቢ እዚ ዝተዋለደ ዝተሓዋዕሰ ህዝቢ እዩ። ኣብ ኣራት ኪሎን ዓዲ ሃሎን ብዘለው መንግስታት ምቅድዳውን ዘይምቅድዳውን ዝፈጠሮ ፀገም ግን ነቲ ሕ/ሰብ ዝምልከቶ ጉዳይ ኣይኮነን። መንግስታት ኢትዮጵያን ኤርትራን ሰራዕ መንገዲ ከትሕዝቦ ከስተኸኸልዎ እዩ ግዴታ ዘለዎም። እዚ ሓዚ ምስ ኤርትራ ትራኽቡ ኢኹም ዝብል ዘረባ ካብ ጀኖሳይዳዊ ባህርያቶም ዝብገስ እዩ። “ንምንታይ ሃለኹም፣ ንምንታይ ነበርኩም ክትፀንቱ ኣለኩም ኢና” ንበሃል ዘለና። ዝተጠገሰሉ መለእኻ ናይ ምፅናት ፕሮጀክት ሓዞም እዮም ዝመፁ ዘለው።

ንምግባር ድማ ካብቲ ናታቶም ናይ ሓሶት ‘ተረኽ’ ክንወፅእ ኣለና። መንግስቲ ኢትዮጵያ ይቐበሎ ዶ ኣይቐበሎን ካልእ ጉዳይ ኮይኑ ብወገን ትግራይ ምስ ዝኾነ ይኹን ኣካል ዝግበር ርክብን ደገፍን ከምዘየለ ተደጋጊሙ ተነጋሩ እዩ። ሓዚ እውን ባህሪ ኩናት ዘለዎም ኩናት ከም መናበሪ ስልጣን ዝሓሰቡ ኣካላት እዮም ባህሪም ዝገልፁልና ዘለው። ስለዝኾነ ኣብ ትግራይ ዘለው ዝተወደቡን ዘይተወደቡን ሓይልታት ፖለቲካ ህዝቢ ትግራይ፣ ሓዲጋ ኩናት ኣፀቢቐ ዝፈልጥ ደላዩ ሰላም ከምዝኾነ ንምሕበረሰብ ዓለም ክፍልጡ ሓዲ ዓይነት ቐዋም ክትሕዙ ይግባእ።

ብመሰረቱ ኩናት ንስኻ ስለዘይደለኻዮ ዝተርፍ ስለዝደለኻዮ ድማ ዝመፅእ ኣይኮነን። ንኩናት ቆራፀ ዝተዳለወ ሓይሊ እንተሃልዩ ኩናት ምክዳዱ ኣይተርፍን። ኣገዳዱ እውን ናብ ኩናት ክእትወካ ዝኸእል ሓይሊ ኣሎ እዩ። ነዚ ዘመላኸቱ ኣብ ልዕሊ ሰራዊት ትግራይን ውድብ ህወሓትን ዝግበር ዘሎ ዘመተን ፀለሙን ህዝቢ ትግራይን መሪሕነቱን ዓርሱ ንዓርሱ ክፋፈልካ፣ ኣብ መንጎ ኣቲኻ ዝደለኻዮ ንምፍጻም ኮነ ኣልካ ዝግበር ዘሎ እዩ። ውዕሊ ስምምዕ ፕሪቶሪያ ብምፍራስ ናብ ኩናት ዝወሰድ ተግባር እዩ ዝካየድ ዘሎ። እዚ ኩናት እዚ ንምትራፍ ድማ ኩሉ ትግራይ ገዕዞ ክገብር ኣለዎ። እቲ ኹናት እንትመገዱ ግን ኮበርታ ተሸፊንካ ክተሕልፍ ኣይትኸእልን። እቲ ዝመፅእ ዘሎ ሓዲጋ ናይ ፖለቲካ ሓይሊ ኣይኮነን። ከም ህዝቢ ብሂሃት ክትነብሩ የብልኩምን መለእኹም ክትፀንቱ ኣለኩም ዝብል እዩ።

ኣብዚ ክንገብር ዘለና ነቲ ጠቕሚ እናቃላዕና ትግራይ ማእኸል ኩናት ከይተኸውን ናይ ምግባር ግዴታ ኣለና። ሓዲ ኮይንና፣ ንሃለዎትና ዓርሰ ምሕደራና ዘይንደራደር ህዝቢ ምጃኑ ብተግባር ክነርእ ኣለና። ብሰላም ንኸነበር ስምምዕ ፕሪቶሪያ ተግባራዊ ክኸውን ዓለም ፅዕንቶ ክገብር ድምፅና ክነስምዕ እዩ ዝግባእ። እዚ

ውሕስና ወሃብትን ኣካላት ነቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ ክፈልጥን ፀቕጢ ክገብሩን ድፍኢት ክግበር ምዲዶም።

እዚ ከምዚ እናሃለወ ሚድያታት ትግራይ ድምጺ ህዝቢ ኣብ ክንዲ ምጃኑ ንኣደ ኣካል ወጊኖም ህዝቢ ትግራይ ናብ ሓዲጋ ዘቃልዕ ኣጀንዳታት ካብ ምምሕልፍ ተቐጢቦም ኣብ ሰላም፣ ኣብ ሓድነት ክሰብኩ፣ ነቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ ማሕበረሰብ ዓለም ክፈልጦ ኣብ ምግባር ክነጥፋ ይግባእ ኢሎም። ካብዚ ብተወሳኺ ሚድያታት ዝመርሕ ግዚያዊ ምምሕዳር ትግራይን ካልኣት ዝተፈላለዩ፣ ዘርፍታት ሚድያ ዝመርሑ ኣካላትን ውሸጣውን ደጋውን ስራሕቲ ሚድያ ሰላም ዝፈጥሩ ውዕሊ ፕሪቶሪያ ብምሉእነት ዘተግቡር፣ ነቲ ተደጊሰሉና ዘሎ ኩናትን ወረ ኩናትን ብዘትርፍ መንገዲ ኩሉ ዓቕሚ ህዝቢ ትግራይ ዘተኣኻኸብ፣ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ዝፍጠሩ ናይ ሓሶት ምድንጋራት፣ ጠቕሚታት ኣብ ምውጋዝን ምቅላዕን ትኹረት ገይሮም ክሰርሑ ይግባእ ኢሎም።

ካብዚ ቅኑዕን ጠቐምን መንገዲ ንዘይምውጃ ዝክአለና ኩሉ ከምእንገብርን ክነረጋግፅ ንደሊ።

እዚ 17 መጋቢት 2017 ዓ/ም ብህወሓት ወጊኡ ዘሎ መግለጺ መገንገሊ፣ ቀዳማዊ ሚኒስተር ኢትዮጵያ ኣብይ ኣሕመድ “ንፕረዚዳንትነት ትግራይ ሕፁይ ዝኸውን ሰብ ብኢ-መይል ጥቐማ ኣካይዱ” ንዝብል ዝሃቦ ግብር መልሲ እንትኸውን፣ ካብ መትከላት ውዕሊ ፕሪቶሪያ ዝወፀ፣ ክብሪ ህዝቢ ትግራይ ዘናዕቅን ንባህሊ ፖለቲካ ትግራይ ዘይምጥንን ገደባት ብምጃኑ ከምዘይቐበሎን ቐልጢፉ ክእረምን ዝተሓተሉ እዩ። ህዝቢ ትግራይ እውን ካብ ጫፍ ናብ ጫፍ በዚ ሸርሓዊ ገደባት ቁጠባኡን ተቐውምኡን እናስመዘኖ ይርከብ።

ወይን- ኣብ መንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ተፈጠሩ ንዘሎ ምትፍናን ሰዲቦ ህወሓት ንስርዓት ሻዕብያ ይደግፍ ኣሎ ዝበሉ ጠቕሚታት ብሰፊሑ ይውዛዕ ኣሎ እዚ ንምንታይ ክበሃል ተደልዩ? እቲ ሓቂ ኸ ከመይ ይግለፅ?

ኣይተ ፀጋኣብ፡- ኣብዚ ጉዳይ እዚ ህወሓት ይኹን ሰራዊት ትግራይ፣ ብዘይካ እቲ ኣብ ስልጣን ትኹረት ዝገበረ ፅዕገተኛ ሓይልን ረብሐኦም ዘቐደሙ ገለ ኣካላትን ኣብ ትግራይ ናብ ኩናት ዘእትው ዝኾነ ዓይነት ምድላው ከምዘየለ ግልፂ ተገይሩ እዩ። ካብ ኩሉ ንላዕሊ ድማ እቲ ዝኸሰሰ ዘሎ ውድብ ህወሓት ብግልፂ ኣፍሊጡ እዩ። ሎሚ ይኹን ፅባሕ ሕርያ ህዝቢ ትግራይን ውድብ ህወሓትን ምስ ጎረብብቲ ሃገራት ኤርትራ፣ ሱዳን ይኹን ጎረብት ክልላት እካ ሃገር ብሰላም ምንባር እዩ። ሓዚ እውን ህዝቢ ትግራይን ውድብ ህወሓትን ስምምዕ ፕሪቶሪያ ክትግበር ዝፅዕሩ ብፅጡቓት ሓይልታት ኣምሓራ ይኹን ኤርትራ ዝተጎበጠ መሬትና

እዋናዊ ዛዕባ

ብፅሕም-ብል ለካቲት ዝተዓጀበ መቐይሮ ነጥቢ

“50 ዓመት ኣብ ቻልሲ፣ ፅንዓትን ዓወትን!” ብዝብል መሪሕ ሓሳብ ዝተኸየደ ምብሳር መበል 50 ዓመት ልደት ውድብና ህወሓትን ምጅማር ዝተወደበ ቻልሲ ህዝቢ ትግራይን ናይ ባዕሉ ንፁር ሽቶን መተግበሪ ኣንገራታትን ብምውፃእ ዝተመርሐ እዩ። ካብቶም ብልሙድ ንምክባር ለካቲት ዝኾኑ መሰረታዊ ምክንያታት ብተወሳኺ ናይቲ ዘለናሉ ጭቡጥ መድረኽ ኩነታትን ባህርያትን ንምውሓስ ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ዝገበር ዘሎ ዘይተሓለለ ቻልሲን መሰረት መሰረት ብምግባር ክበዓል ከምዘለዎ ኣቐዲሙ ተነፃሩ ምንግሩ ዝፍለጥ እዩ። ነዚ መሰረት ብምግባር መበል 50 ዓመት ወርቃዊ ኢዮቤልዩ በዓልና ንምክባር ቀንዲ ቀንዲ ሽቶታት ተባሂሎም ብንፁር ዝተቐመጡ ነይሮም። ሓዲ፣ ነቶም ናብዚ ብሄራዊ ህልውና ንክንበፅሕ ዝገበሩና ስወዳትና ብዝለዓለ መንገዲ ንምዝካርን ቃሎም ከምዘይነዕብር ቃልና ንምሕዳስን እዩ። ካልኣይ፣ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ጉዕዞ 50 ዓመት ህዝባዊ ቻልሲ ኣብ ፅላል ውድብ ህወሓት ዓሲሉ ካብቲ ኣብ እንግድዑ ተዳዕኒኑ ዝነበረ ዘስካሕክሕ ብሄራውን ደርባውን ወፅዓ ንምንጋፍ፣ ጀግናዊ ዝነበረ ሓዲ ምዕራፍ ህዳሰ፣ ዝተፈፀመ ጀኖሳይዳዊ ኩናት ንምዕጋት ዝኸፈሎ መስዋዕትነትን ዘካየደ መሪር ተጋድሎን መሰረታዊ ትሕዝታኡ ንምጉላህ እዩ። ምስዚ ተኣሳሲሩ ኣብቲ ሓዲ ምዕራፍ ግልፅነት ንምፍጣር፣ ንህዝባዊ ዕላማታት ለካቲት ተኣኒገጦ ካብ ናይ ጉዕዞ 50 ዓመት ህዝባዊ ቻልሲ ክወስድ ዝግባእ ትምህርቲ ብምውሳድ ንዝለዓለ ቻልሲን ምንቅስቃስን ክዳለው ንምግባር እዩ።

ብሓላይ ደረጃ ዝረገጸ ንምውሓስ ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ዝተኸፈለን ዝኸፈለ ዘሎን መስዋዕቲ፣ ኣብ ጉዕዞ ቃልሲ 50 ዓመት ዝነበረ መሪር ተጋድሎ፣ ፅንዓትን ዝተረኸቡ ዓወታትን፣ ናይዚኦም ምንጭታት፣ ክብርታትን ታሪኽን እቲ ተረካቢ ሕድሪ መንእሰይ ብኣግባቡ ንክጭብጦም፣ ሕድሩ ንክርዳእ ዝኸለሎ ዓቕምን ድልውነትን እናፈጠረ ክኸይድ ንምግባር እዩ። እቲ ራብዓይ፣ ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ሕዚ እውን ከምታ ናይ ትግራይ ማይን ፀባን ብምዃን ፅኑዕ ዕርዲ ህዝባዊ ዕላማታት ለካቲት ዓትጊቶም ከምዝቐሱ ንፈታውን ፀላእን ግልፂ መልእኽቲ ንምሕላፍ እዩ። ብምዃን እውን ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ካብ ሕሉፍ 50 ዓመት ብውፃእ ወረራዊ ዝተመልኦ ጉዕዞ ቻልሲም ዝረኽቡም ተመኩሮ ዓብዮም ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ንምውሓስ ተጀግሩ ዘሎ ብህዝባዊ እምቢታ ዝገለፀ ኹለ መዳደዩ ቃልሲ ዝያዳ ተጠናኺሩ ንምቕፃል ዝኸለሎም ናይ ቻልሲ ናህርን ሕራጎን ንምፍጣር ከምዝኾነ ምግንዛብ የድሊ። ብፍላይ እቲ ኣብ ትግራይ ተፈጠሩ ዘሎ ጉጅለ ብሄራዊ ክሕደት ምልክን ብተናን ምስመጋብርታቱ ብምዃን ኣብ መንጎ ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ሓጻፍ ብምፍጣርን ንክብር ታሪኹ ፀለሎ ብምቕባእን ንክስኩፍን ከምበርክኹናን ዝገብር ዘሎ ርብርብ ከንቱ ፈተነን ፋሕጠጠርን ከምዝኾነ ንምብሳር እዩ።

ብመንፅር ዕውነትን እዞም ሽቶታት እንትርእዮ ኣጀማምራ፣ ዕላማን ትሕዝቶን ጉዕዞ ቃልሲ 50 ዓመት ኣብ ስትራቴጅካዊ ዓቕምታት ዝሓሸ ግንዛብ ተፈጠሩ ኣሎ። ንናይ መናእሰይ፣ ምሁራት፣ ደቂ ኣንስትዮ፣ ነባራት ዓቕምታትን ስድራ ቃልሲን ማእኸል ዝገበረ ኣብ ብሄራዊ ክብርታትና መሰረት ብምግባር ዝሓሸ ግልፅነት ምፍጣር ተጀግሩ ከምዘሎ ምግንዛብ የድሊ። ብመሰረት ንምብዓል መበል 50 ዓመት ለካቲት ኣብ ዝሰርሐ ፖለቲካዊ ስራሕቲ ምስኡ ተኣሳሲሩ ኩለመዳደዩ ፈፀሞቲ ዓቕምታት ብፍላይ ድማ ንናይ መናእሰይ፣

ምሁራት፣ ደቂ ኣንስትዮ፣ ነባራት ዓቕምታትን ስድራ ቃልሲናን ትኹረት ብምሃብ ውዳብታቶም ናይ ኣረኣኢ ግልፅነት ንክጠናኸር ተገይሩ እዩ። ብፍላይ ምስቲ ፅግዕተኛ ጉጅለን መጋብርታቱን ቡብእዋኑ እናቐየየሩ ዘፍፍስዎ ወረ፣ ኣብ መንጎ ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ሓጻፍ ብምፍጣር ነፂሎም ንምውቃዕ ንክባብዩውነት፣ ሓሳትን ጠቕኑን መሰረት ብምግባር ዝጥቀሙ ዘለዉ ቐረብታትን ዓልዮትን መሰረት ዝገበረ ፕሮፓጋንዳን መፀለምታን ንምንታይ ከምዝኾነ ጠጠው ኢሉን ምክንያታዊ ብዝኾነን ምርኣይ ጀግና ኣሎ።

ከምቲ ናይ ትግራይ ኣብ ፅላል ህዝባዊ ዕላማታት ለካቲት ብዝዓሰለ ሓበሬታ ቻልሲ ነቶም ክፅንቱና ተላፊኖም ዝወፈሩ ወረርሒ ሓይልታት ፀኒዕና ዝመከትናዮምን እንምክቶም ዘለናን ሕዚ እውን ብውድብና ህወሓት እናተመራሕና ምዃኑ ግልፂ ክኸውን ኣለዎ። ድሕሪ ፅንታታዊ ኩናት ብሰላማውን ፖለቲካውን ቻልሲ ውዕሊ ፕሪቶርያ ክትግበር ብምግባር ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ንምውሓስ፣ ህዳሰ ትግራይ ንምብሳር ክንወፍር ኢና ብምባል ዳግም ቃል ኪዳን ዝኣትወሉ ኩነታት ተፈጠሩ ኣሎ። ከምቲ ዝተርእየ ምብሳር መበል 50 ዓመት ወርቃዊ ኢዮቤልዩ በዓል ለካቲት ብውድብ ዝተወደበ ምንቅስቃስ ህዝቢ ትግራይ ተፀምቢሉ ብድምቀት ተኸቢሩ እዩ። ብመንፅር እዚ ክርእ እንተሎ፣ እቶም ኣብ ላዕሊ ዝተቐመጡ ሽቶታት ውፅኢታውን ዕዉትን ብዝኾነ መንገዲ ተፈጊሞም ምባል ይከኣል። ኣብዚ መበል 50 ዓመት ልደት ህወሓትን ዝተወደበ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን ዝተፈጠረ ህዝባዊ ማዕበል መቐፅልታ ናይቲ ማዕበል ወፍሪ እምቢታ እዩ። እቲ መበሰሪ መበል 50 ዓመት ለካቲት እውን ብቅኒት ህዝባዊ እምቢታ እዩ እናተኸየደ ዝቐፅል ዘሎ። ኣብዚ ክነትኩረሉ ዝግባእ መሰረታዊ ነጥቢ፣ ነቶም ዝፍጠሩ ዘለዉ ዕድላትን ብድሆታትን ኣመራርሓ ውድብና ሳይንሳዊ ብዝኾነ መንገዲ እናገምገመ፣ ነቶም ዕድላት እናዓቀበ፣ ነቶም ከጋጥሙ ዝኸለሉ ብድሆታት ድማ ብተግባር እናበጣጠሶም ይኸይድ ከምዘሎ እዩ። ምንጭታት ንዕውነትን መበል 50 ዓመት መብሰሪ በዓል ለካቲት ብዘተኩሩ እኳ እንተኾነ ካብኣቶም ሓዲ ብዝሓሸ እቲ ወፍሪ እምቢታ ዝፈጠረልና እናተደመረ ዝመፀ ዓቕምን ነዚ ብኣግባቡ ኣብ ምምራሕ ዝተርእየ ብልጫን እዩ ዝብል መደምደምታ ምሓዝ ይከኣል።

ህዝቢ ትግራይ ብውድብ ህወሓት እናተመርሐ ካብቲ ኣብ እንግድዑ ተዳዕኒኑ ዝነበረ ዘስካሕክሕ ብሄራውን ደርባውን ወፅዓ ዝወለዶ መኮራን ግፍዕን ንምንጋፍ ንምግማቱ ዘፀገም መሪር መስዋዕቲ ኸፈሎ ብዓወት መሰሰ ዝበለሉ ናይ 17 ዓመት ብረታዊ ተጋድሎ ኣካይዱ እዩ። ኣብዚ መሪር ብረታዊ ተጋድሎ ንኩሎም ቻልሲ ህዝቢ ትግራይ ክጭፍልቑ ዝመፀ ፀረ-ዲሞክራሲያዊ ውድባት፣ ብኣወዳድብኡን ሓይሊ ኣፅዋሩን ካብ ኣፍሪካ ተወዳዳሪ ዘይነበሮ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ዘይቐርጠም ዝኾኖም ኣብ ፅላል እቲ ህዝባዊ ዕላማ ዝሓዘ ህወሓት ዝዓሰለ ህዝቢ ትግራይ ጥራሕ እዩ ነይሩ። ድሕሪ ምዝዛም ዕጥቃዊ ቻልሲ እውን እንተኾነ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ፅላል መስመር ህወሓት ዓሲሉ ብዝኾነ ይኹን ማዕበል ከይተናወፀ ፅኑዕ ዕርዲ ውድብ ህወሓት ብምዃን ነቶም ህዝባዊ መስመራት ብምሉእ ልቢ እናተግበረ ቕደሊ ነይሩ።

እምብኣር ካብዚ ብምብጋስ እዮም እቶም ፀረ-ዲሞክራሲን ልምዓትን ዝኾኑ ሓይልታት ንህዝቢ ትግራይን ህወሓትን ንምጥፋእ ቀትርን ለይትን እናሰርሑ ዝመፀን ዘለዉን። በዚ እውን ጀግናናዮ ዝነበርና ሓዲሽ ጉዕዞ ህዳሴ ብምክላፍ ንህዝቢ ትግራይን መሪሕ ውድቡን እንተኸለሎም ክቐርጥምን ክጭፍልቑምን ዘይፈንቀልዎ እምኒ ዘይነበረ። እዞም ትምክሕተኛታትን ፅግዕተኛታትን ነቲ

ምብሳር መበል 50 ዓመት ወርቃዊ ኢዮቤልዩ በዓል ለካቲት ብውድብ ዝተወደበ ምንቅስቃስ ህዝቢ ትግራይ ተፀምቢሉ ብድምቀት ተኸቢሩ እዩ። ብመንፅር እዚ ክርእ እንተሎ፣ እቶም ኣብ ላዕሊ ዝተቐመጡ ሽቶታት ውፅኢታውን ዕዉትን ብዝኾነ መንገዲ ተፈጊሞም ምባል ይከኣል። ኣብዚ መበል 50 ዓመት ልደት ህወሓትን ዝተወደበ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን ዝተፈጠረ ህዝባዊ ማዕበል መቐፅልታ ናይቲ ማዕበል ወፍሪ እምቢታ እዩ። እቲ መበሰሪ መበል 50 ዓመት ለካቲት እውን ብቅኒት ህዝባዊ እምቢታ እዩ እናተኸየደ ዝቐፅል ዘሎ። ኣብዚ ክነትኩረሉ ዝግባእ መሰረታዊ ነጥቢ፣ ነቶም ዝፍጠሩ ዘለዉ ዕድላትን ብድሆታትን ኣመራርሓ ውድብና ሳይንሳዊ ብዝኾነ መንገዲ እናገምገመ፣ ነቶም ዕድላት እናዓቀበ፣ ነቶም ከጋጥሙ ዝኸለሉ ብድሆታት ድማ ብተግባር እናበጣጠሶም ይኸይድ ከምዘሎ እዩ። ምንጭታት ንዕውነትን መበል 50 ዓመት መብሰሪ በዓል ለካቲት ብዘተኩሩ እኳ እንተኾነ ካብኣቶም ሓዲ ብዝሓሸ እቲ ወፍሪ እምቢታ ዝፈጠረልና እናተደመረ ዝመፀ ዓቕምን ነዚ ብኣግባቡ ኣብ ምምራሕ ዝተርእየ ብልጫን እዩ ዝብል መደምደምታ ምሓዝ ይከኣል።

ብኣያልነት መስመር ህወሓትን ኣብ ፅላል እቲ መስመር ዝዓሰለ ህዝቢ ትግራይን ንምጥፋእ፣ ዝተጀመረ ጉዕዞ ራህዋን መንገዲ ህዳሰን ንምክላፍን ስውኣትና ንምምርሳሕን ብዘተኩሩ ፈተናታት ነይሮም። ከምቲ ኣንግዝቦ ንድሕሪት ሕንን እናበሉ ምፅንታም ግዜን ኩነታትን ኣብ ዝፈቐደሎም ድማ ብፍላይ ንኢህወዴግ ብሕብራዊ ዓመፅ ድሕሪ ምፍራሶምን ፖለቲካዊ ስልጣን ናይዞ ሃገር ምቁፅፃርምን ነቲ ተጀግሩ ዝነበረ ሕገ መንግስታውን ፌደራላውን ስርዓት ሃደሽደሽ ኣቢሎም ንዝሓዘዎ ምልካዊ ስልጣን ከምመሳርሑ እናተጠቐሙ ንህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ብጀኖሳይዳዊ ተግባር ንምጭፍላቕን ንምፅናትን ወፊሮም እዮም። ኩሎም ዓይነት ደንብ ምድሕርሓር፣ ትምክሕቲ፣ ፅግዕተኛታት፣ ዝሓተደ ደርብታትን ጀኖሳይደራትን ኣብ ሓዲ ረቢቦም ብወፍሪ ጀኖሳይዳዊ ተግባር ንመሪሕ ውድብና ቢታቲኖም ከምዘይነበረ ንምግባር ወሲኖም። ውድብና ክብርታቱ ንዘልኣለም ከይለዓሉ ፖለቲካዊ ሕፅቦ ንክካይዱ ተረባሪቦም። ኣብ ምብትታን መሪሕ ውድብና ከይተሓፀሩ “ሎማ ረኽብናዮ ሰኣንናዮ” ኢሎም ንህዝቢ ትግራይ መሪሕ

ኣስኢኖምን ሓድነቱ ቢታቲኖምን ከምበርክኹም ካብዚ ሰጊሮም ድማ ካብ ምድረ ገፅ ከጥፍእም ተረባሪቦም።

ይኹን እምበር፣ ኣብ ውሽጥን ወጻኝን ዝነበር ትግራዊይ፣ ብኣውርሒ ድማ ጅግና ሰራዊትና ብውድቡ ህወሓት እናተመርሐ ብዘካየደ መስደመም ቃልሲን ዝኸፈሎ መስዋዕትን ካብ ምሉእ ፅንታት ድሕኑ እዩ። ከምዘዘቢ ካብ ምድረ ገፅ ንምጥፋእ ዝተኣንፀፀ ሽቶ ዝተዓገተሉ ህዝባዊ መኸተ ኮይኑ ኣሎ። እዚ ድማ ንታሪኽ ዝተዓደሱ ወለዶታት ትግራይ ሓዲሽ ታሪኽ ምዕራፍ ቃልሲ ዝኸፈትሉን ዝፀሓፍሉን ህዝባዊ መኸተ እዩ። እቶም ብትምክሕታዊ ትዕቢት ንሞውዒት ሰላም ህዝቢ ትግራይን መሪሕ ውድቡ ህወሓትን ዝተሓሰሙ መተሓባበርቲ ጀኖሳይደሮ ተገዳዶም ናብ መኣዲ ሰላም ንክመፀ ዝገበረ ህዝባዊ መኸተ እዩ። መኸተ ህዝቢ ትግራይ፣ ብምዃኑ እውን እዚ ጉዕዞ ህዝባዊ መኸተ ኣብ ታሪኽና ተወሳኺ መቐይሮ ነጥቢ ዝፈጠረ ፍፃሜ እዩ እንተተበሃለ ግቡእ ይኸውን። ንናይ ፖለቲካውን ሰላማውን መኸተና ዕድል ዝሃበ ውዕሊ ሰላም ፕሪቶርያ ክፍረም ብምግባር ኣብ ጉዕዞ ምዕራፍ ብውድብና ህወሓት ዝመራሕ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ናይ ባዕሉ ዝኸለለ ፍሉይ ክታም ኣንበሩ። ብኸልእ ኣዘራርባ ብብረት ዝነበረ ህዝባዊ መኸተ ናብ ብፖለቲካውን ሰላማውን ቃልሲ ዝተሰነየ ህዝባዊ መኸተ ንምስግጋር ዝኸለለ እዩ። ንውዕሊ ሰላም ፕሪቶርያ ከምወሳኔ መድረኽ ቻልሲ ብምውሳድ ንህዝባዊ መኸተና መበገሲ ዝኾኑ ሽቶታት ንምዕዋት በሪ ኸፊቱ ኣሎ። ነቲ ኣብ ህዝቢ ትግራይ ዝበፀሐ ጀኖሳይደ “ከይርሳዕ ከይድገም!” ኢልና ናብ ሰላማውን ፖለቲካውን ቃልሲ ዝተሰጋርናሉ ካብ ምዃኑ ሓሊፉ ብሰላማውን ፖለቲካውን ቃልሲና ድማ ተባራዕቲ ብሄራዊ ሕቶታትና ንክንምልስ ዕድል ዝሃበ ኹይኑ ኣሎ። እዚ ከምዚ እናሃለወ ድሕሪ ውዕሊ ፕሪቶርያ ናብ ቀራና መንገዲ ዘለዎ ሰላማውን ፖለቲካውን መድረኽ ቃልሲ ተሰጋርና ኣለና።

እዚ ሰላማውን ፖለቲካውን መድረኽ፣ ብኣዲ ገፅ ነቶም ትግራይ ብኩናት ከምህዝቢ ክፅንቱና ዝወፈሩ፣ ግን ድማ ብመስተንክራዊ ፅንዓትና ክቡር መስዋዕትናን ፍፁም ከምዘይኸለሉ ዘርኣናዮም ጀኖሳይደራት ነቲ ዝተበገሰሉ ኩናት ፅንታት ብኸልእ ውዲትን ሽርሕን ንክወውቱ ዕድል ዝሃበ እዩ። ምክንያቱ እቶም ቀንዲ መራሕቲ ጀኖሳይደ ሽቶኣም ንምዕዋት ቀትርን ለይትን ዝረባረቡሉ ዘለዉ መድረኽ ስለዝኾነ። ብኸልእ ገፅ ድማ እቲ ንምውሓስ ብሄራዊ ህልውንኡን ድሕንነቱን ክዋደቕ ዝፀንሐ ብውድብና ዝምራሕ መኸተ ህዝቢ ትግራይ ቃልሲ ኣሓይሎ እዩ ዝቐፅል ዘሎ። ብመንፅር እዚ ክርእ እንተሎ፣ እዚ ሰላማውን ፖለቲካውን መድረኽ ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ንምውሓስ እንተኣናነቐሎ እዩ። ካብዚ ወድዳዊ ኩነታት ብምብጋስ፣ ባህርን ትሕዝቶን ሰላማውን ፖለቲካውን ቃልሲና ኣዕርዮ ተኣናፋይን ዝተሓላለኹን መድረኽ ቻልሲ ክኸውን ገይርዎ ከምዘሎ ምርዳእን ነዚ ተረዲኢኻ ብዝለዓለ ፅንዓት ምቅላስን ግድን ይኸውን።

ብመሰረቱ ውዕሊ ስምምዕ ሰላም ፕሪቶርያ ሓዝዎም ዝመፀ ብዘተኩሩ ነፃይ ባዕሎም ድልዮት ንክወውቱ ዝንቀሳቐሱ ሓይልታት ዝሳተፍሉ እዩ። ብፍላይ ኣብ ትግራይ ድማ ካብ ህዝባዊ ዕላማታት ውድብና ህወሓት ዝሰለመ ሓዲሽ ፅግዕተኛ ዝሓደርቢ ብምፍጣሩ ነቲ መልክዕ ቃልሲና ኣዕርዮ ከተሓላለኹ ገይርዎ ኣሎ። እዞም ሓይልታት ፅንታት ሎማ ሽቶኣም ንምዕዋት እዚ ሓዲሽ ዝሓደርቢ

ሰፊ ሰድል ፈጠራ ለምዘሎ ምርዳኝ የድሊ። እዚ ሓዳሽ ምዕባለ ድማ ነቲ ዘይተርፍ ዓወት ህዝባዊ መኸተና አዐርዮ ዝተሓላለኸን አፀጋምን ገይርዎ ኣሎ። ይኹን እምበር ሕዚ እውን ከምቲ ናይ ትግላ ነዘም ማለፊ ዘይብሎም ሕልፍላኻት እንሰግሮም ብመረሕነት ህወሓት ጥራሕ እዩ ዝብል መደምደምታን ትርጉምን ምሓዝ ኣገዳሲ እዩ። ካብዚ ብምብጋስ ምስምኸባር መበል 50 ዓመት ህ ለካቲት ብምትእስሳር ብዝተወደበ ናይ ሓፋሽ ምንቅስቃስ ካብ ዝተኸየደ ዕውት መብሰሪ ፅምብል ሓደ ከድምደም ዝግብኡ መሰረታዊ ነጥቢ ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ሕዚ እውን ብዝኾነ ይኹን ማዕበል ዘይናወፁ ፅጉዓት ዕርዲ ምውሓስ ብሄራዊ ህልውናናን ድሕንነትናን ምክኛም እዩ።

ከምቲ ህዝቢ ትግራይ ብዕቱብ እናተገንዘበ ዝመጸለ ዘሎ፣ ንሓደጋ ብሄራዊ ህልውና ኣብ ዘሳጥሑ ውሽጣዊ ተቃላዳይነት ኣለና። እቲ ፅንተት ዘስዐበልና ሃሰዶ ሓደ መሰረታዊ ምንጫ ውሽጣዊ ተቃላዳይነትና እዩ። ኣብዚ ሕዚ እዋን፣ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊን ፀጥታውን ኩነታት ትግራይ ኣዐርዮ ተኳሳሓይ ኣብ ዝኾነሉ ኩነታት ንርከብ። ነዚ ንምቕራፍ ኣብ ዝግበር ቃልሲ ድማ እቲ ኣብ ውሽጢ ውድብና ዝፀንሐ ኣተሓሳስባን ተግባርን ፅግዕተኛ ምብስባስ ዝወለደ ፖለቲካዊ ቅልውላው ትግራይ ኣዐርዮ ዝተሓላለኸ ገይርዎ ኣሎ። ኣብ ልዕሊ እዚ ኣብ ውሽጢ ትግራይ ሓዳሽ ፅግዕተኛ ጉጅሰ ብሄራዊ ጥልመት፣ ምልክን ብተናን ተፈጠሩ ከምውድብን ህዝብን ከጥፍእና ይንቀሳቀስ ኣሎ። እዚ ሓይሲ ንኹሎም ዓይነታት ድሕረት፣ ከባብያውነትን ህዝብኻነትን ከምፍቱን መሳርሒሉ ብምጥቃም ሓድነትና ንምብትታን ዝወፈረ እዩ። በቲ ካልእ ገፅ ድማ እቶም ብውድብና ህወሓት ዝምርሖን ንመንገዲ ህወሓት ዋሕስ ህልውነታምን ድሕንነታምን ገይሮም ዝወሰዱን ስትራቴጂካዊ ዓቕምታትና ንውዲታትን ሽርሕታትን ደንበ እዚ ጉጅሰ ብሄራዊ ጥልመት ንክምክቱ ናይ ሞትን ሕዩትን ቃልሲን ምንቅስቃስን ኣብ ምግባር ይርከቡ። ንህዝባዊ ዕላማታት መሪሕ ውድብና ህወሓት ከምወሳናይ ዓቕምን ዕጥቅን እናወሰዱ፣ ነቲ ኣብ መዓልታዊ ህይወቶም ዘጋጥሞም ዘሎ ሰፍ ዘይብል ስቓይን መከራን እናተገዛዙን ንውፅኢታውነት ውዕሊ ፕሪፍርፍ ብወሳናይ ቃልሲም ንዘረጋግፁም ናይ ፅባሕ ብሩህ ጉዕዞም እናጠመቱን ብሰላማውን ፖለቲካውን ቃልሲ ይዋደቁ ኣለዉ።

ብምክኛ እውን፣ ህዝቢ ትግራይ ኣብዚ መበል 50 ዓመት በዓልና ዝፈጠሮ ዝተወደበ ውዑይ ምንቅስቃስ ሓደ ምንጫ ብመሪሕነት ውድብና ህወሓት ንምውሓስ ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ብሰላማዊ ኣግባብ ዝገብሮ ዘሎ ወሳናይን ኩሎምዳውን ቃልሲ ንዘለዎ ፅኑዕ ደገፍ ንምግላፅ እዩ። ኮይኑ ግና ሕዚ እውን እቶም ንህዝባዊ መኸተና መበገሲ ዝኾኑ ፖለቲካዊ ዕላማታት ገና ኣይተመለሱን። ንኣብነት፣ ሉሓዊ ግዝኣታዊ ሓድነትና ኣይተመለሱን። ዝተመዘበሉን ዝተሰደዱን ህዝብና ይፀንት ኣሎ። ኣብ ትሕቲ ፀላእቲ ዘሎ ህዝብና እውን ብተመሳሳሊ ይፀንት ኣሎ። ኣብ ልዕሊ ህዝብና ገበን ጆኖሳይድ ዝፈፀሙ ኣካላት ናብ ሕገ ኣይቀረቡን። ኮታስ መልከው ካብ ዝቐየረ ፅንተት ኣይተናገሩን። ህዝቢ ትግራይ ካብዚ ኣጋጢሞም ዘሎ ሓደጋ ከፅፀእን ሕቶታቱ ብሰላማዊ መንገዲ እናመለሰ ናብ ዓወት ከበፀሕን እንተኾይኑ ድማ ካብ ምውሓስ መሪሕ ውድብ ህወሓት ወገእ ፍፁም ከምዘይኸውን ብፅምቀት ተገንዚቡ ኣሎ። ኣብ መበል 50 ዓመት ልደት ህወሓትን ዝተወደበ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይን ዝተፈጠረ ህዝባዊ ማዕበል ህዝብና ብመሪሕነት ውድብ ህወሓት ፍረ ቃልሲ ምርኩብ ጀሚሩ ምንባርን ክቕፅለሉ ከምዘደልን ኣረጋገፁ እዩ። ኣብዚ በዓል ዘሕለፎ ንፁር መልእኸቲ ምስመሪሕ ውድብ ብምክኛ ክቕፅለሉ ዝደሊ ምክኛ ዝሕብር እዩ። ናይቲ ኣብ መበል 50 ዓመት ምብሳር በዓል ህ ለካቲት ወርቃዊ እዮቤልዩ ዝፈጠሮ ህዝባዊ ማዕበል ሓደ ምንጫ እውን እዚ ሓቂ እዚ እዩ።

ነቶም ምእንታን ምውሓስ ብሄራዊ ህልውናናን ድሕንነትናን ኢሎም ብመስተንከራዊ ህዝባዊ ፅንዓት ዝሓለፉ ጀጋኑ ስውኣትና ከምህዝብን ውድብን እናዘከርናን ሕድሮም ከምዘይንጠልም ቃልና እናሓደስናን ተጓዲዝና ኢና። ኣብዚ ምክባር መበል 50 ዓመት ልደት ህወሓትን ዝተወደበ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ሎሚ እውን ከምትግላ ኣብ ጎድኒ ህዝባዊ መስመር ውድብ ብምዕሳልን ካብ ሕሉፍ ውህሉል ተመክሮ ቃልሱ ብምምሃርን ሕድሮ ስወኣቱ ከየዕበረ ንምውሓስ ብሄራዊ ህልውንኡን ድሕንነቱን ዝጀመሮ ወሳናይ ቃልሲ ኣብ ቮቶኡ ከምዘብፀሖ ቃሉ ዘሓድሱሉ እዩ። ኣብ ፅላል ውድብ ህወሓት ዓሲሉ ንውዲታት ጠላማት ኣብ ምምካት ዘመዝገቦም ዘሎ ዓወታት እናዓቀብን ሕድሮ ስወኣቱ ንምትግባር ንባዕሉ ፀጌው ንውድቡ እናፀነወን ብዝተወደበ ወሳናይ ቃልሲ ብሄራዊ ህልውንኡን ድሕንነቱን ብዘይጥርጥር ከምዘውሕስ ግልፂ መልእኸቲ ዘመሓላለፈሉ እዩ ነይሩ።

እዚ ምብሳር በዓል ብውዑይ ዝተወደበ ምንቅስቃስ ህዝቢ ትግራይ ድሙቕ በዓል እኳ እንተነበረ ፀገማት ኣይነበሩን ምባል ግና ኣይከኣልን። ምክንያቱ እቲ ምንቅስቃስ ምስዕብየትን ትርጉምን እቲ ከብረ በዓል ዝተመጣጠነ ኣይነበረን። ኣብዚ ከለዓል ዝኸእል፣ መበገሲ እቲ ፀገም ናይቲ ተቃላሳይ ህዝብና ጉድለት ዘይኮነስ ናይ ኣመራርሓ እዩ። ብሰንኪ ኣብ ኣመራርሓ ዝተርእየ ምጉታት እግሪ፣ ምጉዳል ቁርፅኝነትን ብግዝያዊ ፀገማት ዕንክሊል ምባልን ምክባር እዛ ወርቃዊ ዕለት ብዝተመጣጠነ ድምቀት ኣይተኸየደን። እዚ እውን ሓደ ካብ ቡብብርኩ ዘሎ መሪሕነት ንባዕሉ ኣብቲ ዘሎ ኩነታት በሊሕ ተዋሳኔ ኾይኑ ነቶም ናይ ኣመራርሓ ሳይንስን ጥበብን ነኺሱ ንውፅኢታውነቶም ኣብ ምርብራብ ጉድለት ውፍይነት ኣለዎ። ብፍላይ ንጭቡጥ ዝመርሖ ከባብን ውዳብን ብፅምቀትን ብዝርዝርን ፈሊጡ ኣብ ምምራሕ ጉድለት ተራእዩ እዩ። ምንቅስቃስ ንምውላዕ ከባብያዊ ጭቡጥ ኩነታት መሰረት ዝበረ ብቐፅ ትልሚ፣ ዘየቋርፅ ምድላው ፈፀምቲ ተግባር መሰረት ዝበረ ብመትከላዊ ቃልሲ ዝተሰየ ክትትልን ደገፍን እናገበርካ እዩ ዝምራሕ ዝብል ኣረኣእያን ክእለትን ሓዝካ ኣብ ምውፋር ሰፊሕ ጉድለት ነይርዎ። ነቶም ብተግባር ዝተረኸቡ ብሉፃት ስራሕቲ ቀልጢፍ እናጋፈሐን ንጭቡጣት ከባብያዊ ፀጋታቱን ዓቕምታቱን ፀንቀቁ እናተጠቐሙን ውፅኢታዊ ስራሕ ኣብ ምስራሕ ፀገም ከምዘሎ ተራእዩ እዩ።

ብተመሳሳሊ ንናይዚ ጭቡጥ መድረኻዊ ቃልሲ ዝተነፀሩ ኣንፈታት ቃልሲ ነኺሱ ውፅኢታዊ ኣብ ምግባር መሰረታዊ ጉድለት ኣለዎ። እቲ ዝድለ ንቕሓት ብምሓዝ ናብ ምዕዋት እቶም ዕማማት ህዝባዊ ቃልሲ ኣተኣሳሲናን ንልእኸቶም ኣነፃናን ኣየዋፈሮምን። ካብዚ ዝብገስ ኣብ ምክባር ህ ለካቲት ዘይተሳተፈ ብዘሕ ምክኛ ምርዳእ የድሊ። ኣብዚ ከጥቀስ ዝግብኡ ሓቂ እንተነበረ ምብሳር መበል 50 ዓመት ወርቃዊ እዮቤልዩ ብምባል ዝተኸየደ ዝተሓላለኸ ቃልሲ እንትርእዩ፣ ከበድቲ ፈተናታት ብምሕላፍ እዩ ብዝለዓል ፅምብል ተኸይዱ። በዚ ምንቅስቃስ እዚ ካብ መሪሕነት ጀሚሩ ገሊኡ ፀምለውለው እንትብልን እግሪ እንትጎስስን ተራእዩ እዩ። ብኣንጻሩ ድማ ካብ ኩሎም ክፋላት ሕብረተሰብ ብፅንዓት ዝቃለሱን በቲ ምንቅስቃስ እናተፈተኑ ዝሓለፉን ብዘሉት ተራእዮም እዮም። ይኹን እምበር ኣብ ቡብብርኩ ዘሎ መሪሕነት ነዚ እም እናለለየን ናብ ኣባልነት ውድብና እናፀምበረን ኣብ ምክኛ መሰረታዊ ጉድለት ከምዘሎ ብግልፂ ዝተርእየሉ ኩነታት ኣሎ። ኣብ ኣክባብራ ከምዘለ ዝበሎ በዓላት ዘሎ ኣቀራርባ እውን ክስተኸኸል ከምዘለዎ ተመክሮ ተወሲድሎ ኣሎ። እቲ ክገበር ቅድመ ምድላው ብጣዕሚ ሰፊሕ ክኸውን እዩ ዝግብኡ። ህዝብና ንግዜ ዘለዎ ኣጠቓቕማ ምስዕላታዊ ናብርሖ እናርእየ ይኸይድ ኣሎ። ስለዚ ድሕሪ ሕዚ ዝገበሩ ምድላዊት ነዚ ዝተረድኡን ሰፊሕ ምድላው ዝገበረሎምን ክኾኑ ከምዘለዎም ካብዚ ምርዳእ ኣገዳሲ እዩ።

እቲ ካልእ ኩነታት ይቐየር ከምዘሎ ዝተረደእ ኣክያይዳ ምህላው እዩ። ብፍላይ ምስዝሕግዙ፣ እቶም ናይ

እማን ንህዝባዊ ቃልሲና ዝድግፉን ዘይድግፉን እናፈለገ ክንኸይድ ኣለና። እዚ ከምዘሎ ኾይኑ ኣብ መበል 14 ውድባዊ ጉባኤ ዝተነፀረ፣ ኣብ ባህሪን ኪነ - ጥበብን ዘሎ ኣተሓሕዞ ብመሰረቱ ክቐየር እዩ። ብተደጋጋሚ ዝዘረብ ግን ድማ ናብ ጭቡጥ ተግባራዊ ምንቅስቃስ ዘይኣተው ኣብ ሓደ መደብ ዝተፈጠረ ምንቅስቃስ ዘይምቕጻል ኣሎ። ኣብዚ ናይ ለካቲት በዓል ዝረኣ ዘሎ እውን እዚ እዩ። ነቲ ዝተፈጠረ ማዕበላዊ ምንቅስቃስ እናተቐፀለ ክኸይድ ኣብ ምግባር ጉድለታት ኣለዉ። እቲ ወሳናይ እዚ ማዕበል ለካቲት ሓዛትልና ዝመፀት ጠለባት ብእርይ ቐፅሪ እናሓዝና ናብ ብትልሚ ዝግለፅ ጭቡጥ ተግባር እናሸረፍና ኣብ ምክኛ ዘለና እግሪ ምጉታት ዘስዕቦ ሓደጋ ምርዳእ የድሊ። ኣብዚ ከይዲ ምብዓል መበል 50 ዓመት ለካቲት ተባራዕቲ ኮይኖም ዝተልዕሉ ጠለባት ኣለዉ። ንሳቶም እውን ኣብ ፅላል ንውሳነታትና ናብ ተግባር ንቐይሮ ዝብል ምስምምላስ ተመዘበልቲ፣ ምክባር ሉኣላውነትና፣ ምሃብ ህዝባዊ ኣገልግሎት፣ ምትዕራይ፣ ምውሓስ ከባብያዊ ፀጥታ፣ ምዕራግ ምስሊነታት፣ ምሕያል ተሳትፎን ተጠቃምነትን መናእሰይ ወዘተ ተባራዕቲ ሕቶታት ይለዓሉ ኣለዉ። ኣብዚ እም ህዝቢ ዝምስከረሎምን ብተግባር ዝግለፁን ለውጥታት እንተዘይመገኡም ናብ ዝኸፍኡ ሓደጋን ተስፋ ምቕራፅን ምእታው ከምዘይተርፍ ተገንዚብኻ ነቲ ኣብ ህ ለካቲት ዝተፈጠረ ዋዕይ ሓዝካ ምውፋር ግድን ይኸውን።

ብመሰረቱ ኣብዚ በዓል ዝተፈጠረ ሕራጎን ወጎን ኣብ ውሱን ከባብን ክፋላት ሕብረተሰብን ዝተሓፀረ ኣይኮነን። ንመላእ ትግራይን ወገእን፣ ህፃናት፣ መናእሰይ፣ ደቂኣንስትዮ፣ ሓረስቶት፣ ምሁራት፣ ስቪል ሰርቫንት፣ ከዩንቲ፣ ተምሃሮ ወዘተ ብብቐፅ ኣመራርሓ፣ ኣባልን ኩሉ ተጋዳላይን ዝሓወሰ ምንቅስቃስ እዩ። ነዚ እምን ካልኣትን ሓዊስካ ኩሉ ትግራዊይ ኣብ ቡብዝተዋፈረሉ ዓውዲ ስራሕ ነቲ ጀሚርዎ ዘሎ ውዑይ ምንቅስቃስ ብዝተጠናኸረ መንገዲ ዝቐፅለሉ ጥጡሕ ባይታ ክፍጠር ኣለዎ። ክግበር እውን እዩ። ብፍላይ ንሃርበኛታት ቃልሲና ናይ ተጋድሎን ጅግንነትን ኣፍልጦ ናይ ምሃብ ስርዓት ብዝተጠናኸረ መንገዲ ክቐፅል እዩ። ከምኡ እውን ኣዕፅምቲ ስውኣትና ከዓርፈሎም ዝተኸለሉ ከባብታት ናብ ጭቡጥ ተግባራዊ ምንቅስቃስ ክኣትዉ እዮም። እቲ ከባቢ ብቐፃሊ ከምመዘየም ኮይኑ ምእንታን ክገልግል ክልላዊ ዲዛይን ክወግን ብመሰረት እቲ ዲዛይን ምልማዕ ክጀመርን እዩ። ናይ ሓወልቲ ሰማእታት ምስምጥንኻር መዘየም ዝተጀመሩ ስራሕቲ ተጠናኺሮም ክቐፅሉ እዮም። ከምኡ እውን ንምዕቃብን ምዕሓፍን ታሪኽ ውድብና ቀልጢፍኻ ተግባራዊ ስራሕ ክጀመር እዩ። እዚ ከምዘሎ ኾይኑ፣ ዛሬ ፖለቲካዊ ስራሕ ዘይተሰርሐሎም ክፋላት ሕብረተሰብ ብፍላይ ምሁራት፣ ከዩንቲ፣ መናእሰይን ካልኣትን ዝተፈለዩ ትኩረት ብምሃብ ክስራሕ እዩ። ብፍላይ መናእሰይ ታሪኽን ክብርታትን እቲ ቃልሲ ብዝግባእ ንክፈልጥዎ ዝለዓለ ቆላሕታ ሂብኻ ከምዝስርሐሉ ምርዳእ የድሊ። ብተወሳኺ ንስድራ ስወኣት፣ ነባራት ተጋደልትን ኣባላትን ዝለዓለ ክብሪ ዝህብ ስርዓት ብምዝርጋሕ ብጥብቂ ተግባራዊ ክኸውን እዩ። ብዋናነት ድማ ነዚ ተኣምር ዝሰርሐን ዝሰርሕ ዘሎን ህዝቢ ትግራይ ብሄራዊ ህልውንኡ ንምውሓስ ብዝለዓለ ውፍይነትን ቅንዕናን ንምስራሕ ከምኣንፈት ተታሒዙ ኣሎ። እቲ ኣብ በዓል ህ ለካቲት ዝተፈጠረ መንፈስን ናይ ቃልሲ ወጎን ምስቶም ዝህልዉ መደባት ምውሓስ ህልውናን ድሕንነትን ህዝባዊ እምቢታ ብምትእስሳር ብዝተጠናኸረ መንገዲ ክቐፅል እዩ። ኣብ ታሪኽን ክብርታትን ህዝቢ ትግራይ ብምስራሕ ተጀሚሩ ዘሎ ምልዕዳል ምስቲ ኣብዚ በዓል ዝተፈጠረ መንፈስ ብቐፃልነት ንምስራሕ ዘድሊ ምድላው እናተገበረ ይርከብ።

እቲ ካልእ ጉዳይ፣ ሳይንስን ጥበብን ኣመራርሓ ብጥብቂ ንምትግባር ዘይሕለፍ ጉዳይ ምክኛ ተረዲእኻ ብዕቱብ ክስርሐሉ ናይ ምግባር ጉዳይ እዩ። ኣብዚ፣ ንመበል 50 ዓመት በዓል ህ ለካቲት ብድምቀት ንምክባር ዝተገበረ ምንቅስቃስ እቲ ስራሕ ቡቶም ውድብና ዘነፀሮም ሳይንስን ጥበብን ኣመራርሓ ነኺሱ ክብምትግባር እዩ

ተፈሪሞ። ካብዚ ተበጊሰኻ ክርእ እንተሎ፣ እዘም ዝስዕቡ ከምተመክሮ ምውሳድ ይከኣል። እቲ ሓደ፣ ኣብ ብቐፅ ናይ ኩነታት ገምጋም ዝተመሰረተ ብቐፅ ትልሚ ምውፃእን ምትግባርን እዩ። ከምቲ ኩሉ ግዜ ብውድብና ዝግምገምን ብተግባር ካብ ምንቅስቃስ እናተመሃርናዮ ዝመፃእናን ድሕሪ ብቐፅ ትልሚ ዝመፀእ፣ ነቲ ትልሚ ዘተግብሩ ፈፀምቲ ዓቕምታት ብብቐፅ ምድላው እዩ። ኣብዚ በዓል ዝተርእየን ዝተተግበረን እውን እዚ ናይ ውድብና ጥበብን ሳይንስን ኣመራርሓ እዩ። ስለዚ ኣብዚ ዝተርእየ ኣፈፃፀማ ከምትምህርቲ ብምውሳድ ብዝተጠናኸረ መንገዲ ምስራሕ የድሊ።

ኣብዚ፣ ምድላው ፈፀምቲ ዓቕምታት ብቐፅ ትልሚ ብዘለዎን ብዝተመጣጠነ መንገድን ክፍፀም ኣለዎ ክበሃል እንተሎ ንዝተተሓተሙ መደባት መሪሕ ደገፍ ወሃብን ቀንዲ ፈፃምን ንተልእኾኦም መሰረት ዝገበረ ዝርዝር ምርድዳእ ክግበር ኣለዎ ማለት እዩ። ሕድሕድም ንተልእኾኦም መሰረት ዝገበረ ምትእምማንን ምልዕዳልን ክፈጥሩ ግድን ይኸውን። እዚ እንተተገይሩ እዩ እቲ ህዝባዊ ማዕበል እናተቐፀለ ክኸይድ ዝኸእል። ነዚ መሰረት ብምግባር ብብቐፅ ክትትልን ደገፍን እናተሰነየ ኣብ ኩሎም ዓውደ ስራሕቲ ዝተመጣጠነን ፅርዮት ብዘለዎ መንገድን ኣፈፃፀማ መደባት ንምርግጋዕ ክስራሕ እዩ። ከምኡ እውን ኣብ ኣፈፃፀማ መደባትን ውፅኢቶምን መሰረት ዝገበረ ቁመና መሪሕነት ብምፍታሽ ከመዓራሪ ምክኛ ምርዳእ የድሊ። ብዘይካ እዚ፣ ኣብ ከባብያዊ ፀጋታትናን ዓቕምታትናን ብምምስራት ዝጭብጥን ዝርእን ለውጢ ንምምጻእ ክስራሕ እዩ። እዚ ንምትግባር ድማ ውዳብታት ክጠናኸሩ ይግባእ። ብፍላይ ንፅርዮት ውሽጢ ውድብና ዝለዓለ ቆላሕታ ብምሃብ ንክስርሐሉ ኣንፈት ተታሒዙ ኣሎ። ብተመሳሳሊ ኣብ ዘባታት፣ ከተማታት፣ ወረዳታትን ግብያታትን ተጀሚሩ ዘሎ ውዑይ ናይ ሓፋሽ ምንቅስቃስን እምቢታን ንምጥንኻር ብዕቱብ ክስርሐሉ እዩ።

ጥቕልል ኣበልኻ እንትርእዩ፣ ዛሬ ንህዝባዊ ዕላማታት ህ ለካቲት ተሓንጊጥና ድሕነት ውድብና ዝመርሖ ንምውሓስ ብሄራዊ ህልውናን ድሕንነትን ናይ ሞትን ሕዩትን ቃልሲ እናገበርና ፀኒሕና ኢና። ብፍላይ ነቲ ኣብ ውሽጢ ውድብና ዘጋጠመ ሓደጋ ፅግዕተኛ ምብስባስ፣ ሓደጋ ብሄራዊ ህልውና ከምዝኾነ ብምርዳእ ዓብይ ርብርብ እናተገበረ ፀኒሕና ኣሎን። እዚ፣ ኣብ ውሽጢ ውድብና ከይተሓፀረ ምስቲ ወሳናይ ዓቕምናን በዓል ዋና ውድብናን ዝኾነ ህዝብና ብምትእስሳር ኣዝዩ ወሳናይ ቃልሲ እናተገበረ ፀኒሕ እዩ። ብሳላ ዘይተሓለለ ቃልሲ ህዝቢ፣ ኣባልን ኣመራርሓን ድማ ንመሪሕ ውድብና ህወሓት ካብ ሓደጋ ምብትታን ብምገጋፍ ንውዲታት ጉጅሰ ብሄራዊ ጥልመትን ብተናን ምምካት ዘኸእል ህዝባዊ እምቢታ ተወሊዑ ተጠናኺሩ ይቐፅል ኣሎ። ሕዚ እውን ንዕላማታት ህ ለካቲት ብምፅናዕ፣ ንሓደጋ ፅግዕተኛ ምብስባስ እናመከትና፣ ኣብ ጎድኒ ህዝቢ ትግራይ ብፅንዓት ጠጠው ብምባል ንኹሎም ስትራቴጂካዊ ዓቕምታትና ብኣግባቡ ብምውዳብ፣ ብምልዕዳልን ብምውፋርን እንተተመሪሑ ናይዚ መድረኽ ተባራዕቲ ብሄራዊ ሕቶታት ከምዝምለሱ ኣየጠራጥርን። እዚ ድማ መፃኢ ጉዕዞና ብሩህ ከምዝኸውን ሓባሪ መንገዲ እዩ። ነዚ ተሓሳቢ ብምግባር ዓወታት ንምሕፋስ ብፍሉይ ወጎ ቃልሲ ምርብራብ ግድን ይኸውን። ስለዚ ኣብ ምብሳር መበል 50 ዓመት ወርቃዊ እዮቤልዩ ክብረ በዓል ህ ለካቲት ዝተረኸቡ ዓወታትን ዘጋጠሙ ድኽመታትን ከምተመክሮ ብምውሳድ ተጀሚሩ ዘሎ ውዑይ ምንቅስቃስ ሓፋሽ ብምጥንኻር ውድብና ኣድሒንና ዘላቕ ህልውና ህዝብና ውሕስ ንምግባር ብዝለዓለ ፅንዓት ክንቃለስ ትፅቢት ይግበረልና።

አብዚአማ

እዚ ዓምዲ እዚ ኣብ ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊን ማህበራዊን ጉዳያት ተመስሪቶ ካብ ተሳተፍቲ ዝመጹ ፅሑፋት የተኣናግድ

ብ “ደንቢ” ዝተፍሓሰ ቀይዲ በተኸ ምሕደራ

መንከር ካብ መቐለ

ስልጣን ኣብያተ ምኽሪ ትግራይ ንምግዳብ ብጊዜያዊ ምምሕዳር ትግራይ ዝተዳለወ ደንቢ 21/2017፤ ንሕገ መንግስቲ ትግራይ ይኹን ንሕገ መንግስቲ ኢትዮጵያ ዝጥሕስ ቀይዲ በተኸ ደንቢ እዩ። እዚ ደንቢ “ቀይዲ በተኸ ደንቢ እዩ” እንትብል፤ ስልጣንን ሓፋፍነትን ኣብያተ ምኽሪ ወረዳታት፣ ከተማታትን ጣቢያታትን ዝገፍፍ ፀረ ሕገ መንግስቲ ስለዝኾነ እዩ። ዝኾነ ይኹን ኣዋጅን ደንብን ነቲ ዓንዲ ሕገ ሃገር ዝኾነ ሕገ መንግስቲ ዝገረር ትሕዝቶ እንተሃልደዎ ዝተሰዓረ ከምዝኾነ ኣብ ዓንቀፅ ትሕፋተ ቁፅራ ኣዲ ሰፊሩ ኣሎ። ኣብዚ እቲ ዝወፀ ደንቢ ፀረ ሕገ መንግስቲ ምዃኑ ጥራሕ ዘይኮነ፤ ነቲ ፋሉልነት ከትግበር ዝረባረብ መሪሕነት እውን ንምንታይ ዕላማ ነዚ ደንቢ ከምዘዳለዎ ኣዲ ብኣዲ ነጥብታት ኣልዒላ ክዘርዘር እዩ።

እቲ ወጊኡ ዘሎ ደንቢ ኣብ መሓተዊኡ ንውዕሊ ስምምዕ ሰላም ፕሪቶርያን ኣብ 1995 ዓ/ም ዝወፀ ኣዋጅ መጣየሻ ጊዜያዊ ምምሕዳርን ኣጣቕቡ እዩ ሕጋዊነት ከምዘለዎ ክገልፅ ዝፍትን። ብተግባር እንትረእ ግን ውዕሊ ስምምዕ ሰላም ፕሪቶርያ ዘይደግፎ ብክሕደት ህዝቢ ትግራይ ዘሕትት፣ ንውዕሊ ፕሪቶርያ ዝጥሕስ፣ መንግስቲ ፌደራል ዕድመ ስልጣን ኣብያተ ምኽሪ ወረዳታትን ከተማታትን ክፍፍሎ ንዝወሰኖ ውሳኔ ዝቃወም፣ መንግስቲ ትግራይ እውን ብቤት ምኽሪ ክልልና ኣቢሉ (ቅድሚ ምፍራሱ) ዝወሰኖ ውሳኔ ዝጥሕስ ኣብ ዘይሰልጣኑ ናብ ፋሉላዊ ስርዓት ዘእቱ እዩ።

ኣብ መሓተዊ ደንቢ 21/2017 ከምዝተጠቐሰ ንስምምዕ ውዕሊ ሰላም ፕሪቶርያ ዓንቀፅ 10 ቁፅሪ 01 ጠቐሱ ብዛዕባ ስልጣን ቤት ምኽሪ ዝግድብ ሓሳባት ኣሰፊሩ ኣሎ። እንተኾነ ግን ውዕሊ ፕሪቶርያ ብዛዕባ ምጥያሽ ጊዜያዊ ምምሕዳር እምበር ካሊኦ ዝጣየሽ መዋቕር ኣመልኪቱ ዝገልፅ የለን። ብመሰረቱ ዘይሰራዕ መንግስቲ ደምብታትን ኣዋጃትን ከውፅእ ከኸእል ስልጣን የብሉን። እቲ ምንታይ ጊዜያዊ ምምሕዳር ትግራይ ብውዕሊ ፕሪቶርያን ተወሰኹት ሰነዳት ክልልናን መሰረት ገይሩ እንትጣየሽ ሓሙሽተ መደባት ከምዝፍፀም እዩ ዝፍለጥ። ንሳቶም እውን ላዕላውነት መሪት ትግራይ ናብ ዝነበሮ ክምልሱ፣ ካብ መከላኸሊ ሃገር ወጻኢ ዘለዉ ዕጡቓትን ወረርሽኤ ኣይልታትን ብምውጻእ ዝተመዘበሉ ህዝብና ናብ መንበራኡ ምምላሳ፣ ብኩናት ዝተዳቐቐት ትግራይ ዳግም ክትህነፅ፣ ፅንተነት ዝፈፀሙ ኣካላት ናብ ተሓታትነት ሕገ ብምቕራብ ፍትሒ ምዕሳል፣ ንቀላይ ስሩዕ መንግስቲ ንክፍጠር ንመረጃ ዝኾነ ጥጡሕ ባይታ ምፍጣር ዝብሉ እዮም።

ይኹን እምበር ንህዝቢ ትግራይ ዝጠለመ ጉጅለ ስለዝኾነ፤ እዞም ብሓላፍነት ዝተውሃብዎ ዓባይቲ መደባት ገዲፉ ዕድመ ስልጣን ንምንታይ ዕንክሊል ይብል ኣሎ። ብመሰረቱ ስሩዕ ቤት ምኽሪ ዘፍረሰ ውዕሊ ፕሪቶርያ ብዛዕባ ምጥያሽ ኣብያተ ምኽሪ ዝብሉ የብሉን። እታ ሓንቲ ዝብላ ካብ ሽዳሽተ ወርሒ ክሳብ ኣዲ ዓመት ዝፀንሕ ጊዜያዊ ምምሕዳር ምጥያሽን ስሩዕ መንግስቲ ንክፍጠር ስርዓት መረጃ ዝካየደሉ መደላድል ምፍጣርን ልኡኽ እቲ ግዝያዊ ምምሕዳር ከምዝነበረ እዩ። ብስሩ እውን ቤት ምኽሪ ዝጣየሽ ስሩዕ መረጃ ብምግባር ውድባት ተወዳዲረን ህዝቢ ዝመረፀ ኣካል እዩ ናብ ቤት ምኽሪ ዝኣቱ እምበር፤ ከምዘምፀአልካ ውድባት ዝቀራመትእ ስጋ መዓሳ (ቀረመት) ማለት ኣይኮነን። እዚ ድማ ሕገ መንግስቲ ክልልና ዓንቀፅ 75 ቤት ምኽሪ ከመይ ከምዝጣየሽ ብግልጂ ደንጊጉ ኣሎ።

መሰረቱ ኣዋጅ ቁፅሪ 359/1995 ዝሕብር መንግስቲ ፌደራል ኣብ ልዕሊ ሓንቲ ክልል ጣልቃ እንትኣቱ፤ ብፍቓድ እታ ክልል ከምዝኾነ ዝርዝር ነጥቢ እውን ተነጻሩ እዩ። ኣብዚ፤ መንግስቲ ፌደራል ኣብ ልዕሊ ክልላት ጣልቃ ዝኣትወሉ ክልተ ዓንቀፃት መሰረት ብምግባር እዩ። ንሳቶም እውን ብመሰረት ሕገ መንግስቲ ፌደራል ዓንቀፅ 51 ቁፅሪ 14፤ ልዕሊ ዓቕሚ እቲ ክልል ዝኾነ ሰላም እንትህሉ እም መንግስቲ እታ ክልል ነቲ ዝተፈጠረ ፀገም ፀጥታ ንምርግጋእ ልዕሊ ዓቕሚ ኮይኑን መከላኸሊ ሃገር ክኣቱ እንትሓትት እዩ። ካልኣይ ብመሰረት ዓንቀፅ 55 ቁፅሪ 16 ኣብታ ክልል ሰብኣዊ መሰላት እንትጠሓሱን እታ ክልል ነቶም ፀገማት ደው ክተብል ዓቕሚ እንትስእንን ኣብያተ ምኽሪ ተወከልቲ ህዝብን ፌደራሽንን ብሓብራዊ መድረኽ እንትውሰኖን እዩ።

እቲ ካሊኦ ጥልመትን ፋሉልነትን እዚ ጉጅለ እዚ፤ ኣሸማገልቲ ኣካላት ሕብረት ኣፍሪካን ሕብረት ኣውሮጳን ከምኡ እውን መንግስቲ ኣሜሪካን ንክልኡትን ካብ ዝነበሮም ናይ ምድርዳር ልኡኽ ከሰናብት ዝኸእል ጌጋ ዝፍፀም ዘሎ ምዃኑ እዩ። ምኽንያቱ ውዕሊ ስምምዕ ሰላም ፕሪቶርያ ኣሸማገልቲ ኣካላት ዘለውዎ ኣብ መንጎ መንግስቲ ፌደራልን ንትግራይ ዝመርሕ ዘሎ ውድብ ህወሓትን ዝተፈረመ እዩ። እዚ ንህዝቢ ትግራይ ዝጠለመ ጉጅለ ግን ነዚ ደንቢ ከውፅእ እንተሎ ንኣዋጃት መንግስቲ ፌደራል ቁፅሪ 359/1995 ዓንቀፅ 15ን ሰጥብቱን ደምቢ ቁፅሪ 533/2015 ተወኪሱ ኣሎ። እዚ ምውካስ ማለት ንኣሸማገልቲ ኣካላት “ዓዲኹም እተወ” ከም ማለት እዩ።

ብመሰረቱ ኣዋጅ ቁፅሪ 359/1995 ዝሕብር መንግስቲ ፌደራል ኣብ ልዕሊ ሓንቲ ክልል ጣልቃ እንትኣቱ፤ ብፍቓድ እታ ክልል ከምዝኾነ ዝርዝር ነጥቢ እውን ተነጻሩ እዩ። ኣብዚ፤ መንግስቲ ፌደራል ኣብ ልዕሊ ክልላት ጣልቃ ዝኣትወሉ ክልተ ዓንቀፃት መሰረት ብምግባር እዩ። ንሳቶም እውን ብመሰረት ሕገ መንግስቲ ፌደራል ዓንቀፅ 51 ቁፅሪ 14፤ ልዕሊ ዓቕሚ እቲ ክልል ዝኾነ ሰላም እንትህሉ እም መንግስቲ እታ ክልል ነቲ ዝተፈጠረ ፀገም ፀጥታ ንምርግጋእ ልዕሊ ዓቕሚ ኮይኑን መከላኸሊ ሃገር ክኣቱ እንትሓትት እዩ። ካልኣይ ብመሰረት ዓንቀፅ 55 ቁፅሪ 16 ኣብታ ክልል ሰብኣዊ መሰላት እንትጠሓሱን እታ ክልል ነቶም ፀገማት ደው ክተብል ዓቕሚ እንትስእንን ኣብያተ ምኽሪ ተወከልቲ ህዝብን ፌደራሽንን ብሓብራዊ መድረኽ እንትውሰኖን እዩ። እቲ ኣዋጅ ዝደንገጐ እዚ እናሃለዎ እምበኣር እዩ እቶም ጠላማት ብውዕሊ ፕሪቶርያ መሰረት ዘይምልከተና ሕገ ብምጥቓስ ህዝቢ ትግራይ መሰሉ ንምግፋፍ ዝረባረቡ ኣለዉ። ኣመራርሓ እዚ ጉጅለ “መሰል ህዝቢ ትግራይ ይገፍፉ ኣለዉ” እንትብል እንተለኹ ብክልተ መንገዲ እዩ። ኣዲ፤ እቲ ዝወፀ ኣዋጅ ኣብ ሰላማዊ ርክብ መንግስቲ

ፌደራልን ክልልን ዝፍፀም ኮይኑ፤ ክልል ጣልቃ ንክእቶ እንትፈቐድን ኣብ ኩሉን ትካላት ፌደራል ተወከልቲ እታ ክልል እንትህልዉን እዩ። እዚ ዝግበር ድማ ኣብ መንጎ መንግስቲ ክልልን ፌደራልን ኣብ ምትሕግጋዝ ዝተመሰረተ ፅቡቕ ርክብ እንትህልዎም ይኸውን። ኣብ ትግራይ ዘሎ ኩነታት እንትረእ ግን፤ ላዕላውነት ክልልና ተደፊሩ ፅንተነት ተፈጂሎ። ከቢድ ማሕበረ ኢኮኖሚያዊ ቅልውላው ዝተፈጠረሉን ልዕልና ሕገ ዘይተረጋገፀሉን እዩ። ኣብ ትካላት መንግስቲ ፌደራል ንህዝቢ ትግራይ ድምጺ ዝኾኑ ብህዝቢ ትግራይ ዝተመረፀ ተወከልቲ ኣብ ዘይብሉ እዩ። ብምኽንያት እዚ ትግራይ ኣብዚ ኣዋን ኣብ ሕገ መንግስቲ ኢትዮጵያ ስለዘየላ ናብቲ ስሩዕ ሕገ መንግስታዊ መሰርሕ ንምእታው እዩ ውዕሊ ፕሪቶርያ ተፈሪሙ ዘሎ።

ካልኣይ፤ ናብ ደቡብ ኣፍሪካ ከይደና ውዕሊ ፕሪቶርያ ዝፈረምና፤ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ንዝተፈፀመ ፅንተነት ተሓታትነት ንምርግጋዕ እዩ። እዚ ጠላም ጉጅለ ግን ነቲ መንግስቲ ፌደራል “ናብ ትግራይ ዝኣተኹ ልዕሊ ዓቕሙ ዝኾነ ሰላም ስለዝተዘረገ ሕገ ንምኽባር እዩ” እናብሉ ንማሕበረሰብ ዓለም ንዝታልለሉ ስልቲ መንፃፍ ክኾኖ ደንቢ ኣውጊኡ ኣሎ። እዚ ዝነበረሉ ምኽንያት ድማ ስልጣን ብሕገ መንግስታዊ መሰርሕ ዝተጣየሽ ኣብያተ ምኽሪ ገፊፍካ ብሸም ካውንስል ዓርሲ ኣብያተ ምኽሪ ንምጥያሽ ስለዝተደለየ እዩ። እዚ ዝወፀ ደንቢ፤ ቅድሚ እቲ ውዕሊ ምፍጻም ምምሕዳር ትግራይ ካብ ዓለም ሸቕታ ተደራዳርነት ናብ ተኣዛዚ መንግስቲ ፌደራል ዘውርድ ጥራሕ ዘይኮነስ “መንግስቲ ፌደራል ትማሊ ናብ ትግራይ ኣትዩ ዝነበረ ሕገ ንምኽባር እዩ።” ዝብል ትርጉም ዝህቦ እዩ። ባዕልኻ ሕገ ንምኽባር ኣትዩ ትብል እንተኾይንካ ድማ ብካሊ እፀ “ዝፈፀም ፅንተነት የለን” ስለዝብል እዩ እዚ ጉጅለ ዝኣቕፎም ኣካላት ጠላማትን ኮዳዓትን ንብል ዘለና።

ካብዞም ልዕል ክብል ዝተገለፀ ወድዳዊ ሓቕታት ተብሊኪካ ክረኣ እንተሎ፤ እዞም ደምብታት ትሕዝቶኦም ነቲ ልዕል ኢሉ ዝተገለፀ ስለዝመሰሉ ንትግራይ ናብ ዘዩደሊ ዓዘቕቲ ዘእትዉ እምበር ዝረብሑ ኣይኮኑን። ብስሩ እውን እቲ ደንቢ ምስ ውዕሊ ፕሪቶርያ ክተሓላዝ ኣይኸእልን። ብመሰረቱ መንግስቲ ፌደራል ናብ ሕገ መንግስታዊ መሰርሕ ከንኣቱ ዝፈረምና፣ ውዕሊ ፕሪቶርያ፤ ከይንኣቱ ንልዕሊ ክልተ ዓመት ኣብ ዝዓፀዎ እዋን ኣዋጃት መንግስቲ ፌደራል ምውካስ ጥልመት እዩ። ምኽንያቱ ነቶም ዝተሓበሩ መምዘንታት ወሲድካ ኣብዚ እዋን ትግራይ ኣካል ሕገ መንግስታዊ ምሕደራ ኢትዮጵያ ኣይኮነትን። ብስሩ ትግራይ ናብ ስሩዕ ሕገ መንግስታዊ ምሕደራ ኢትዮጵያ ክትኣቱ እንተኾይና፤ ቅድሚ ላዕላዊ ግዝእታ ናብ ዝነበሮ ተመሊሱ ተመዘበልቲ ወገናትና ምሉእ ብምሉእ ኣብ መረብቶም ክኣትውን ኣግሪ ክተኸሉን ኣለዎም። ብድሕሪ እዚ ብቐልጠፍ ስሩዕ መረጃ ብምክያድ ኣብ ቤት ምኽሪ ተወከልቲ ህዝብን ቤት ምኽሪ ፌደራሽንን ብህዝቢ ዝተመረፀ ተወከልቲ ክህልዉዎ ይግባእ። ብዘይካ እዚ፤ ካልኣይ ኣብ መከላኸሊ ሃገርን ካብ ውሽጢ ሃገር ክሳብ ወጻኢ (ኤምባሲታት ሓዊሱ) ዘለዉ ትካላት ፌደራልን ዓለምለኻውን ትግራይ እትሳተፈሉ ኩነታት እንትፍጠር እዩ።

እቲ ሓቂ እዚ እናሃለዎ እዩ፤ እዚ ቀይዲ በተኸ ጉጅለ ኣብቲ ዘውፅእ ፋሉላዊ ደንቢ ዓንቀፅ 5 “ኣብያተ ምኽሪን ፈፀምቲ ኣካላትን ወረዳታት፣ ከተማታትን ጣቢያታትን ጊዜኡም ወዲኡም ሕጋዊ ስልጣናዎም ኣብቁፀ እዩ” ዝብል ዘሎ። እቲ ጭቡጥ ነገር ግን ኣብ ትግራይ ዘለዉ ኣብያተ ምኽሪ ወረዳ፣ ከተማን ጣቢያን ልክፅ ከምቲ ብብርኪ ሃገር ዘለዉ ኣብ 2005 ዓ/ም ምስተመረፀ ዝቐፀሉ ዘለዉ ኣብያተ

እቶም ከምሓሰማ ንክብደም ዝነበሩ ኣባላት እዚ ጉጅለ፤ “ካብ ኣባይዝጊ ወጻኢ ኩሉ ስልጣን ዘለዎ ቤት ምኽሪ ኣጣይሸና” እናብሉ እንትቐጥፉ ተሰሚዖም እዮም። ሕሱትን ምትላልን መናብርቶምን ቅመም ዘረባኣምን ስለዝኾነ እዩ እምበር ኣብቲ ዘውፅእዎ ደንቢ ዓንቀፅ 6 ቁፅሪ 3 ተራ ፊደል “በ”፤ እንተራኢና እኳ “ኣብያተ ምኽሪ እምነት ኣብ ዝሰኣናሎም ኣመሓደርቲ፣ ከንቲባታትን ኮሚቴ ፈጻሚ ስራሕን ዘለዎን ውሳኔ ሓሳብ፤ ንርእሰ ምምሕዳርን ምምሕዳር ዘባን የቐርባ” እዩ ዝብል ዘሎ። እዚ ድማ “ዝተውሃበክን ትቕበላ እምበር ብዓርስኽን ክትሸማን ከተውርዳን ኣይትኸእላን” ክብል ኣብቲ ደንቢ ብቕሉዕ ተገሊፁ ይርከብ።

ምኽሪ እዮም። ንክቕፅሉ ድማ ብብርኪ ፌደራልን ክልልን (ቅድሚ ምፍራስ ቤት ምኽሪ ክልልና) ንክፍፀሙ ተወሲኑ እናቐፀሉ ዝርከቡ ሕጋውያን ኣብያተ ምኽሪ እዮም። እቲ ሓቂ እዚ ብምዃኑ ኣብ ከተማታትን ወረዳታትን ከምኡ እውን ጣቢያታት ዘለዎ ኣብያተ ምኽሪ ብስሩዕ መንግስቲ ክልልን ፌደራልን ዝተውሃበን ስልጣን እናሃለወ፤ ብቲ ጠላም ጉጅለ ግን ስልጣንን ክምንጠላ “ዕድሚኡን ሓሊፉ እዩ” ይበሃል ኣሎ።

እቲ ብጣዕሚ ዝገርም፤ ጊዜያዊ ምምሕዳር ትግራይ ብውዕሊ ፕሪቶርያ ዝነበሮ ዕድመ ኣዲ ዓመት እናሃለወ ልዕሊ ክልተ ዓመት ገይሩ ኣሎ። ብቲ ብዘይሕጋዊ መንገዲ ዝጠቐሶ 1995 ዓ/ም ዝወፀ ኣዋጅ መንግስቲ ፌደራል እውን “ዕድመ ጊዜያዊ ምምሕዳር ክሳብ ክልተ ዓመት” ስለዝብል ንዕኡ ተኣማሚኑ እንተኾይኑ እውን ዕድሚኡ ሓሊፉ እዩ። ስለዝኾነ ንዓርሲ ስራሕ እንተይሰርሐን ዕድላት ትግራይ እናሓንሸንኦ ዕድሚኡ ዝሓለፎ ጉጅለ፤ ብዛዕባ ዕድመን ስልጣንን ኣብያተ ምኽሪ ዝግደሱሉ ሕጋዊ ኮነ ሞሪዊ ሓላፍነት የብሉን። ብስሩ ስልጣን እንተዝህልዎ እውን ዕድሚኡ ዘሕለፈ ዕድመ ካሊኦ ክቐፅል ኣይኸእልን። ነዚ እውን እዩ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ዝተፈላለዩ መድረኻት “እምቢ ንምልኪ፣ እምቢ ንብተና፣ እምቢ ንብሄራዊ ክሕደት” እናብሉ ተቓውሞኡ ክገልፅ ዝፀንሐን ዘሎን።

እቶም ከምሓሰማ ንክብደም ዝነበሩ ኣባላት እዚ ጉጅለ፤ “ካብ ኣባይዝጊ ወጻኢ ኩሉ ስልጣን ዘለዎ ቤት ምኽሪ ኣጣይሸና” እናብሉ እንትቐጥፉ ተሰሚዖም እዮም። ሕሱትን ምትላልን መናብርቶምን ቅመም ዘረባኣምን ስለዝኾነ እዩ እምበር ኣብቲ ዘውፅእዎ ደንቢ ዓንቀፅ 6 ቁፅሪ 3 ተራ ፊደል “በ”፤ እንተራኢና እኳ “ኣብያተ ምኽሪ እምነት ኣብ ዝሰኣናሎም ኣመሓደርቲ፣ ከንቲባታትን ኮሚቴ ፈጻሚ ስራሕን ዘለዎን ውሳኔ ሓሳብ፤ ንርእሰ

ናብ ገፅ 7 ይዘውር

መቐሕ ወፅዓ ዝተባተኸላ ዕለት

ቅድሚያ ኣማኢት ዓመታት ደቂ ኣንስትዮ ዓለም ኣብ ልዕሊኡን ይበፀሑ ካብ ዝነበሩ ወፃኝታትን ጭቆናን ንምግባር ጭርሖታት ሓዘን ኣብ ጎደናታት ዓለም ድምፅን ከስምዓ ጀሚረን። ብ 1908 ዓ.ም ፈረንጂ ደቂ ኣንስትዮ ኣሜሪካ ኣብ ከተማ ኒውዮርክ “መሰል ደቂ ኣንስትዮን ህፃናትን ይከበር፣ ንማዕረ ስራሕ ማዕረ ክፍሊት ይሃልዎ፣ ዕረፍቲ ወሊድ ይፈቐደልና፣ ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት ህፃናትን ደቂ ኣንስትዮን ይተሓሉ” ዝብሉን ካልኣት ጭርሖታትን ኣብ ልዕሊኡን ይፍፀሙ ዝነበሩ ወፅዓታትን ኣድልዎታትን ብምቅዋም ኣብ ኣደባባይ ወጊኡን ተቃሊሰን። ብመሰረት እዚ ኣብ 1910 ዓ.ም ፈረንጂ ብዝተገበረ ዋዕላ ደቂ ኣንስትዮ መጋቢት ሸምንተ (MARCH 8) ዓለም ለኸ መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ ኮይኑ ክኸበር ተወሲኑ።

ብፍሉይ ተጠቐሚን ንልዕሊ ኣርባዕተ ዓመት ኣብ ኬንዳ ፀሓይ፣ ቁርን እናተባረዩ ሓሳራ መከራ ዝተመለከ ህይወ ክመርሓ ተገዲደን ኣለዎ። ከምኡ እውን ኣብ ልዕሊን ዝተፈፀመን ኩለመዳያዊ ጥቕዓታት ሕውየት ኣብ ዘይረኸባሉ፣ ዝተፈፀመለን ጥሕሰት ሰብኣውን ሕገመንግስታውን መሰላት ፍትሕን ተሓታትንት ኣብ ዘይተረጋገፀሉ፣ ካብ መረብተን ተመዛቢሊን ናብ ዓደን ኣብ ዘይተመለሰሉ ኩነታት ኮይነን ብዙሕ ስቓይን መከራን ይበፀሐን ኣሎ።

ሓላፊት ቢሮ ጉዳይ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ወ/ሮ ፍረወይኒ ገብረእዝኣቢሄር

ብምንባሩ ብረት ኣልዒሊን ክቃለሳ ዘገደደን ኩነታት ነይሩ። ብዚ ድማ ካብ 1968 ዓ.ም ጀሚሩ ኣብ ውድብን ህወሓት ተሰሊፈን ብረት ኣቕሪቦን ኣገዳር ሰብኣዊ፣ ዲሞክራሲያውን ካልኣት ማዕርነታዊ ፖሊሲን ዝኸልከለን ስርዓት ደርግ ብምቅላስ ብሕገ መሰል ዓርሰ ውሳኔን ዘረጋግጹ ቃልሲ ዝወለደ መዓልቲ እዩ። ከም ወፅኢቲ ድማ ፖሊሲን ስትራተጅን ደቂ ኣንስትዮ ክቕረፅ፣ መሰረታዊ ሕቶታትን ዝምልስ ኩለመዳያዊ ረብሓን ስታዊ ማዕርነት ዘረጋግጹ ስርዓት ሃይንን መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ እውን ክኸበር ኣኸኢለን። ብዚ ድማ 29 ለካቲት 2017 ዓ.ም መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ (ማርች ኣይት) “ዓለም ለኸ መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ ንሰላምን ሓድነትን ትግራይ” ብዝብል መሪሕ ሓሳብ ንመበል 49 ዓዝ ኣብ በቢ ወረድኡ ብዝተፈላለዩ ምድላዎት ተኸቢሩ እዩ።

ፍልይ ብዝበለን ኩነታትን ኮይነን ከም ዘኸበርኡ ሓላፊት ቢሮ ጉዳይ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ወ/ሮ ፍረወይኒ ገብረእዝኣቢሄር ትገልፁ። ደመኛታት ፀላእቲ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ልዕሊ ደቂ ኣንስትዮ ብዝፈፀም መስካሕኸሊ ዝኾነ ስታዊ፣ ኣካላውን ስነ ልቦናውን መጥቃዕቲ ስዒቡ ዘጋጠመን ቁጠባውን ማሕበራውን ማህበራት ኮታስ ብኩለመዳያዊ ፀገማት ተኸቢቦን እቲ በዓል ኣኸበረኡ እዩን። ብቲ ዝተፈፀመ ፅንተኛዎታዊ ኮናት ኣብ ትግራይ ዝተፈፀመ ከቢድ ቁጠባዊ፣ ማሕበራዊ፣ ፖለቲካውን ቅልውላውን ካልኣት መሰረታዊ ፀገማትን ብፍሉይ ተጠቐሚን ንልዕሊ ኣርባዕተ ዓመት ኣብ ኬንዳ ፀሓይ፣ ቁርን እናተባረዩ ሓሳራ መከራ ዝተመለከ ህይወ ክመርሓ ተገዲደን ኣለዎ። ከምኡ እውን ኣብ ልዕሊን ዝተፈፀመን ኩለመዳያዊ ጥቕዓታት ሕውየት ኣብ ዘይረኸባሉ፣ ዝተፈፀመለን ጥሕሰት ሰብኣውን ሕገመንግስታውን መሰላት ፍትሕን ተሓታትንት ኣብ ዘይተረጋገፀሉ፣ ካብ መረብተን ተመዛቢሊን ናብ ዓደን ኣብ ዘይተመለሰሉ ኩነታት ኮይነን ብዙሕ ስቓይን መከራን ይበፀሐን ኣሎ።

እቲ ኣብ ልዕሊ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ዝርከ ዘሎ ዝሓመቐ በደልን ጉድኣትን ብቲ ልዕሊ ክብል ዝተገለፀ ጥራሕ ዝግለፅ ኣይኮነን። ቅድሚያ ፅንተኛዊ ወራር ምፍፃም ብዝተገበረ ዘይተሓለለ ቃልሲ ናብ ዝተሓተ ብርኪ ወራዶም ዝነበሩ ኣብ ልዕሊ ደቂ ኣንስትዮ ዝፍፀሙ ዝነበሩ ድሕራት ተግባራት ስታዊ ጥቕዓታት፣ ቅትለት፣ መጭወይትን ካልኣት ጎዳኣቲ ልምድታት እናደገሱን እናጎሳእረሩን ዝኸደሉ ኩነታት ተፈጠሩ ኣሎ። ብቲ ካልእ መዳኢይ ድማ ኣብ ፖለቲካዊ ዛዕባታትን መሪሕነትን ዝነበረን ተሳትፎ እናቐነሰ ይርከብ። መትከላዊ ዕላመኡን ኣስጢመን ንፖለቲካዊ ሕመቕን ግጉያት ኣተሓሳስባን ከይቃለሳ ኣብ ዝተፈላለዩ መድረኻትን ኣጋጣምታትን ክብረንን ስብእነኡን ዘውርዱ ኣከያይዳ ፀለመ፣ ፀርፊ፣ ምፍርራሕን ይበፀሐን ኣሎ። ካብኡ ሓሊፉ እውን ንህዝቢ ትግራይ ብዘጥፍእ መልክዑ ውዳብን ጥምረትን ደቂ ኣንስትዮ ክኸርኸር ፣ ናታተን ሰላምን ሕውየትን ከይረጋገፀ ዘተግዳቕፉ ወፍርታት ኮነ ተባሂሎም ይሰርሑ ኣለው።

ደሚርካ እንትርኣ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ብሳላ ቃልሲንን መስዋዕታትን ዘረጋገፀ ማዕርነት ስርዓተ ስታዊ፣ ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት ዝፈጠሮ ንኣስታት 50 ዓመታት ዝኣክል ለካቲት 29 መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ኮይኑ በቢ ዓመቱ ብድምቀት እናተኸበረ መገድ እዩ። እንተኾነ ግን ድሕሪ እቲ ኣብ ትግራይ ዝተፈፀመ ፅንተኛዎታዊ ኮናት ንኣርባዕተ ዓመት ዝኣክል ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ኣብ ዝኸፈለን ዝሓመቐን ብርኪ መንባብሮ ወዲቐን መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ እናኸበርኡ ፀረኡን። መዓልቲ ደቂ ኣንስትዮ መቐሕ ወፅዓ ዝተባተኸላ ዕለት ዋላ እኳ እንተኾነት ብሸም ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ኣብዚ ዓመት ሓድነት ደቂ ኣንስትዮ ንምብታን ዝተፈላለዩ ወፍርታት ፀለመን ተግባራት ገበን እናተፈፀመለን ንሃለዎተን ኣብ ዘፍርሕ ኩነታት ኮይነን እቲ በዓል ኣኸበረኡ ኣለዎ። ብምኻኑ ድማ ሕውየትን ዳግመ ህንፀትን ትግራይ ንምርግጋፅ ልዑል ቆላሕታ ካብ ዝወሃበሎም ዓባይቲ ፅግማትን ምሕዋይ ደቂ ኣንስትዮ ሓደ እዩ። ስለ ዝኾነ ደቂ ኣንስትዮ ትግራይ ብውዳብ፣ ጥምረት፣ ፎረምን ሓድነት ህዝቢ ትግራይ ኣብ ምጥንኻርን ፍሉይ ትኩረት ምሃብን ኣብ ዓርሰ ምትሕግጋዝ ዝተመሰረተ ሕውየት ኣብ ምርግጋፅ ሓዚ እውን ተረባራብና ክንገርሕ ይግባእ።

“ብደንበ” ...ካብ ገፅ 6 ዝዞረ
ምምሕዳርን ምምሕዳር ዞባን የቕርባ” እዩ ዝብል ዘሎ። እዚ ድማ “ዝተውሃበኩን ትቕበላ እምበር ብዓርሰኹን ክትሸማን ክተውርዱን ኣይትኸእላን” ክብል ኣብቲ ደንቢ ብቅሉፅ ተገሊፁ ይርከብ።
ኣብዚ “ቤት ምኽሪ ድዩ ንፈፃሚ ኣካል (ምምሕዳር) ስልጣን ዝግድቦ ወይስ ፈፃሚ ኣካል እዩ ንቤት ምኽሪ ዝግድብ? ብዚ ደንቢ እዚ ኣብያተ ምኽሪ ‘ፍርዲ ሸንጎ’ ድዩን ኮይነን ዘለዎ ወይስ ነቲ ኣብ ሕገ መንግስቲ ክልልን ፌደራልን ዝተወሃበን ስልጣን ዝሓዘ ኣብያተ ምኽሪ እዩን? ኣብዚ ስርዓት ከሃንፅ ንዝተቐለሰ ህዝቢ መሰሉን ልዕልናኡን ገፈፍካ ፍርዲ ሸንጎ ዝመስል መሓውር ምጥያሽ መስዋዕቲ ጀጋኑ ትማልን ሎምን ምርኽስ ዶ ኣይኮነን? ብሰሩ እዚ ደንቢ ንሕገ መንግስቲ ሃገር ይኹን ክልል ዝፃረር ስለዝኾነ ፀረ ውዕሊ ሰላም ጥርቶርዶ ዶ ክበሃል ኣይኸእልን?” ዝብሉ ሕቶታት እንተልዒልካ ዝምልሰልካ ኣካል የለን። ይኹን ምበር ሕገ መንግስትና “ንሕገ መንግስቲ ዝፃረር ዝኾነ ይኹን ኣዋጅን መምርሕን ሕጋውነት የብሉን” ስለዝብል እዚ ደምቢ ጊዜያዊ ምምሕዳር ትግራይ እውን

ሕጋውነት ዘይብሉን ቀዲድካ ክድርብ ዘለዎን እዩ ዝብል ሓሳብ እዩ ዘለኒ።
ፋሉልነት እቲ ጉጅለን ዘውፀኡ ደንብን ሓደን ክልተን ኢልካ ዘርዘርካ ዝውዳእ ኣይኮነን። ከምተወሳኺ መርኣዩ ግን ኣብ ዓንቀፅ 7 ካብ ቁፅ 2 ክሳብ 4 ኣብ ዘሎ ሓሳብ ብምቕራብ ሓሳብ ናብ ምጥቕላል ከምርሕ። “ሕድሕድ ወረዳን ከተማን ኣብያተ ምኽሪ ካብ 150 ክሳብ 201፣ ከተማ መቐለ ድማ 300 ኣባላት ክህልውዎ ይግባእ። ኣገባብ ኣመራርገኡ ድማ ብኣኼባ ይምረፅ” ይብል። ንፋሉል ኣየፀገምን እምበር እዚ ዓንቀፅ ንልጣንን ሓላፍነትን ቦርድ መረፃ ፌደራል ይኹን ክልል ዝዳፋእ እዩ። ካልኣይ ሓደ ተወካሊ ቤት ምኽሪ ብህዝባዊ መረፃ ዝምረፅ እናሃለው ብኣኼባ መረፃ ከካየድ ስለዝእከዝ፣ ኣግባብ ውክልና ህዝቢ ዝዳፋእ ንሕገ መንግስቲ ዝፃረር ፋሉላዊ ሕጊ እዩ። ሳልሳይ ቁፅ 4 ኣባላት ቤት ምኽሪ ዝውሰን ብቆፀራ ህዝቢ መሰረት ገይርካ “ሓደ ኣባል ቤት ምኽሪ ንክንደይ ሰባት ክውክል ኣለዎ” ካብ ዝብል ቀመር ዝብገስ እዩ። እዚ ጉጅለ ፋሉል ስለዝኾነ ግን ቆፀራ ህዝቢ እንተይተኸየደ ስልጣን ቦርድ መረፃ መንዚዑ ወቓሕ (ደስ) ዝበሎ ቁፅ 4 የቕምጥ ኣሎ። ራብዓይ፣ ዝተመረፀ ቤት ምኽሪ እናሃለው ዳግም ብኣኼባ ኣባላት ቤት ምኽሪ ምምራፅ ኣገባብ ዲሞክራሲ ዝተኸተለ ኣይኮነን።

እዚ ኣከያይዳ ፀረ ሕገ መንግስትን ውዕሊ ጥራቶርዶን ስለዝኾነ ይትረፍ ንሕናስ መንግስቲ ፌደራል እውን ከውግዞ እዩ ዝግባእ ነይሩ። እቲ ዕላማ ግና ትግራይ ንምሕማስ ስለዝኾነ መንግስቲ ፌደራል ነቲ ፋሉላዊ ጉጅለ እንተተባብሶ እምበር ንሕማቕ ተግባሩ ወይን ሕታም ቁፅ 1057 ኣብ ገፅ 17 ዝገለፀ ብምውካስ እዩ። እዞም ሰባት እዚ ኩሉ ጥልመት ዝፍፀሙ ዘለዉ ንብልዒ እዩ። ከምቲ “ብልዕንያ ሓላፊ ስምን ተራፊ” ዝበሃል፣ ንጊዜያዊ ረብሓ ኢልካ ሕልናኻ ምጥፋጥ ተግባር ሓሰማ ዝኾነ ነውሪ እዩ። እዚ ድማ ጥንታውያን ፈላስፋታት ኣብኡ እስጢፋኖስን ሶቅራጦስን ኮነኖምዎ እዮም። ኣብኡ እስጢፋኖስ ብሃፀይ ዘርኣዮብ “ንኣይ ምቕዋም እንተገዲፍካን ከምቶም ካልኣት እንተሰጊድካለይን ዝግባእ ክብርን ሸመትን ክህበካ እዩ። እንተዘይሰጊድካለይ ግን ህይወትካ ክትሰእን ኢኻ” እንትበሃሉ፣ ኣብኡ እስጢፋኖስ ዝመለስዎ ንፈላስፋ ሶቅራጦስ ዘስታውስ ረዚን መልእኸቲ ነይሩ። ንሱ እውን “ውጊድ! እዚ ትብሎ ዘለኻ ኣይውዕሎን። እነ ንምብላፅ ኢል ዝነበር ሓሰማ ኣይኮነኩን። ካብ ንዝሓልፍ ብልዒ ኢል እምነተይን መትከላይን ዝቐይር እቲ ትምህሮይ ዘለኻ ሞት ይሕሸኒ” ዝብል ነይሩ።

ግሪካዊ ፈላስፋ ሶቅራጦስ እውን ልክፅ ከምኣብኡ እስጢፋኖስ ዝገለፀዎ እዩ ኢሎ። እቲ ፈላስፋ ኣብ መናእሰይ ዘሕደሮ ለውጢ ኣረኣኣይ ዘይጠግሞም መሳፍንትን ነጋዶን ስለስተ ኣማራፅታት ቀሪምሎ። እቲ ሓደ “ትም ባል፣ ኣፍካ ዕም” ዝብል እዩ። እቲ ካልኣይ “ኣፍካ ዘይትግፁ እንተኾይንካ ሰብ ናብ ዘይነብረሉ በዓቲ ከይድካ ባይንኻ ተዛረብ” ዝብል ነይሩ። እቲ ሳልሳይ ድማ “ካም ክልተ ኣማራፅታት ዘይትቐበል እንተኾይንካ መርዚ ሰቲኻ ትምት” ተባሂሎ። ፈላስፋ ሶቅራጦስ ድማ “ኣነስ ዝመስለኒ ተዛሪብ ዘይነበር እንተኾይንካ ንምብላፅ ዝነበር ሓሰማ ስለዘይኮነኩ መርዚ ምስታይ ይሓሸኒ” ስለዝበለፍም ኣብ መበል 70 ዓመቱ መርዚ ኣስትዮም ቀቲሎም ይበሃል። እቶም ኣብ ክሕደት ህዝቢ ተዋፊሮም ዘለዉ ኣካላት ካብዚ ኣገላልፃ ዓብይ ትምህርቲ ክወስዱ ይግባእ። ከምኣሰማ ንምብላፅ ኢልካ ምንግር ገዲፎም ከምጀጋኑ ወለድና ንሕልና ክነብሩ ኣለዎም። ንሕልና ክነብሩ ኣለዎም ግን ባህሪኦም ተረዲእና ተረርና እንትንቃለሎም እውን እዩ ኣሞ ብመርገምን ወቐሳን ዝፍታሕ ነገር ስለዘየለ ኩላትና ተጋሩ ሓድነትና ኣስጢፊርና ቆሪፅና ክንቃለስ ይግባእ።

እንግዶት

ምእንተ ሰላም፤ ብሰላም ምቅላስ ባህርን መግለፅን ህወሓት ኮይኑ ክነብር እዩ!!

ምሁር ታሪኽ ፀጋኡብ ካሳ

ይመለከት ይፈጸም ሕዚ ድማ ብሰብ ወደብ ኣብ መንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ናብ ኩናት ከምርሕ ዝኸለል ምትፍናን ይረክሖም እዩ። እዚ ምትፍናን እዚ ኣብ ልዕሊ ቅልውላው ካለእ ቅልውላው ዝፈጠር እዩ። ከም ቀርኒ ኣፍሪካ እንተወሰድካ ኣብ ጎረቤት ሃገር ደቡብ ሱዳን እውን ዝተደገለ ጎንዩ ኣለዩ። ኣብ ሰሜን ሱዳን ድማ ኣብቶም ዝሓለፉ ክልተ ዓመታት ኣብ ታሪኽ እታ ሃገር ተራኣዩ ተሰማራ ዘይፈልጥ ሓደገኛ ዝኾነ ደማዊ ኩናት ኣብ መንጎ ኣልብርሃንን ዳጋሎን ተኸይዱ እዩ። ኣብዚ ኩናት እዚ ቅድም ክብል ናይ ኣልብርሃን ሓይልታት ካብ ካርቱም ልዕሊ 800 ኪሎ ሜትር ኣንጎሊቦም ከይደም። ይኹን እምበር ኣብ ፖርት ሱዳን ዳጋሎ ምትዕርራይ ገይሮም ኣብዚ ሓዚ እዋን ካርቱም መሊሶም ዝተቐየረሉ ኩነታት እዩ ዘለዩ። ብፍላይ እቲ ኣብ ሱዳን ዝዋጋእ ዘሎ ናይ “ዳጋሎ” ሓይል ብናይ ኢትዮጵያ ናይ “ኣራት ኪሎ” ሓይልን ብኢምሬትን እናተመወለ ዓለምለኸዊ ዝኾነ ትሕዝብን ናይ ደገ ኢድ ኣእታውነትን ዝነበሮ ኩናት እዩ ኣካይዱ። ብተመሳሳሊ ኣብ ትግራይ ዝተፈጸመ ፅንተታዊ ወራር እንተራኢና እውን እዞም ናይ “ገልፍ ስቴት” ዝበሃሉ ዓረብ ሃገራት፣ ኳታር፣ ዓረብ ኢምሬት፣ ኢራን ግብፂ ዝተሳተፉሉ እዩ ነይሩ። ኤርትራ ድማ ብቐንዱ ምስ መንግስቲ ኣራት ኪሎ ኮይኖም ቴክኖሎጂን ሓይሊብን ኣሰለጩም ፅንተታ ፈገገዎም እዮም። እዚ ድማ ማሕበረሰብ ዓለም ኣውጊዝዎ ተሓታትነት ክረጋገፅ ኣለዎ ዝተብሃለሉ ኩነታት እዩ ነይሩ። እቶም ኣብ ትግራይ ፅንተታዊ ኩናት ዝፈጸሙ ናይ ደገ ሓይልታት ብተመሳሳሊ ኣብ ሱዳን እውን ንናይ ዳጋሎ ናይ ሓይል ብገንዘብ ይኹን ብገዋት ደገፍ ገይሮም እዮም።

ድሕሪ ስምምዕ ፕሪቶርያ እውን እንተኾነ ብኢምሬት ዝምወል ስርዓት “ኣራት ኪሎ” ሰራዊት ትግራይ ኣብ ኩናት ሱዳን ጣልቃ ይኣትው ኣሎ “ስግኣተይ ሓዚ እውን ትግራይ እዩ” እናበለ ኩናት ክቐፅል ላሕ ይብል ኣሎ። ብተመሳሳሊ መንግስቲ ኤርትራ ቅድሚ ሓዚ ብኢምሬት ተመዊሉ ብመንግስቲ ኢትዮጵያ ተዓዲሙ ኣብ ትግራይ ኩናት ፅንተታ ዝፈጸመ ሓይሊ ኣብዚ ሓዚ እዋን ንዓርሱ ተገልቢጣቶ ካብቶም ናይ ቅድሚ ሓዚ መወልቱን ዓደምቱን ተፈልዩ ንኩናት ይዳሎ ኣሎ። ብሰብ ወደብ ኩናት ዝፅሕገር ዘሎ መንግስቲ ኢትዮጵያ እውን ህወሓት ንስርዓት ሻዕብያ ይደግፍ ኣሎ። ብምባል ብዕራይ ወለደ ዝዓይነቱ ሓሰታት፣ ጠቐነታትን ክስታትን የቐርብ ኣሎ። ብተመሳሳሊ ኣብ ትግራይ ዝተፈጠረ ባህሪ ስልጣን ዘለዎ ሓይሊ እውን ብተመሳሳሊ ከምታ ብልፅግና ኢህወዴግ ኣፍራሱ ኣራት ኪሎ ዝኣተወላ መንገዱ ተኸቲሉ ሓዚ እውን ኣብ መቐለ /ትግራይ/ ህወሓት ኣገፈኡ ናይ ኣቡዳቢ /ኢምሬት/ ወኪል ኮይኑ ኣብ መቐለ ዓርሱ ከንግስ፣ ስልጣኑ ከናውሕ ዝደለ ተመሳሳሊ ‘ተረኽ’ ሓዙ “ምስ ኤርትራ ትራኽቡ ኣለኹም፣ ንኩናት ትዳለው ኣለኹም ህወሓትን ኤርትራን ብሓባር ኮይኖም “ንኣራት ኪሎ” ክወቐዱ እዮም” ዝብል ባንዳ ተፈጠሩ ኣሎ።

ቀርኒ ኣፍሪካ እንትለዓል ብዋናነት “ኮርሰቴት” ዝበሃል ኣርባዕተ ዓድታት ማለት እውን ኢትዮጵያ፣ ኤርትራ፣ ሶማሊያን ጅቡቲን የጠቓልል። ካብዚ ኣሰፍሖ ኣብ ልዕሊ ከርከሎ ድማ ሱዳን፣ ደቡብ ሱዳን፣ ኬንያን ኡጋንዳን ዝሓወሰ ከባቢ ኮይኑ ንረኽቦ። እዚ ከባቢ እዚ ኣሰታት 40 ምኡታዊ ግግዲ ዓለምና ዝንቀሳቐሱ እዩ። ኣብ ልዕሊ እዚ ብካዲ ምስ ዝፍለግ ሃገራት ማእኸላይ ምብራቕ ማለት እውን ኣዕራብ ከም ሰዑድ ዓረብ፣ ዩናይትድ ኪንግደምን ዓረብን የመንን ዝቐረበ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብዚ ቐረብ ትካል ሰላም ሕቡራት መንግስታት (united nation institute of peace) ዘፅነዖ ዶክመንት ከምዘመላኸቶ ኣሰታት 700 ቢልዮን ዶላር ዝዋግኡ ነዳዲ ብቐርኒ ኣፍሪካ ይመላለሱ።

ወይን:- ጂኦፖለቲካዊ ኩነታትን ኣሰላፊ ቀርኒ ኣፍሪካን መሰረት ገይርካ እንትርእ ብፍላይ ኣብ መንጎ ሃገራት ኢትዮጵያን ኤርትራን ዘሎ ምስሕሓብ እናገልህ ዝመፀሉ ቀንዲ ምክንያት እንታይ እዩ? እዚ ንህዝቢ ትግራይ ከሰዕሶ ዝኸለል ሓደጋ እንታይ እዩ? ከግበሩ ኣብ ዘለዎም ጥንቃቄታትን ከወሰዱ ኣብ ዝግበሉም መፍትሔታትን ከ እንታይ ከግበር ኣለዎ ትበል?

ኣይተ ፀጋኡብ:- ከም ዝፍለጥ ጂኦፖለቲካዊ ኩነታት ቀርኒ ኣፍሪካ ተባራሪ፣ ተለዋዋጣይ ወይ ተግማታይ ዘይኮነ ባህሪያት ዘለዎ ቀጠና እዩ። ኣብዚ ቀጠና እዚ ፅቡቕ ኣንፈት ሓዙ ዝኸይዱ ሰላም ኣሎ እናበልኩዮ ብሓደ ኣጋጣሚ ናብዘይተገመተ ኩነታት ዝኸይዱ፣ ንሕንጻ ፖለቲካ፣ ጎንዩ፣ ተፈጥራዊ ሓደጋታት፣ ኢድ ኣእታውነት ናይ ደገ ኣካላትን ዘይፍለዩ ከባቢ እዩ። ኣብዚ ሓዚ እዋን ኣብ መንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ተፈጠሩ ዘሎ ምስሕሓብ እውን ሓደ መርኣዮ ናይዚ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኢትዮጵያ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪካ ፀላዊት ዝኾነት፣ ልዕሊ 120 ሚልዮን ህዝቢ ዝነበረላ ሃገር እዩ። ምስ ኩሳን ሃገራት ቀርኒ ኣፍሪካ ጂኦፖለቲካዊ ታሪኻዊ ምትእስሳር ዘለዎ እዩ። ይኹን እምበር ኣብዚ ሓዚ እዋን ኣብ ኩናት ሕድሕድን ቅልውላውን ዝጠሓለት፣ ፅንተታዊ ኩናት ዝፍፀመላ ሃገር፣ ኢድ ኣእታውነት ካልኣት ሃገራት እውን ብስፍሓት ዝርኣዩላ ሃገር ኮይና ትርከብ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ ዝፍራ ዲፕሎማሲያዊ፣ ቁጠባዊ ቅልውላው ዝጠሓለት፣ ምስ ጎረብቲ ሃገራት ሰማልያ፣ ኤርትራ ሱዳን ዘይምቅድዳው ዝርኣዩላ፣ ኣብ መንጎ ፌደራል መንግስትን ዕጡቓት ክልላት ኣምሓራ፣ ኦሮሞ ኣዝዩ ዝኸፍኦ ኩናት ዝካየደሉ ኣብ ውሽጣውን ግዳግውን ሕምስምስ እትርከብ ሃገር እዩ። ብወገን ትግራይ እውን ስምምዕ ፕሪቶርያ ተግባራዊ ዘይኮነሉ ተመዘብልትና ናብ መረብቶም ዘይተመለሱ፣ ልኣላዊ ግዝኣት መሬት ትግራይ ዘይተኸበረሉ ኩነታት እዩ ዘለዩ። ኣብዚ ክልላት እዚ ሃገር መንግስቲ ዘየመሓደር ኣንገር እቲ ስርዓት ዝተፈለለዩ ዕጡቓት ኣብ መጭወይትን ስርቅን ዝተዋፈረሉ መርኣዮ ስርዓት ኣልባነት ዝገነቡሉ ኩነታት እዩ ዘለዩ።

እዚ ዝተደለየ ቀንዲ ምክንያት ኢምሬት ዓረብ ኣብ ቐርኒ ኣፍሪካ ዘለዎም ድሉት ንምምላእ ፅንቆታት ዝኾነቶም ትግራይ እያ ኢሎም ስለዝኣምኑ እዮም። ብተመሳሳሊ ኣብ ኣራት ኪሎ ዘሎ ሓይሊ ድማ ንካልኣት ህዝብታት ኢትዮጵያ ዘተኣኻኹብ ሓዱሽ “ወደብ” ባሕሪ በሪ፣ ቀይሕ ባሕሪ” ዝብል ኣጀንዳ ፈጠሩ ከለዎል ይፍትን ኣሎ። እዚ ሓይሊ እዚ ኣብ ዝሓለፈ ዓመት እውን ብሰብ ወደብ ምስ ኤርትራ ኩናት ንምውላዕ ፈቲኑ ኣይተሳኸቡሉን። ብተመሳሳሊ ምስ ሃገር ሰማልያ ኢትዮጵያ “ወደብ የድልዎ” ብዝብል ሰብ ኩናት ንምውላዕ ተዳልዩ፣ ይኹን እምበር ፈቲኑ ኣይተሳኸቡን። ሓዚ እውን ኣብዚ ኣጀንዳ እዚ ትግራይ ሰብ ክትግበር ተደልዮ ኣላ። ዝዚ ድማ ህወሓትን ሻዕብያን ይራኽቡ ኣለው። ጀነራላት ትግራይ ከምዚ ይገብሩ ኣለው። ምስ ፋያ ይራኽቡ ኣለው። እዚ ተረኽ እዚ ኣብ ባይታ የለን። እዚ ባህሪ ኩናት እዚ ኣብ ደገ ተፈብራኹ ብመንግስቲ ኢትዮጵያ ክትግበር እዩ ዝድለ ዘለዩ። እዚ ክፍጠር ተዳልዩ ዘሎ ትግራይ ማእኸል ገይሩ ኣብ ትግራይ ዘሎ ፖለቲካዊ ሓይሊ ደምሲኪብ ብምጥፋእ፣ ናይ ቀርኒ ኣፍሪካ ጂኦፖለቲካን ንዓረብ ኢምሬትን ኣብ “ኣራት ኪሎ” ዝሎ ዝተመወለ ሓይሊን ውሓሱ ዝኾነ ባይታ ንምፍጣር እዩ። ባህሪ እዞም ሓይልታት ከምኸት ዝኸለል በይኑ ህዝቢ ትግራይ ጥራሕ ኣይኮነን። እዚ ጉዳይ እዚ ሃገራውን ዘባውን ትሕዝቶ ዘለዎ እዩ። ስለዚ ሃገራውን ዘባውን ሓይሊታት ብቐንዱ ድማ ኣብ ትግራይ ዘሎ ዝተፈለለየ ኣተሓሳስባ፣ ውግንና ህዝቢ፣ ባህሪ ሰላምን ልምዳትን ዘለዎም ሓይልታት ኣብዚ ጉዳይ እዚ ሓደ ዓይነት ቅዋም ክህልዎም ይግባእ። ኣብ ስትራቴጂክ ረብሓ ህዝብና ታሪኻዊ ኣካይዳና መግኢ ኣንፈትና፣ ዝፍትን ወይ ትኹረት ዝጠልብ ታሪኻዊ ፈተና ይመፅእ ስለዘሎ ነዚ ተረጎፊና፣ ኣብ ዙርያ እዚ ክንግስል ኣለና። ሓደ ዓይነት ቅዋም፣ ስምዒት፣ ክህልወና ይግባእ። ፀላእቲ ህዝቢ ትግራይ እቲ ሓዚ ዝገበርዎ ዘለው ናይ መፈለምትኦም ኣይኮነን። ኣብ ዝሓለፉ 27 ዓመታት ህወሓት ኢህወዴግ ዝመርሖ መንግስቲ ንምፍራስ

ግምባር ጥዕና

ብምትሕብባር ምስንዳእ ጋዜጣ ወይንን ቢሮ ጥዕና ትግራይን ዝዳሎ መደብ

መድሕን ዘድልዮ መድሕን ጥዕና

ቅድሚያ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ኩናት ፅንተት ምፍጻም ኣብ ዝነበሩ 27 ዓመታት ጥዕና ሕብረተሰብ ንምሕላውን መፍረይ ዜጋ ንምፍጣርን ዕላማ ገይሩ ብዝተቐረፀ ስርዓት ጥዕና ኩለመዳይን ዓባይትን ለውጥታት ተመዝጊቦም እዮም። ተበግሕትን ተጠቃምነትን ግልጋሎት ጥዕና ከዕብዩ ዘኸለሉ ትካላት ጥዕና ኣብ ምህናዕን ምስፍሕፍሕን ትኩረት ብምግባር እዩ ዝሰራሕ ነይሩ። ምስፍሕፍሕ ትካላት ጥዕና ስዒቡ ድማ ዜጋታት ንመጻዕዲ ያዕባይ ተወሰኹቲ ወጻኢታትን እንተየውፀኡ ኣብ ከባቢ እም ግልጋሎት ዝረኽቡሉ ዕድል ተፈጠሩ ፀጊሑ እዩ። ከምዝፍለጥ ኣብ ትግራይ ዓቕሚ መሓከሚ ገንዘብ ስኢኑ ሓሚሙ ብእዋኑ ዘይሕከም ህዝቢ ቁፅሩ ኣዝዩ ብዘሕ እዩ። እቲ ሕዝብ ስርዓት ኣከፋፍላ ግልጋሎት ሕክምና ብቐጥታ ክፍሊት ዝሓትት ብምዃን ድማ ነቶም ኣብ ትሑት ብርኪ መነባበር ዝርከቡ ክፋላት ሕብረተሰብ ከፊሎም ግልጋሎት ሕክምና ናይ ምርካብ ዕድሎም ፀቢብ ይገብሩ። ስለዚ ዓቕሚ ምኽፋል ዘለዎም ሕክምና ክረኽቡ፣ ዓቕሚ ምኽፋል ዘይብሎም ድማ ስኢን ገንዘብ ናብ ዝኸፍኡ ብርኪ ፀገም ጥዕናን ሞትን ክሳተፉ ዝገብር እዩ። እዚ ፀገም ዝተረደኦ ስርዓት ጥዕና ትግራይ ዓቕሚ መኸፈሊ ዘይብሎም ዜጋታት ግቡእ ግልጋሎት ሕክምና ዝረኽቡሉ ዕድል ንምፍጣር ማሕበረሰብ መሰረተ ዝገበረ ፖሊሲ ፕሮግራም መድሕን ጥዕና ተሓንጺቦ፣ ደንብን መምርሕን ብምድላው፣ ከምኡ እውን ናይ ባዕሉ ቤት ምኽሪ ብምጥያሽ ክተኣታቱ ተገይሩ።

ፖሊሲ ማሕበረሰብ መሰረተ ዝገበረ መድሕን ጥዕና ካብ መሃዶ ወጻኢ ዘሎ ክፋል ሕብረተሰብ ዝሓቀፍን ኣባል ዝገብርን እዩ። ሓዲ ኣባል ኣቕዲሙ በቢ ዓመቱ ብዝኸፍሎ ዝተሓተ መዋጮ ናይ ጥዕና ፀገም እንተጋጥሞ ካብ ዘይተሓሰበ ሃንደቢታዊ ወጻኢታት ሕክምና ዝድሕነሉ ሚላ እውን እዩ። ብመሰረት እዚ ክፍሊት ግልጋሎት ሕክምና ንምርካብ ንብረትን ጥሪትን ካብ ምሻጥ፣ ልቓሕ ካብ ምሕታት፣ ገፅ ሰብ ካብ ምርኣይ ዩድሕን፣ ከምኡ እውን ብትሑት መዋጮ ልዑል ወጻኢታት ሕክምና ዝደልዩ ወገናት ብምሕጋዝ ግልጋሎት ጥዕና ናይ ምርካብ ውሕስና የረጋግፅ። ክፍሊት መዋጮ ኣባልነት መድሕን ጥዕና ኩሉ ኣባል ብመጠን እቶቱ ኸፊሉ ንዘጋጠም ሕግም ግና ምሉእ ግልጋሎት ሕክምና ክረከብ ይገብር። እዚ ድማ ፍትሓዊ ተጠቃምነት ግልጋሎት ሕክምና የዕቢ። ካብዚ ብተወሳኺ ነበርቲ ብብኸባቢ እም ብቤት ምኽሪ፣ ቦርድ፣ ወረዳን ጣቢያን ኮሚቴ ብዝውሰኑ ውሳኔታት ኣቢሎም ኣብ ትካላት ጥዕና ንዘጋጥሙ ፀገማት ክፈትሑሉን ዋገን፣ ስምዒት ክህሉን ከምዘእኸል ኣብ ግልጋሎት መድሕን ጥዕና ኢትዮጵያ ኣካዳሚ ስራሕ ጨንፈር ትግራይ ኣይተ ኣረጋዊ በላይ የረድኡ።

ማሕበረሰብ መሰረተ ዝገበረ መድሕን ጥዕና ከምሃገር ኣብ 2000 ዓ/ም ንፁር ፖሊሲ፣ ኣዋጅን መምርሕን ተቐሪፅዎ ናብ ተግባር ዝወረደ እዩ። ብብርኪ ትግራይ ድማ ኣብ 2003 ዓ/ም ክተኣታቶ ኣንፈት ብምቕማጥ ዘድልዩ ስራሕቲ ቅድመ ምድላው እናተተግበረ ድሕሪ ምፅናሕ ኣብ 2004 ዓ/ም ኣብ ወረዳታት ክልተ ኣውላዕሎ፣ ኣሕፈርምን ታሕታይ ኣድያንን ብተግባር ተጀሚሩ። ናይዚ ውፅኢት ተራእዮ ኣብ 2007 ዓ/ም ኣልኦት 15 ወረዳታት ብምውሳኽ ናብ 18 ወረዳታት ክሰፍሑ ተገይሩ። ኣብ 2009 ዓ/ም ድማ እተን ተራፊን ዝነበሩ 16 ወረዳታትን ክልተ ክተማን ብምውሳኽ ብድምር ናብ 36 ወረዳታትን ክተማታትን ትግራይ ብምግፋሕ ኣብ ፅቡቕ ምንቅስቓስ ፀጊሑ። ኣብቲ ምንቅስቓስ ኣብ ሕድሕድ ወረዳ ካብቲ ኣባል ክኸውን ዝግብኡ ካብ 52 ሚሊታዊ ክሳብ 59 ሚሊታዊ በቢ ዓመቱ ተፈጻሚ ይኸውን ነይሩ። ንኣብነት፣ ኣብ መወዳእታ 2012 ዓ/ም ኣብተን 36 ወረዳታትን ክተማታትን ትግራይ ማሕበረሰብ መሰረተ ዝገበረ መድሕን ጥዕና ክሕቀፍ ካብ ዝግብኡ መራሒ ስድራ ብድምር 60

ሚሊታዊ በቢ ኣብ ልዕሊ ክልተ ሚሊታዊ ሚልዮን ብር የንቀሳቕስን ነይሩ። ብመሰረት እዚ ከም ኢትዮጵያ ኣብ ካልኣይ ብርኪ ዝሰራሕን ብርኪት ዝበለ ሕብረተሰብ ተጠቃሚ እናገበረ ዝመፀን ምዃኑ ምርዳእ ይከኣል። ኣብ 2013 ዓ/ም ድማ ናብተን ዝተረፉ ክተማታት ብምስፋሕ ከም ትግራይ ምኡቲ ምኡታዊ ሽፋን መድሕን ጥዕና ማሕበረሰብ ንምትእትታው ዕላማ ዝገበረ ኩለመዳይ ቅድመ ምድላው ተሰሪሑ ነይሩ። ኩሉም ምድላዎት ምስተወድኡን ኣባል ምድራይ ኣብ ዝተጀመረሉን ግና በቲ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ዝተፈፀመ ኩናት ፅንተት እቲ ፕሮግራም ክትግባር ኣይከኣለን። ድሕሪ ስምምዕ ውዕሊ ሰላም ፕሪቶርያ ብዝተረኸበ ውሳኔን ሃዋህወ ሰላም እቲ ፕሮግራም ንምጀማር ምስ ዩንቨርሲቲ መቐለ፣ ኢንሲቲትዩት ምርምር ጥዕናን ቢሮ ጥዕናን ትግራይ ብምዃን ዘሎ ህልው ኩነታት ሕብረተሰብ መፅናዕቲ ተገይሩ ናብ ቤት ምኽሪ መድሕን ጥዕና ትግራይ ቀሪቡ እዩ። እቲ መፅናዕቲ ቅድሚያ ኩናት መድሕን ጥዕና ኣተኣታቶን ካብ ዝነበሩን ዘይተኣታቶን ከምኡ እውን ብድርቂ ኣብ ዝተጠቐዓን ዘይተጠቐዓን ከምመርኣያ 15 ወረዳታትን 30 ጣቢያታትን ብምውሳድ እዩ ተኸይዱ። ከምውፅኢቱ ድማ ቅድሚያ ሕዝ ፕሮግራም መድሕን ጥዕና ማሕበረሰብ ጀሚረን ኣብ ዝነበሩ ከባቢታት ናብ ከባቢ 95 ሚሊታዊ መድሕን ጥዕና ክትግባረሉን ከምዘደልዩ ተረጋጊፁ እዩ። ኣብተን ዘይጀመሩ እውን ልዕሊ 74 ነጥቢ ሸሞንተ ሚሊታዊ ንክትግባር ድልዩት ከምዘሎ የረድኡ። ብድምር ብማእኸላይ ናብ ከባቢ 85 ሚሊታዊ ነባሪ ማሕበረሰብ መሰረተ ዝገበረ መድሕን ጥዕና ክትግባር ከምዝግባእ እቲ መፅናዕቲ ከምዘመላኸት ኣይተ ኣረጋዊ የብርሁ።

ካልኣይ በቲ መፅናዕቲ ዝተረጋገፀ፣ ወጻኢ ሕክምና እንትኸውን ቅድም ክብል ኣብ መድሕን ጥዕና ዝተሓቐፈ መራሒ ስድራ ኣብ ዓመት 240 ብር ጥራሕ ክፍሊት ይፍፀም ነይሩ። ኣብዚ ሕዝ እዋን ምስቲ ዘሎ ቁጠባዊ ዝቐባበ ግና እቲ ዝነበረ ክፍሊት እኹል ከምዘይኮነ፣ ንተመላለሲቲ ተሓክምቲ 1,600 ብር፣ ደቂቡ ንዝሕከም ድማ ናብ 5,467 ብር ከምዘድሊ እቲ መፅናዕቲ የመላኸት። ስለዚ ዝዚ ወጻኢ እዚ ንምኽፋን ሓዲ ዓይነት መዋጮ እንተኸይዱ ሕድሕድ መራሒ ስድራ ኣብ ዓመት ከባቢ 1,300 ብር ክዋፅእ ግድን ምዃኑ የርእኡ። ይኹን እምበር ዋላ እኳ 85 ሚሊታዊ መራሒ ስድራ ኣባል መድሕን ጥዕና ማሕበረሰብ ናይ ምዃን ድልዩት እንተሃለዎ ናይ ምኽፋል ዓቕሚ ግና ብጣዕሚ ዝተሓተን ልዕሊ 50 ሚሊታዊ ወጻኢ ክሸፍን ከምዘይኸለል እቲ መፅናዕቲ ኣረጋጊፁ እዩ። ብምኽንያት እዚ ኣብ መድሕን ጥዕና ዝሕቀፍ ማሕበረሰብ እቲ 50 ሚሊታዊ ወጻኢ ባዕሉ ተሓጋጊዙ ክሸፍን፣ እቲ 50 ሚሊታዊ ድማ ካብ ዝተፈለለዩ መንግስታውን ዘይመንግስታውን ትካላት ሓገዝ ክእለሽ ቤት ምኽሪ መድሕን ጥዕና ትግራይ ኣንፈት ኣቐሚጡ ናብ ተግባር ተሰጋጊሩ እዩ።

ካብዚ ብምብጋስ ካብ ወጻኢታት መድሕን ጥዕና 50 ሚሊታዊ ንምኽፋን ሕድሕድ ኣባል ብዘለዎ ዓቕሚ ዓመታዊ ክኸፍል ንምግባር ኣብ ትሑት፣ ማእኸላይን ልዑልን ብዝብል ኣብ ሰለስተ ብርኪ ተቐሚጡ ኣሎ። እዚ ማለት ኣብ ሕድሕድ ወረዳ ዘሎ ኣባል ትሑት ዓቕሚ ዘለዎ 720 ብር፣ ማእኸላይ 1,260 ብር፣ ኣብ ልዑል ብርኪ ዘሎ ድማ 1,710 ብር ኣብ ዓመት ክኸፍል ተመዳቡ እዩ። ኣብ ከተማ ዘሎ ኣባል መድሕን ጥዕና ማሕበረሰብ ድማ ትሑት ብርኪ 720 ብር፣ ማእኸላይ 1,310 ብር፣ ዝሓሸ ድማ 1,930 ብር ዓመታዊ ክፍሊት ክኸፍል ይድንግግ። ካብዚ ብተወሳኺ መመዝገብን ክፍሊት ተወሳኺ ስድራን ኣሎ። ብመሰረት እዚ ኣብ ወረዳ ዝተሓተ ዓቕሚ ዘለዎ 150 ብር፣ ማእኸላይ 250 ብር፣ ዝሓሸ ድማ 340 ብር ንተወሳኺ ሓዲ ሰብ ይኸፍል። ኣብ ከተማ ድማ ዝተሓተ 150 ብር፣ ማእኸላይ 260 ብር፣ ዝሓሸ ድማ 400 ብር ንክኸፍ ዝተወሰነ እንትኸውን መመዝገቢ ሓዲ ጊዜ ዝኸፈነ ንኹሉ 50 ብር እዩ።

ካብዚ ሓሊፉ እቲ ካብ ዓቕሚ ኣባላት ንላዕሊ ዝኾነ 50

ኣይተ ኣረጋዊ በላይ ኣብ ግልጋሎት መድሕን ጥዕና ኢትዮጵያ ኣካዳሚ ስራሕ ጨንፈር ትግራይ

ሚሊታዊ ወጻኢታት ንምኽፋን በቢ ዓመቱ ከባቢ 830 ሚልዮን ብር ምትእልላሽ የድሊ። ብመሰረት እዚ ናብ ከባቢ 16 ዓለም ሸኽ ትካላት ገበርቲ ሰናይን ሸፍሽተ ኢምባሲታትን ፕሮጀክት ተዳልዮ ተላእኹ ኣሎ። ኣብዚ ሕዝ እዋን ዋላ እኳ ተሰፋታት እንተሃለዉ ክሳብ ሕዝ ግና ብጭቡጥ ናብ ኢዶም ዝሓተዎ ቅርሺ የለን። ናይዚ ምኽንያት ድማ ብዋናነት መንግስቲ ኣመሪካ ብወገን “ዩኤስ ኤይድ” ኣቢሉ ዝገብር ዝነበረ ድጋፍ ጠጠው ምባሉ እዩ። እዚ ብፍላይ ከም ትግራይ ንዝበላ ኣብ ኩናት ፅንተት ዝነበሩ፣ ትካላት ጥዕና ዝዓነወን፣ በዓል ሞየኦንን ህዝብንን ኣብ ቁጠባዊ ቅልውላው ዘለዎ ዓድታት ብጣዕሚ በዳሂ ኩነታት ክፍጠር ገይርዎ ኣሎ። ስለዚ እቲ ዘሎ ፀገም ንምፍታሕን ፕሮግራም መድሕን ጥዕና ንምትግባርን ኢምባሲ ኣመሪካ ሓዊሱ ኣብ ኢትዮጵያ ምስ ዘለዎ ካልኣት ኢምባሲታትን ትካላት ገበርቲ ሰናይን ተደጋጋሚ ዘተ ይግበር ከምዘሎ የገንዘቡ።

እዚ ከምዘለዎ ኮይኑ እቲ ቀንዲ መፍትሒ ግና ውሸጣዊ ዓቕሚ ምትልባትን ማሕበረሰብ ብዝግባእ ኣለዓዲልካ፣ ረብሓታት መድሕን ጥዕና ኣረዲእኻ ግናመታዊ መዋጮ ክኸፍልን ተጠቃሚ ክኸውንን ምስራሕ የድሊ። ኣብዚ ዘሎ ድኸመት ድማ ብዋናነት በቢ ወረዳታት ዘሎ መሪሕነት ብዝግባእ ትኹረት ገይሩ ብዘይምስርሑ ዝፍጠር ዘሎ እዩ። ቤት ምኽሪ መድሕን ጥዕና ብዝገበር ገምጋም እቲ ቀንዲ ፀገም ካብ ክልል መንገዲ ኣብ ምፍጻም ዘሎ ድኸመት ምዃኑ ኣነጻሩ እዩ። ንኣብነት፣ እቲ ፕሮግራም ከም ትግራይ ኣብ ኩሉን ወረዳታትን ክተማታትን ኣብ ወርሒ ታሕሳስን ፕሮግራም ንምጀማር ተሓሲቡ እኳ እንተነበረ ክትግባር ግና ኣይከኣለን። ሕዝ ድማ ኣብ ወርሒ መጋቢት ንምትእትታው እናተሰርሐ ይርከብ። ይኹን እምበር ሕዝ እውን ካብ ውድቀት ዘውፅኡ ስራሕቲ እናተሰርሐ ኣይኮነን። ናይዚ መርኣያ ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝተገለፀ ወርሓዊ መሃዶ እናተኸፈሎ ካብ ዝነበር ማሕበረሰብ ወጻኢ ዘሎ ህዝብና ሚሊታዊ ሚሊታዊ ኣባል መድሕን ጥዕና ክኸውን ከም ሸቶ እኳ ዝተትሓዘ

እንተኾነ ክሳብ 10 መጋቢት 2017 ዓ/ም ዘሎ ኣፈጻጸም ካብ ሰለስተ ሚሊታዊ ዝዘለለ ኣይኮነን። ካብዚ ሓሊፉ ቅድሚያ እቲ ኩናት በቢ ወረዳታት ዝተዓቕረ ልዕሊ 60 ሚልዮን ዝኸውን ገንዘብ ኣብ ባንኪ እናሃለወ ኣብ ትሑት መነባበር ዝነበር ስድራ መልሚልካ ሰኣን ኣባል ምግባር ናብ ጥቕሚ ክውዕል ኣይከኣለን። ብዘይካ እዚ ካብ ገባሪ ሰናይ ትካል “ዩኒሲፍ” ዝተረኸበ ሸውዓተ ሚልዮን ብር ደገፍ እውን ናብ ተግባር ክኣትዉ ኣይተገበረን። ገንዘብ ኣብ ባንኪ ተቐሚጡ ብርኪት ዝበለ ፅጉም ሕብረተሰብ እውን እናሃለወ ሰኣን ምምልማልን ኣባል ምግባርን ህዝብና ብስእነት ሕክምና እናተሰቐየን እናሞተን ምርኣይ ስነ ልቦናኻ ዝጎድእ እዩ። ስለዚ እቲ መሪሕነት ኣብ ከምዚ ዝበለ ድኸመት ተሸሚሙ ከምዘሎ ምርዳእ ዘፀገም ኣይኮነን።

ብድምር ስርዓት ጥዕና ትግራይ ናብ ንቡር ንምምላሳን ትካላት ጥዕና እኹል ግልጋሎት ንኸህባን ኣታዊ ክረኽባ ኣለወን። ከምቲ ልዕሊ ኢሉ እናተጠቐሰ ዝመፀ ህዝብና ካብ ፀገም ግልጋሎት ሕክምና ክወፅእ እንተኸይዱ መድሕን ጥዕና ማሕበረሰብ ብምሉእነት ምትግባር ግድን ይብል። ማሕበረሰብ መሰረተ ዝገበረ መድሕን ጥዕና፣ ዜጋታት ኣቐዲምም ብዘዋፅእዎ ንእሸተይ ዓመታዊ ክፍሊት ዓመት ምሉእ ምስ ምሉእ ስድርኣም ብዘይተወሰኹቲ ወጻኢታት ግልጋሎት ሕክምና ዝረኽቡሉ ፕሮግራም እዩ። ካልኣይ ትካላት ጥዕና ግልጋሎት ሸይጠን ገንዘብ ክውንና ዘግብር እዩ። ገንዘብ እንተወሃነን ድማ ኣብ ዕዳጋ ወሪደን እቲ ዝጎድለን ከምልኣሉ ዝኸለላ ዓቕሚ እዩ ዝፈጥር። ይኹን እምበር ዝዚ ክተግባር ዝኸለል ትኹረት ኣብቲ በቢ-ብርኪ ዘሎ መሪሕነት የለን። ስለዚ ስርዓት ጥዕና ትግራይ ኣብ ዝበኣሰ ሓደጋ ከምዘሎ ብምርዳእ ኩሎም መዳርግቲ ኣካላት ብፍላይ ድማ መሪሕነት ወረዳታት፣ ከተማታትን ጣቢያታትን ዝለዓለ ትኹረት ብምግባር ክሰርሑ ይግባእ።

ቴምትሰ ፈጠራ ዕድል ስራሕ

ብምትሕብባር ምስንዳእ ጋዜጣ ወይንን ቢሮ ቴክኒክን ሞያን ትምህርትን ስልጠናን ፈጠራ ዕድል ስራሕ ትግራይን ዝዳሎ መደብ

ዝተዋደደ ትኹረት ንስራጥ ሕውየት

ምስፍሕፋሕ ዘፈር ሕርሻ ኣብ ሓንቲ ዓዲ ብቀዳምነት ኢኮኖምያዊ ዕብዮት ካብ ዝረጋገጸሎም ዘፈር ቁጠባታት ሓደ እዩ። ዝተፈለለ ሃገራት ብስራሕቲ ሕርሻ ኣቢሊን ቁጠባዊ ዓቕሙን ንምዕባይን ንምዝማንን ብፍሉይ ኣብ ኣዝርኢትን፤ እንስሳትን መፅናዕትን ምርምርን ብምክያድ ዘመናዊ እታዎታትን ቴክኖሎጂን እናጠለባ ኣብ ስግግር ሕርሻ ልዑል ዓቕሚ ኣዕፊፊን ይሰርሓ። በዚ እውን ስራሕቲ ዓውዲ ሕርሻ ልዑል ቆላሕታ ተዋሂብሉ ካብ ዓመት ናብ ዓመት ሕርሻዊ ማእቶት ክመሓየሽን ዓንዲ ሓቕ ካልኣት ቁጠባዊ ለውጥን ክኸውን ክኣሉ እዩ።

ኣብ ወረዳ ኣፅቢ ጣብያ ደራ ብወ/ሮ መብርሂት ኣብርሃ ይፈርያ ዘለዎ ደርሁ

ኣብ ትግራይ ብሰብ ሞያን ቴክኖሎጂን ዝምራሕ ልምዓት ሕርሻ ንክህሉ ኮሌጃት ሕርሻን ማእኸላት ምርምርን ተሃኒፀን እዩን። ሕርሻ ኮሌጃት ትግራይ ሓረስታይን ሕርሻ ትግራይን ንምዝማን ኣብ ስራሕቲ ሕርሻን ዘፈራት ሕርሻን ኣትኩረን ንኣረስቶትን መፅናዕትን ሞያዊ ስልጠናታት እናሃባን እናብቀዓን ፀረቲን እዩን። ንኣብነት፡ ሕርሻ ፖሊ ቴክኒክ ሸረ፡ ሕርሻ ፖሊ ቴክኒክ ወቕሮን ሕርሻ ፖሊ ቴክኒክ ማይጨውን ብሰፊሑ ኣብ ዝተፈለለ ገጠርን ከተማን ከባብታት ማእኸላት መሰልጠኒ ሓረስቶት ብምፍጣር ኣብ ምርባሕ እንስሳ፡ ውፅኢት እንስሳን፡ ምሕዋይ ሃፍቲ ተፈጥሮ ስራሕቲ መስኖን ንምዝማን ሓፀርትን ስራሕቲ ስልጠናታት ብምሃብ ርኡይ ስራሕቲ ስራሕቲ እዩን። ኢንስቲትዩት ምርምር ሕርሻ ትግራይ እውን ኣብ ከተማ መቐለን ኣክሱምን ማእኸል ምርምር ሕርሻ ብምጥያሽ ሕርሻ ትግራይ ንምምዕባል ኣብ ምድቓልን ምፍራይን ሙናፍት ዓሌት እንስሳን ኣዝርኢትን ብፍሉይ ክሰርሕ ፀረቲ እዩ። በዚ ድማ ኣብ ገጠር ወረዳታትን ከተማን ትግራይ ስራሕቲ ሕርሻ ብዘመናዊ መንገዲ ተኣታትዮን በቢ ዓመቱ ኢኮኖምያዊ ዓቕምን ተጠቓምነትን ሓረስቶት ምጉልባት ተኸኢሉ ነይሩ።

ትግራይ ሓንቲ እዩ። እዚ ወረዳ ንልምዓት ሕርሻ ብፍሉይ ድማ ንምርባሕ እንስሳ ምቹው ዝኾነ ኩነታት ፀባይ ኣየር ኣለዎ። ብምዃኑ ህዝቢ ወረዳ ኣፅቢ ኣብ ስራሕቲ ሕርሻ ዝተዋፈረን ብዙሓት መራሕቲ ስድራ ደቂ ኣንስትዮ እታ ወረዳ ድማ ቁጠባዊ ተሳትፎን ተጠቓምነትን እናረጋገፀ ይርከባ። በዚ እውን ኣፈጻጸም 30 ምኡታዊ ደቂ ኣንስትዮ እታ ወረዳ ኣብ ስራሕቲ ምርባሕ ክፍቲ፡ ጤል በጊዕ፡ ደርሁን ንህብን ብፍሉይ ተዋፈረን መካብራርን እናመርሓ ከም ዝርከባን ኣብ ወረዳ ኣፅቢ መተሓባበሮት ከይዲ ስራሕ ሃፍቲ ኣንስሳ ወ/ሮ ባሂሊን ገ/ሚካኤል ትገልፅ።

ከቢድ ስነልቦናውን ኣካላውን መጥቓዕቲ ዝተፈፀመለን ካልእ ቁጠባዊ ፀገም ዘለወን 143 መራሕቲ ስድራ ደቂ ኣንስትዮ ኣብዚ ዓመት ኣብ ምርባሕ ደርሁ ተዋፈረን ይርከባ። እዘን ደቂ ኣንስትዮ ብብቢሮ ቴክኒክ፡ ሞያ፡ ትምህርትን ስልጠናን ትግራይ ኣብ ሕውየት ስነልቦና፡ ገንዘባዊ ሓገዝ፡ ከይዲ ምርባሕ ደርሁ ሞያዊ ስልጠና ከወሃብንን ዕድል ስራሕ ክፈጥሩን ተመቓቓዩለን ኣሎ። በዚ ድማ “ማስተርካርድ 4ውንደሽን” ካብ ዝተበሃለ ትካል ገባሪ ሰናይ ነንውልቀን 22 ሽሕ ብር ገንዘባዊ ሓገዝ ተዋሂቦን ንስጋን እንቓቓዮን ዝኾኖ ነንሕድሕድን 50 ደርሁ ዝዘኣን እናዕቢያን እናራብሓን ይርከባ።

ኣብ ወረዳ ኣፅቢ 11,088 መራሕቲ ስድራ ደቂ ኣንስትዮ እንትህልዎ ካብዚኣን 8,870 ደቂ ኣንስትዮ ኣብ ትሑት ኢኮኖምያዊ መካብራር ይርከባ። ካብ ጠቐላላ መራሕቲ ስድራ ደቂ ኣንስትዮ እታ ወረዳ ብምግብ ውሕስነትን ንምርግጋዕ ኮነ ቁጠባዊ ዓቕምን ንምምሕያሽ 9,026 ደቂ ኣንስትዮ ኣብ ምርባሕ ደርሁ ተዋፈረን ተጠቓምቲ ኮይንን ዝፀንኣ እዩን። ብተወሳኺ ድማ ቡቲ ኣብ ትግራይ ዝተፈፀመ ፅንተታዊ ኮኖት

ወረዳ ኣፅቢ ዘመናዊ ስራሕቲ ሕርሻ ብሰፊሑ ካብ ዝተኣታተወለን ገጠር ወረዳታት ዘባ ምብራቕ

ምእንተ ሰላም...ካብ ገፅ 3 ዝዘረ

ከምለስ ካብ ቤት ንብረቱ ዝተመዘበለ ህዝብና ናብ መረቡቱ ክመለስ ሰላምን ፀጥታን ህዝቢና ውሑስ ክኸውን ምግባር እዩ። እዚ እምን ግዴታት መንግስቲ ኢትዮጵያ እዮም። ይኹን እምበር ይተረፍ ግዴታ ኣክፍፅምን ናብ ተግባር ክኣቱን ሓንቲ መዓልቲ እኳ “መንግስቲ ኤርትራ ወራራ ካብ ዝተሓለለ ለኣላዊ መሬት ትግራይ ክወፅእ፡ ተጨውዮም ዝተወሰዱ ተጋሩ ክልቀቑ ተዛርቡ ኣይፈልጥን። ብኣንጻሩ ግን ወደብ ኣሳቢቡ ክወርር ስለዝደለየ ብዕራይ ወለደ ዝኾነ ጠቕኑ ምስ ኤርትራ፡ ፋኖ ትራኸቡ ኣለኹም ዝብል ኣብ መርትዖ ዘይተደገፈ ክሲ ይቐርብ ኣሎ።

ማለት ለኣላዊ ግዝኣትና ኣብዘይተኸብረሉ ተመዘባይ ህዝብና ናብ መረቡቱ ኣብ ዘይተመለሰሉ ኢትዮጵያን ኤርትራን ናብ ምስሕሓብ ምእታም ኣጋጣሚዶስ ዝተሓሰበሉ ትብል። ቡቲ ካልእ ገፅ ድማ ኣጅንዳ ህዝቢ ትግራይ ንምቕያር ኮነ ኣልካ ዝግበር ዘሎ እዩ” ዝብሉ ኣለው ነዚ ከመይ ትግግግግ። ኣብዚ መዳይ እዚ ኹ እንታይ ክግበር ኣለዎ ትብል።

ኣይተ ፀጋኣብ፡- እቲ ቀንዲ ድሉት ስርዓት ‘ኣራት ኪሎ’ እቲ ቅድም ኢሎም ዝጀመርዎ ህዝቢ ትግራይ ኣፅኒትኻ፡ ፖለቲካዊ ሓይሊ ትግራይ ንኣደን መወዳእታን ግዜ ክቃፀ ምግባርን ስግኣት ናብዘይኾነሉ ብርኪ ምብገብን እዩ። ነዚ ዘርእየና ስምምዕ ፕሪቶርያ ከይፍፀም እናዕጠይጠየ ምምዕኡ ዓርሱ ዝኸለለ ኣብነት እዩ። ቀስ ብቐስ ድማ እናገደፎ መጻኢ። መራሕቲ ትግራይ ዓርሶም “ንዓርሶም ዝመናጩትሉ ኣጅንዳ ሂሳብ ኣለኹ” ኢሉ። ነዚ ድማ ከም ሓደ ዕድል ተጠቐሙ፤ ንዓርሱ ብርሕቕት ከም ዓዲቕ ኮይኑ እናተመዳደቐ ፀረቲ። ንኣብነት ኣብ 2016 ዓ/ም ቕሩብ ምንቕስቓስ እናገበረ ነይሩ። ኣብ 2017 ዓ/ም ግን ጉዳይ ስምምዕ ፕሪቶርያ ገዲፍዎ እዩ። ካሊኦ ተሪፉ ስምምዕ ፕሪቶርያ ምሉእ ንምሉእ ከምዘፈፀመን ዘይተተግበረ እንተሃልዩ እውን “ብናይ መራሕቲ ትግራይ ከምዝኾነ እናገለፀ ይርከብ። ነዚ ድማ ኣብ ትግራይ ዘይመላእኹም ዝብሉ ህዝቢ ትግራይ ናይ ምፅናት ባህጉ ንኹይዲ ስምምዕ ፕሪቶርያል ተበሊፁ ክሰርሓ ዝደለየ ነገር ስለዘሎ እዩ። ስምምዕ ፕሪቶርያ እንተተፈፂሞ እሱ ንኣደጋ ከምዘቃላዕ እዩ ዝብሉን። እቲ ስምምዕ እንተተፈፂሞ ህዝቢ ትግራይን

መራሕቲቱን መሊሱ ርኢሱ ክቕንዕ እዩ። እዚ ከይኸውን ኣዳኺሙ መሊሱ ህዝቢ ትግራይ ዝፀንተሉ ኣጅንዳ ሓዙ ዝገግዝ ዘሎ ሓይሊ እዩ ዝመስለኒ።

ብጭቡጥ እዚ ስርዓት “ኣራት ኪሎ” ምስ ክልል ኣምሓራ፡ ኦሮሞ ዘለዎ መስተጋብር፡ ዘለዎ ጎንጊ በቢግዚኡ ዓቕሙ ዘመናዎን፡ ዝበታትን፡ ኣብ ብዙሕ ፖለቲካዊ ቅልውላው እዩ ዘሎ። ንትግራይ ሓዊሱ ካልኣት ክልላት እውን ዓርጋ ኣየመሓድርን ዘሎ። ኣብ ልዕሊ እዚ ቁጠባዊ ዝቕባብ ኣዛ ሃገር ባይታ ዘቢጡ እዩ ዘሎ። ቅድሚ ሓዚ ህወሓት ኢህወዴግ ዝሃነዎ ቁጠባዊ ዓቕሚ እዩ ክሳብ ሕዚ ኣፅኒቱም። ካብ መወልቱ ዝረኸበ ገንዘብ፡ ካብ ኣራት ኪሎ ብቐረባ ዝረኸበ ገንዘብ እናመንዘዐ ንህጻታት ኣዲስ ኣበባ ቀለም እናቐበለ ተሰሪሑ ዝፀንኡ እናተሸሸኸ ዝነበር ዘሎ ስርዓት እዩ። ሃገር ብስርዓት ኣመሓዲሩ ዝረኸበ ኣቶት ስለዘየለ ኣዛ ሃገር ኣብ ሓደገኛ ውድቀት ኢኮኖምን ዲፕሎማሲን እዩ ትርከብ።

ኣብዚ ክፍለጥ ዘለዎ ፖለቲካዊ ስልጣን ማለት ብዝሒ ቁፅሪ ሰራዊት፡ ብዝሒ ገንዘብ ምርካብ ኣይኮነን። እትገብር ምንቕስቓስ ቅጥልነት ኣለዎ ዶ? ዝሓዘባዮ ስልጣን ከም ሃገር መንግስቲ ተፈራሕነት ተደማፀነትን ኣለዎዶ? ዝብል እዩ ክረእ ዘለዎ። ኣብዚ ሓዚ እዩን ቡቲ ክፍለጥ ኣብ ባይታ ዝፍጠር ዘሎ ሓቂ “ኣነ ይወድቕ ኣለኹ” ብዓል ክለል ክለዓሉ እዩም” ብዝብል ዓርሱ ብዝፈጠር ፍርሒ እናሃህረረ እዩ ዝነበር ዘሎ።

እዚ ፍርሒ እዚ ዝወለደ ድማ ዓርሱ ብዝፈጠሮ ተረክ ምስ ኤርትራ፡ ምስ ፋኖ ትራኸቡ ኣለኹም ይብል ኣሎ። ንምንታይ ከምዚ ይሓስብ ኣሎ ኣልካ እውን

እንቓቓዮ ሸይጠን ኣብ ዝሓፀረ እዎን መካብራርኡን ከም ዝልውግን ደቀን ከም ዘምህራን ድማ ይገልጻ።

ካልኣቲ ነባራት ጣብያ ከተማ ደራ ዝኾነት ምስ ጓለ ተወዲባ ቡቲ ዝተወሃበቶ ሓገዝን ልቓሕን ወሲኻ ሓደ ምኡቲ ደርሁ እናፍረየት እትርከብ ድማ ወ/ሮ መብርሂት ኣብርሃ እዩ። እዚ ኣደ ኣካላዊ መጉዳእቲ ዘለዎም ወዳን በዓል ገዝኣን ሓዛ ኣዝዩ መፀገሚ መካብራር እናመረሐት ዝተኸርፈ ደርሁ እናራብሐት ትርከብ። ድሕሪ ዝተወሰነ እዎን እተን ደርሁ ምስ ዓቢዩ ፍርቀን ሸይጣ ፍርቀን ድማ እንቓቓዮ መውደቕቲ ገይራ ዕለታዊ መካብራር ከም እተመሓይሸን ኢኮኖምያዊ ለውጢ ከም እትርእን ቀጻሊ ተስፋኣ ተረድኡ። ብተወሳኺ ድማ ንመራብሒ እንስሳ ዝኸውን ቦታ ከወሃበንን ካብ ምርባሕ ደርሁ ናብ ምህግር ጤል በጊዕ ንክቐይራን ኣስፊሕን ክሰርሓን ትልሚ ከም ዘለወን ይገልጻ።

ብድምር ኣብ ትግራይ ዝተፈፀመ ፅንተታዊ ኮኖት ስድራ ህዝቢ ትግራይ ንከቢድ ቁጠባዊ ውድቀትን ጥምየትን ተቓሊዑን እዩ። ደቂ ኣንስትዮ መራሕቲ ስድራ ድማ ብፍሉይ ተሃሰየን ግዳይ ሞትን ጥምየትን ኮይንን እዩን። ነዚኣን ናብ ንቡር መካብራርኡን ንምምላስ ዓብዩ ናይ ኣካላዊ፡ ስነ ልቦናውን ቁጠባውን ስራሕቲ ሕውየት ይሓትት። ብምዃኑ ኣብ ውሑናት ወረዳታት ብወልቀን ውዳብን ንደቂ ኣንስትዮ ኣብ ዝተፈለለ ዓውደ ስራሕ ዝተመቓቓዮ ዕድል ፈጠራ ስራሕ ተጠናኺሩ ክቐፅል ዘለዎ እዩ። ብፍሉይ ዓርሱ መርከባ መሰረት ዝገበረ ስራሕቲ ሕርሻ ኣብ ምጥንቓር ዝግበር ዘሎ ምንቕስቓስ ብኣብነት ይግለፅ። እንተኾነ ግን እቲ ተጀሚሩ ዘሎ ቁጠባዊ ምንቕስቓስ ምስቲ ዘሎ መጠን ድኽነትን ቁጠባዊ ሃሰያን ዘይመጣጠን ስለ ዝኾነ ንመላእ ደቂ ኣንስትዮ ዘሳትፍን ብዘላቕነት ተረባሕቲ ዝገብርን ካብ ላዕሊ ክሳብ ታሕቲ ዝተዋደደ ኢኮኖምያዊ ውዳብን ተጠቓምነትን ንክህሉ መንግስትን ዝምልከቶም ኣካላትን ቀዳምነት ሂሳም ክሰርሕሉ ይግባእ።

ክትልሕሓፅ የብልካን። ዓርሱ ዝፈጠሮ ምዃኑ ግን እቲ ሓቂ ክትገባር ኣለካ። እቲ ሓቂ ንምሕበረሰብ ዓለም ግልፂ ክትገብር እዩ ዘለካ። ካብዚ ዘለሉ ንዝመፅእ ግን እቲ ዝመፅእ ሓይሊ ንምክልኻል ህዝብኻ ኣንቁሕኻ፡ ወዲብኻ፡ ኣሰጣጢምኻ፡ ኩሎም ኣብ ዙርያኻ ዘለው ትካላት፡ ዓቕምታት ከይግኹ ነይርካ ዓርሶኻ ኣሰጣጢምኻ ድልው ምዃን የድሊ።

ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ መንጎ ህወሓትን ብልፅግናን ዘለው መደራደርቲ ኣካላት እቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቂ ግልፂ ክኾነሎም ምግባር የድሊ። ስምምዕ ፕሪቶርያ ዓለምለኸ ተቐባልነት ዘለዎ ስምምዕ እዩ። ኣብዚ ስምምዕ እዚ ተዓዘብቲ፡ ውሕስነት ውሃብቲ ኣለውን። እዚ እምን ሱቅ ኢሎም ክሪኡ የብሎምን። እዚ እምን ፀቕጢ ንኸገብሩ ክንሰርሕ ኣለና። ኩሎም ናይ ፖለቲካ ሓይልታት ኩናት ከይፍጠር ስምምዕ ፕሪቶርያ ንኸይፈርስ ፅዕንቶ ንኸፈጥሩ፡ መግለፂ ንኸውፅኡ ክንሰርሕ ኣለና። እዚ ድማ ንኣደ ወይ ነቲ ኻሊኦ ዝግደፍ ሓላፍነት ኣይኮነን። ኩሎ ትግራይ፡ ኩሎ ፖለቲካዊ ሓይሊ ትግራይ ብፍሉይ ዝተቀን ዘሎ ውድብ ህወሓት፡ ሰራዊት ትግራይ፡ ትካላት ሃይማኖት፡ መንግስታውን ዘይመንግስታውን ትካላት፡ ሲቪክ ማሕበራት ሓፋሽ ማሕበራት ጉቡኣም ክወፅኡ ኣለዎም። ሓዚ ‘ወደብ’ ዝብሃል ዘሎ ኮኖት ፅንተታ ንምፍገም

በዓል ዋና ታሪኽ ውድብና ሓፋሽ ህዝብና!!

ፀጋታት ሰሰን ምህርቲ ልምዓት መስኖ

አብ ውልቀ ሓረስቶት ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ዝተባዛሐ ምህርቲ ዘርኢ ሽጉርቲ ብኸፋል

ቁጠባዊ ዕብዮት ሓንቲ ዓዲ ብቐጥታ ከረጋገፀ እንተደኣከይኑ ኣብ ዘፈር ሕርሻ ዝለዓለ ጠመተ ምግባር የድሊ። ከምትግራይ ልዕሊ 80 ሚሊታዊ ብሕርሻ ዝመሓደር ህዝቢ ኣብ ዘለወን ዓድታት መፍረያይነት ብምውሳኽ ውሕስና ምግቢ ዘረጋግጹ ኩነታት ምፍጣርን ምትግባርን ንፅባሕ ዘይበሃል ውራይ ይገብሮ። ስለዝኾነ መንግስቲ ነዚ ተገንዚቡ ኣብ ዝሓለፉ 27 ናይ ሰላምን ልምዓትን ዓመታት ንፁር ፖሊሲን ስትራቴጂን ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን ሓንጻው ተግባራዊ ብምግባር ኣብ ዘፈር ሕርሻ ዓባይቲ ዓውታት ተመዝጊቦም ኣለው። ብፍላይ ልምዓት መስኖ ከደንፍዑ ዝኸለሉ ዓባይቲ ግድባት ብምስራሕ፣ ወሓዘቲ ርባታት ብምጥላፍን ማይት ከርሰ ምድራ ብምውጻእን ኣብ ዓመት ክልተ ሰለስተ ግዜ ዝለምዕሉ ኩነታት ንምፍጣር እናሰርሐ መጊኡ እዩ።

ፓፓያን ብቐንዱ ይጥቀሱ። ካብዚ ሓሊፉ ቤት ፅሕፈት ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን እታ ወረዳ ዝሓሸ ቴክኖሎጂ መስኖ ብምትእትታው ኣብ ዓመት ሰለስተ ግዜ ብምልማዕ ፍርያትን መፍረያይነትን ኣሕምልቲ፣ ፍራምሪን ካልኣት ዝራእትን ክዕቡ ብዘኸለል መንገዲ እናሰርሐ ይርከብ። ከምኡ እውን ዕዳጋ መሰረት ዝገበረ፣ ውሕስና ምግቢ ዘረጋገፀ፣ ዝለዓለ መጠንን ፅርዮትን ዘለዎ ፍርያት ልምዓት መስኖ ምትግባር ኣንፈት እቲ ቤት ፅሕፈት እዩ። በዚ ኣቢልካ ቁጠባዊ ዓቕሚ ሕብረተሰብና ክብ ንምባልን ዝተመጣጠነ ስርዓት ኣመጋግባ ክህሉን ትኹረት ዝገበሩ ስራሕቲ ይዕመሙ ከምዘለዉ መተሓባበሪ ዝራእትን ሆልቲ ካልቸርን ቤት ፅሕፈት ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ኣይተ ልኡል ኣባይ የረድእ።

ግድብ መስኖ ምሕፃብ ኣዝማቲ ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ዝተሃነፀን ካብቶም ኣብ ትግራይ ዘለዉ ግድባት እቲ ዝገበየን እዩ። እዚ ግድብ ኣብ 2004 ዓ/ም ስራሕቲ ህንፃው ዝተጀመረን ካብ 2009 ዓ/ም ጀሚሩ ናብ ስራሕ ዝተሰጋገረን እንትኸውን ንመስኖን ንምርባሕ ዓሳን ግልጋሎት ዝህብን ልዕሊ 2,000 ሄክታር መሬት ዓቕሚ ምልማዕ ዘለዎን እዩ። ብመሰረት እዚ ሓርስቶት ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ኣብ ዓመት ክልተ ሰለስተ ግዜ ብመስኖ ናይ ምልዓም ዓብዩ ዕድል ፈጠሩሎም ይርከብ። ናይዚ መርኣዮ ድማ ኣብ ቀዳማይ ዙር ልምዓት መስኖ 2017 ዓ/ም ዘሎ ኣፈፃፀማ እዩ። ቢሮ ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን ትግራይ፣ መሓውራቱን መዳርግቲ ኣካላቱን ብምሓዝ ኣብቲ ወረዳ ዘሎ ብሉፅ ተመክሮ ስራሕቲ መስኖ ንምውዳብን ንምግፋሕን ዕላማ ዝገበረ ዑደት ኣካይዱ ነይሩ። ኣብቲ ዑደት ተረኺብና ካብ ዝርኣናዮምን ካልኣት ወረዳታት ከጋፍሖም ይግባእ ዝበልናዮምን ፅቡቕ ተመክሮታት ስራሕቲ ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ካብቶም ቀንዲ ንውፅኢት ዝበቐዑ ጉዳያት ብውሳኔን መልክዑ ከምዚ ዝሰራሰን ዓህሲናዮ ኣለና።

ብመሰረት እዚ ኣብቲ ወረዳ ዘሎ ብሉፅ ተመክሮ ቀዳማይ ዙር ልምዓት መስኖ ምርኣይ ኣገዳሲ እዩ። ከም ወረዳ ልዕሊ 2,501 ሄክታር መሬት ብመስኖ ንምልማዕ ትልሚ ተታሒዞ ዝነበረ እንትኸውን 2,339 ሄክታር (94 ሚሊታዊ) መሬት ብዝተፈለለዩ ዓይነታት ዝራእቲ፣ ኣሕምልትን ቅመማ ቅመምን፣ ከምኡ እውን ፍራምሪን ቀላብ እንሰሳን ተሸፊኑ እዩ። ብመዳይ ቀዋሚ ተኸለ እንትርኢ ኣብ 169 ሄክታር መሬት ልዕሊ 45,096 ቀዋሚ ተኸለ ተተኪሎ ኣሎ። ኣብዚ ምንቅስቓስ ልዕሊ 1373 ሞተር ማይ፣ ሰለስቲ ጠለፋ፣ ክልተ ግድብን ክልተ ወሓዘቲ ርባታት እናተጠቐሙ ዘለዉ እንትኹኑ 2,200 ኩንታል “NPSን” 1,841 ኩንታል “UREAን” ማዳባርዮ ኣብ ጥቕሚ ውዲሎ ኣሎ። ካብዚ ልዕሊ 213,925 ኩንታል ፍርያት ክርከብ ትልሚ ዝተተሓዘ እንትኸውን ክሳብ ሓዚ ብዘሎ ኣፈፃፀማ 173,081 (80 ነጥቢ ትሽዓት ሚሊታዊ) ምህርቲ ከምዝተኣከበን ገና ዘይተልዓለ ፍርያት ከምዘሎን ድማ ተዳዚብና ኢና። ካብዚ ብምብጋስ ተታሒዞ ዘሎ ትልሚ ብምሉእነት ዕውት ከምዝኸውን ምርዳእ ይከኣል።

ካብኡ ሓሊፉ ከምብሉፅ ተመክሮ ዝውሰድ ስራሕቲ ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን እታ ወረዳ ሓረስቶት ዓርሰ ብዓርሶም ዝመሃሃሉን ተመክሮ ዝለዋወጥሉን ቤት ትምህርቲ ግራት ሓረስቶት ዝበሃል ኣውዳድባ ኣብ ምፍጣርን ምትግባርን እዩ። ከምኡ እውን ኣብ ሓደ ከባቢ ዘለዉ ሓረስቶት ብኩታ ገጠም ዘልምዕሉ ኩነታት ክላስተር መፍረያይነት ሓረስቶት ብምፍጣር ዕዳጋ ማእኸል ዝገበረ ልምዓት መስኖ ኣትኣታትዮም ዝሓሸ ውፅኢት ንምርኣብ እናተረገሙ እዮም። እዚ እምን ካልኣትን ብምትግባር ማእኸል ተመክሮ

ከምብሉፅ ተመክሮ ዝውሰድ ስራሕቲ ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን እታ ወረዳ ሓረስቶት ዓርሰ ብዓርሶም ዝመሃሃሉን ተመክሮ ዝለዋወጥሉን ቤት ትምህርቲ ግራት ሓረስቶት ዝበሃል ኣውዳድባ ኣብ ምፍጣርን ምትግባርን እዩ። ከምኡ እውን ኣብ ሓደ ከባቢ ዘለዉ ሓረስቶት ብኩታ ገጠም ዘልምዕሉ ኩነታት ክላስተር መፍረያይነት ሓረስቶት ብምፍጣር ዕዳጋ ማእኸል ዝገበረ ልምዓት መስኖ ኣትኣታትዮም ዝሓሸ ውፅኢት ንምርኣብ እናተረገሙ እዮም።

መፍረያይነት ልምዓት መስኖ ኮይና ዘላ ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ልዕሊ 1,036 ሓረስቶት፣ 1,278 መናእሰይን 224 መራሕቲ ስድራ ደቂ ኣንስትዮን ብድምር 2,538 ወገናት ተጠቀምቲ ልምዓት መስኖ ቀዳማይ ዙር ኮይኖም እዮም።

እዚ ከምዚ እናሃለዉ ኣብ ስራሕቲ ልምዓት መስኖ እቲ ወረዳ ማእኸኛ ዝኾኑ ፀገማት ምህላዎም ይፍለጥ። ብዋናነት ኣብ ልዕሊ ግድብ ምሕፃብ ኣዝማቲ ዘይሕጋዊ ኣዕታትን ምእራይ ወርቅን ብስፍሓት ይካየድ ብምህላዉ ብደለል ከይመልእ ስግኣት ኣሎ። ከምኡ እውን ካብቲ ግድብ ዝወፅእ ማይ ዝመርደሎም መትረባት ህንፃቶም ዘይተመልኡ ብምዃናም ማይ ዝበኸነሉን ዝቆራረፀሉን ኩነታት ይርከብ። ካብኡ ሓሊፉ ኣብቲ ግድብ መሬቶም ዝተውሓጠም ሓረስቶት ክሸጋሸጉ ብምግባር ናብ ተጠቃምነት ብዘይምስጋሮም ጠንቂ ሰናይ ምምሕዳር ኮይኑ ይርከብ። ኣብ ሓረስቶት ድማ ድሕርን ቅዱሙን ገይርካ ዘይምልማዕ፣ ዝተመሓየሹ ዓልዩታት ምህር ዘርኢ ዘይምጥቃም፣ ፍልፍሎም ዘይፍለጡ ዘርኢ ምጥቃም፣ ሓደገኛ ግህያይ ብእዋኑ ዘይምፃይን ካልኣትን ዘይተሰገሩ ፀገማት ኣለው።

መንእሰይ ገብረመድህን ተኸለማርያም ነባሪ ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ጣብያ ሓዳሽ ዓዲ እንትኸውን ብብርኪ ዲግሪ ተመሪቕኖ ዕድል ስራሕ መንግስቲ እንተይተፀበየ ኣብ ናይ ወለዱ መሬት ኣብ ምልማዕ መስኖ ዝተዋፈረ መንእሰይ እዩ። ግድብ ምሕፃብ ኣዝማቲ ናብ ተግባር ካብ ዝሰጋገር ካብ 2009 ዓ/ም ጀሚሩ ዝተፈለለዩ ዓልዩታት ማንጎ ብምትካል ናብ ስራሕ ኣትዩ። ኣብ መጀምርታ እዋን ዝተኸለም ዓይነታት ማንጎ ብዘሕ ዘፍርዮ ብዘይምንገርም ብዘመናዊ መንገዲ እናዳቐለ (ብምውሳኔ) ፅቡቕ ምህርቲ ዝረኸበሉ ኩነታት እናፈጠረ ከምዘመፀ የረድእ። ኣብ 2013 ዓ/ም ዝተፈፀመ ወራር ግና ብፍላይ ሰራዊት ኤርትራ ኣብቲ ከባቢ ስለዝነበረ ንዓመታት ዝግራሉ ተኸለ ማንጎ ከበርሰ ክኢሎ እዩ።

ኣብዚ ሓዚ እዋን ከምብሉፅ ናብ ልምዓት መስኖ ከምዝኣተወን ብቤት ፅሕፈት ሕርሻ እቲ ወረዳ ዝግበረሉ ሞያዊ ደግፍ ልዑል ብምዃኑን ካብቲ ዝነበሮ ዝሓሸ ፍርያት ክርከብ ይፅዕር ምህላዉ ይገልፅ። ብመሰረት እዚ ካብቲ መስኖ ብዝረኸበ እቶት ልዕሊ ሽዱሽተ ስድራ ይመርሕን ኣሕዋቱ የምህርን ኣሎ። ይኹን እምበር ኣብ ምትእስሳር ዕዳጋ፣ ቀረብ መዳባርያ፣ ልቓሕን ኩነታት ፀጥታ እቲ ከባብን ፀገም ኮይንዎም ከምዘሎ የረድእ። ብፍላይ መስርሒ

ዝኸውን ልቓሕ ገንዘብ ብዘይምርኣቡ ሓዚ የልምዎ ካብ ዘሎ ስፍሓት መሬት ብዝዘዳደሩ ንከየልምዕ ማእኸኛ ኮይኑም ይርከብ። ምኽንያቱ እተን ካብ ልምዓት መስኖ ዝረኸበን እቶት ብቐጥታ መነባብሮ ንምሽፋን ስለዝውዕላ ዘይለምዐ ናይ ወለዱ መሬት ኣስፊሎ ክልምዕ ኣይከኣለን። ስለዚ እቶም ፀገማት እንተተፈቲሖም ካብቲ ሓዚ ዘልምዎ ዘሎ ንላዕሊ ክልምዕን ተረገሙ ክኾንን ከምዝኸለል የረጋግፀ።

ኣይተ ተስፋ ተወልደ፣ ነባሪ ጣብያ ማይ ወይን እንትኹን ምህር ዘርኢ ሽጉርቲ ኣብ ምብሓሕን ኣብ ከባቢኡ ናብ ዘለዉ ሓረስቶት ኣብ ምቕራብን ዝነጥፍ ዘሎ ሞዴል ሓረስታይ እዩ። ኣብ 2016 ዓ/ም ግድብ ምሕፃብ ኣዝማቲ ተጠቐሙ ምህር ዘርኢ ሽጉርቲ ብምብሓሕ ዝሓሸ እቶት ረኺቡ። ኣብዚ ሓዚ እዋን ድማ ልዕሊ ሓደ ፅምድን ፈረቓን መሬት ምህር ዘርኢ ሽጉርቲ ኣብ ምብሓሕ ይርከብ። ሽጉርቲ ካብ ምትካል ምህር ዘርኢ ምብሓሕ ዝበለፀ እቶት ከምዝርከብን ልዑል ጠለብ ዕዳጋ ከምዘለዎን ይገልፅ። ብመሰረት እዚ ካብታ ለሚዓ ዘላ መስኖ ልዕሊ ክልተ ኩንታል ምህር ዘርኢ ሽጉርቲ ክረኽብ ትፅቢት ከምዘለዎን ንኣደ ኪሎ ድማ ካብ 8000 ሽሕ ክሳብ 9000 ከምዝሸየጥን የረድእ።

ካልእ ኣብ ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ጣብያ ሓዳሽ ዓዲ ኣብ ቀዳማይ ዙር ልምዓት መስኖ ሽጉርቲ ዝረኸብናዮ መንእሰይ ሓንሰ ንጉሰ እዩ። መንእሰይ ሓንሰ፣ ወዲ 12 ዓመት እናሃለዉ ፎቓድ ሓመራን ከባቢኡን ተሰዲዱ ኣብ መጻሕፍት እንሰሳ ተቐቒሩ ይሰርሕን ብዘተሓት ፀገማት የሕልፍ ከምዝነበረን የዘኸኸር። ይኹን እምበር “ግድብ ምሕፃብ ኣዝማቲ ተሰራሖ” ምስ ሰምዐ ኣብ 2009 ዓ/ም ጥራሕ ኢዱ ናብ መረብቱ ተመሊሱ ካብ መሬት ወለዱ ሓንቲ ፅምዲ ብምውሳድ ተኸለ ማንጎ ብምትካልን ጎድኒ ንጎድኒ ድማ ሽጉርቲ ምልማዕን ከምዝጀመረ ይገልፅ።

ኣብዚ ሓዚ እዋን ድማ ኣብቲ ጣብያ ካብ እትርከብ ቤት ትምህርቲ መሬት ብ12,000 ብር ተኸርዮ ከምኡ እውን ናይ ወለዱ መሬት ሓዊሱ ብድምር ልዕሊ ሰለስተ ፅምዲ ብቀዋሚ ተኸልን ካልኣት ዝራእትን እናልምዐ ይርከብ። ብመሰረት እዚ ኣብ ቀዳማይ ዙር ልምዓት መስኖ 2017 ዓ/ም ክሳብ ሓዚ ልዕሊ 250 ኩንታል ሽጉርቲ ናብ ዕዳጋ ኣቐረቡ ኣሎ። ሓዚ ድማ ልዕሊ ሰለስተ ሞኪና ዝኸውን ፍርያት ሽጉርቲ ኣብ ምእራይ ከምዝርከብን ንልዕሊ 80 ሰብ መዓልታዊ ስራሕ ዕድል ከምዝፈጠረን የረድእ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ ምህርቲ እንሰሳት እውን ዝተዋፈረ እንትኸውን ብድምር ዓመታዊ ክሳብ 300 ሽሕ ዝበፀሕ እቶት ከምዝረከብን ፅቡቕ መነባብሮ ይምርሕ ከምዘሎን ገሊፁልና እዩ። ጎድኒ ጎድኒ ምልዓል ፍርያት ቀዳማይ ዙር ድማ ንካልኣይ ዙር ልምዓት መስኖ እናተዳለወ ከምዝርከብ ተዓዚብና ኢና።

ብድምር ፀጋታት ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን ከምኡ እውን ፅቡቕ ተመክሮታት ወረዳ ራማ ዓዲ አርባዕተ ኩሎም እዮም። ብፍላይ ኣብ ልምዓት መስኖ ዘሎ ሃፍቲ ፀንቲቕኻ ብምጥቃም ኣብ ዓመት ሰለስተ ግዜ ንምልማዕ ዝግበር ዘሎ ምንቅስቓስ ዝነኣድ እዩ። ናይዚ መርኣዮ ኣብ ስራሕቲ ልምዓት መስኖ 2017 ዓ/ም ቀዳማይ ዙር ዝሓሸ ኣፈፃፀማ ማእኸል ተመክሮ ኮይና ዘላ። ስለዚ ኣብቲ ወረዳ ዝርኣዩ ጉድለታት ብምእራም ዝበለፀ ተረገሕነት ማእኸረብ ኣብ ምርግጋፅ ክስራሕ ኣለዎ። ካልኣት ወረዳታት ድማ ኣብታ ወረዳ ዘሎ ብሉፅ ተመክሮ ብምቕማር ኣብ ከባቢኡም ከተግብርዎን ክስፍሑምን ይግባእ ንብል።

ትእምት

በምትሕብባር ምስክርነት ጋዜጣ ወይንን ትካል እግሪ ምትካል ትግራይን (ትእምት) ዝዳሎ መደብ

ዳግማይ ህይወት ኣብ ፍረምናጦስ!

ብቤት ፅሕፈት ምግባር ሰናይ ትእምት ተዳዲጋ ንመሕብሐቢ ፍሬምናጦስ ዝተውሃበት ኣውቶብስ

ማእኸል መሕብሐቢ ኣረጋውያን፡ ሕሙማት ኣእምሮን ህፃናትን ፍሬምናጦስ ብኣባ ገብረመድህን በርህን ኣባ ሳሙኤል ኣስገደምን ዝተብሃሉ ግዳሳት መንፈሳውያን ፈለስቲ ተጋሩ ኣብ ሚያዝያ 2010 ዓ/ም ተጣይኹ። ኣብዚ ሕዚ እዋን ኣብ ከተማ መቐለ ስለስተ፡ ዓዲ ግራት ክልተ ብድምር ሓሙሽተ ማእኸል ብምጥያሽ ልዕሊ 250 ኣረጋውያን፡ ሕሙማት ስነ ኣእምሮን ጠቀሪ ዘይብሎም ህፃናትን ኣዕቕቡ ኣብ ምሕብሐብ ይርከቡ። ህዝባዊ ዕላማን ራእይን ስነቹ “ህዝብን ትካላትን ክድግፉና እዮም” ዝብል ተስፋ ሕዙዝ ዝተመሰረተ ትካል ብምጥያሽ ህዝባዊ ደገፍ ዘይተፈለየ እዩ። ይኹን እምበር ኣብዚ ሕዚ እዋን ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ኣጋጢሙ ብዘሎ ተደራራቢ ፀገም ንዝተፈለየ ማእኸል ኢኮኖሚያዊ ፀገማት ተቓሊዑ ይርከብ።

ከምዝፍለጥ እቲ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ዘጋጠመ ኩነትን ሕዚ ኣብ ባይታ ዘሎ ጭቡጥ ኩነታትን ኣብ ስነ ኣእምሮ ሕብረተሰብ ዝለዓለ ሃሰያ የበፀሕ ከምዘሎ ዘርእ እዩ። ንኣብነት፡ ኣብቲ ትካል ተዳዲጋም ኣብ ዘለዉ ወገናት ልዕሊ 180 ሕሙማት ስነ ኣእምሮ እዮም። ኣብ ሓደ ዝከልተ ስለስተ ሕሙማት ስነ ኣእምሮ ዝረእይሉ፡ እንተነኣስ ሓደ ዘይኣተዎ ዝኣ ዳርጋ የለን ክብሃል ይከኣል። ናይዚ ዋና መርኣያ በቢመዓልቱ ናብቲ ትካል ዝመጹ ዘለዉ በዝሒ ሕሙማት መግለጺ ናይቲ ኩነታት ምጥያሽ ጭቡጥ እዩ። ኣብዚ ሕዚ እዋን ልዕሊ 3,000 ወገናት ናብቲ ትካል ደብዳቤ ኣእትዮም ራጋ ዝፀበዩ ኣለዉ። እተን ማእኸላት ስለዝመልኡ በቢመዓልቱ ንዝመጹን ንክእትዉ ራጋ ሕዝም ይፅበዩ ንዘለዉን ወገናት ምቕባል ኣይተኸኣለን። ስለዚ ናይዚ ቀንዲ መፍትሒ ንመስፋሕፍሒ እቲ ትካል ተገሂሶ ዝተውሃበም መሬት ብምህናፅ ናብ ተግባር ምእታው ከምዝኾነ መሰራትን መካየዲ ስራሕን ማእኸል መሕብሐቢ ኣረጋውያን፡ ሕሙማት ኣእምሮን ህፃናትን ፍሬምናጦስ ኣባ ገ/ መድህን በርህ የረድኡ።

ኣብቲ ትካል ዘሎ ፀገም ብጣዕሚ ሰፊሕ እኳ እንተኾነ ብዘለዎም ሓቦን ኒሕን ዝለዓለ ውፅኢት ዘለዎ ስራሕ ኣብ ምስራሕ ይርከቡ። ንኣብነት፡ 40 ኣብ ጎደና ተደርብዮም ዝተረኸቡ ወለዲ ዘይብሎም ህፃናት ብዝለዓለ ሰብኣዊ ኣተሓሕዛ ይሕብሑብዎም ኣለዉ። ከምኡ እውን 30 ጠቀሪ ዘይብሎም ኣረጋውያን ኣብ ዝወደቕዎ ብምልዓል ሰላማዊ ዕረፍቲ ዝረኹቡ ኩነታት ተፈጢሩ እዩ።

ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ 180 ዝኾኑ ሕሙማት ስነ ኣእምሮ ደቂ ተባልቲዮን ደቂ ኣንስትዮን መናእሰይ ብምዕቕብን እኹል ክትትል ብምግባርን ክሓውዩን ዳግማይ ህይወት ክሰርዑን ይገብር ኣሎ።

ማእኸል መሕብሐቢ ኣረጋውያን፡ ሕሙማት ኣእምሮን ህፃናትን ፍሬምናጦስ ኣብ ዝጣየሽ ጀሚሩ ምስ ዝተፈለለዩ መዳርግቲ ኣካላትን ውልቀ ገበርቲ ሰናይን ብምውዳድ ብውሱን መልከዑ ደገፍ ዝረኸቡቲ ኩነታት እናፈጠረ ፀኒሑ እዩ። ኣብዚ ኣተዎም ሓደ ትካል እግሪ ምትካል ትግራይ (ትእምት) ሓደ ኮይኑ ኣብ ትሕቲኡ ብዝተጣየሽ ብቤት ፅሕፈት ምግባር ሰናይ ኣብሉ ደገፍ እናገበረ ዝመፀ፡ ቦኸርን መርኣያን ዝኾነ ትካል እዩ። እቲ ማእኸል ገና እግሪ ኣብ ምትካል ጀሚሩ ክሳብ ሕዚ ብዘለዎ ዓቕሚ ደገፍ እናገበረ ዝመፀ እዩ። ሕዚ እውን ይቕፅል ኣሎ። ኣብዚ ብተወሳኺ ከምኒ ፋብሪካ ስሚንቶ መሰብ፡ ኢንዱስትሪያል ኢንጅነሪንግ መስፍንን ትራንስ ኢትዮጵያን ዝበሉ ትካላት ትእምት እውን ኣብ ዘፍርይዎ ዓይነትን ብዘለዎም ዓቕምን እናሓዘ ከምዝመጹ ኣባ ገ/መድህን ይገልፁ።

እቲ ማእኸል ምስተጣየሽ ትእምት ብዝመደበ ሓሙሽተ ሚልዮን ብር ሓንቲ ዓባይ ኣውቶብስን ዓባይ ጅኔተርን ብምዕዳግ ኣብ ግልጋሎት መጓዳዝያን ቀረብ ሓይሊ መብራህትን ዝነበረ ፀገም ተፈቲሑ እዩ። ንካልኣይ ግዜ ኣብ ትእምት ብዝተረኸበ ናይ ኣርባዕተ ሚልዮን ብር ሓዘን ደግሞ ሽግግር ፀባ ላሕምን ቀለበንን ብምዕዳግ ቀፃልነት ዘለዎ ቀረብ ፀባ ተሓብሐብቲ ንምፍታሕ ተኸኢሉ ኣሎ። ኣብዚ ሕዚ እዋን እተን ኣላሕም 23 ከምዝበፀሓን ዝህብኦ ፍርያት ፀባ ደግ ነቲ ማእኸል ኪኢሉ ናብ ዕዳጋ ብምቕራብ ተወሳኺ እቶት ዝርከቡሉ ብርኪ ከምዝበፀሑ ተዓዘብና ኢና። ይኹን እምበር እተን ዘለዎ ኣላሕም ኣብ ፀቢብ ቦታ ተፀቓቓሚን ይነበራ ብምህላውን በዝሒ ዘለዉን ኣላሕም ክውሱኹን እቶቶም ከደንፍዑን ኣይከኣሉን። ስለዚ ዝምልከቶ ኣካል ነቲ ፀገም ብዝግባእ ራኡ ክፈትሑሎም ዝኸኸር።

ከምዝፍለጥ እቲ ማእኸል ኣብዚ እዋን ዝፍፅምዎ ዘሎ ሰብኣዊ ተግባራትን ዝህበዎ ዘሎ ረብሓታትን ቀለልቲ ኣይኮኑን። ንኣብነት፡ ሓደ ሕሙም ስነ ኣእምሮ ኣብ ሓደ ዝኣንትነበር ከንደይ ቤተሰብ ከምዝርብሸን ነቲ ሕሙም ንምሕብሐብ ኣብ ስራሕ ወጻኢ ዓዲ ውዲ ኮይኑ ወርቃዊ ግዜኡ ዘባኸንን ሰብ ብምብዛሕን ምውሓድን ዝግመት ኣይኮነን። እቲ ሸኽም ዓብዩ እዩ። ስለዚ እቲ ማእኸል 180 ሕሙማት ስነ ኣእምሮ

ተቐቢሉ ኣሎ ማለት ከንደይ ቤተሰብ ዕረፍቲ ረኺቡ ከምዘሎ ምርዳእ ይከኣል። ሕሙም ስነ ኣእምሮ ንባዕሉ ተጎዲኡ፡ ንቤተሰቡ ኣሸጊሩ ኣብዚ ሓሊፉ ደግ ንናይ ከባቢኡ ማእኸሪብ ዝርብሸ እዩ። ብምጥያሽ እውን ከምዚኣም ኣብ ዝኣመሰሉ ሕሙማት ኣብ ምሕብሐብ ትኹረት ገይሩ ዝሰርሕን ዝለዓለ ለውጢ ዘምፀእን ዘሎ ትካል ምጥያሽ ምርዳእ ይከኣል።

ይኹን እምበር ኣብ ማእኸል መሕብሐቢ ኣረጋውያን፡ ሕሙማት ኣእምሮን ህፃናትን ፍሬምናጦስ ዘሎ ፀገም ብጣዕሚ ዓብዩ እዩ። ብዋናነት ንመስፋሕፍሒ እቲ ትካል ዝተውሃበም 43 ሺሕ ሄክታር መሬት ብምህናፅ ናብ ተግባር ብዘይምውዳሉ ብርክት ዝበሉ ሕሙማት ኣእምሮ፡ ኣረጋውያንን ህፃናትን ክቕበል ኣይከኣሉን። እዚ እንተተሰራሕ ግን ራጋ ኣብ ምዕባይ ዘለዉ ይኹን በቢመዓልቱ ከፅቑቡ ዝመፁ ወገናት ብምሉእነት ምቕባልን ምሕብሐብን ይከኣል እዩ። እዚ ተፈቲሑ ማለት ደግ ዓብዩ ሸኽም ናይቲ ሕብረተሰብ ምቕላል እዩ። ስለዚ እቲ ፀገም ንምፍታሕ ትእምት፡ ኣብ ትሕቲ ትእምት ዘለዎ ትካላትን ካልኣት ገበርቲ ሰናይ ኣካላትን ኣብ ምህናፅ እቲ ማእኸል ልዑል ግደ ከገዓታ ኣባ ገብረመድህን ይፅውዑ።

ዕላማን ራእይን እቲ ትካል ኣብቲ ማእኸል ሕውየት ስነ ኣእምሮ ዘረጋገፃ ደቂ ኣንስትዮ ዕድል ስራሕ ዝረኸቡን እቶት እቲ ትካል ዝካብዩሉን ኩነታት ክፈጥር ተስፋ ዝተገበረሉ ፕሮጀክት ሓንጻው ናብ ቤት ፅሕፈት ምግባር ሰናይ ትእምት ኣእትዮ ኣሎ። እቲ ፕሮጀክት ብዋናነት ኣብ ምትእትታው ስራሕቲ ስፊት ዓለባን ስራሕቲ ሹራብን (ጋርመንት) ኣንትኸውን ኩለዓዳዊ ቁጠባዊ ረብሓ ኣለዎ። ሓደ ኣብቲ ማእኸል ንዘለዉ ተሓብሐብቲ ዝኾኑን ክዳውንቲ ብምድላው ዓርሶም ብዓርሶም ምኽኣል እዩ። ካልኣይ ደግ ነቶም ዝሓውዩ ዘለዉ ወገናት ናይ ስራሕ ዕድል ምፍጣርን ቀዋሚ ፍልፍል እቶት ዝርከቡሉ ኩነታትን ምምዕራይ ኣብ ዓባይቲ ዕማማት ናይቲ ትካል ሓደ እዩ። ብመሰረት እዚ እውን እቲ ፕሮጀክት ናብ ተግባር ክኣቱ ምስ ቤት ፅሕፈት ምግባር ሰናይ ትእምት ተቐራራብም ይሰርሑ ከምዘለዉ ይገልፁ።

ኣብ ማእኸል መሕብሐቢ ኣረጋውያን ዝረኹብናዮም ኣይተ ወላይ ሃይሉ ወዲ 80 ዓመት በዓል ፀጋ ዕድመ እንትኾኑ ቅድም ክብል ኣብ ከተማ ጎንደር ፅቡቕ ናብራ ይነበሩ ከምዝነበሩ ይገልፁ። ይኹን እምበር ኣብ 2018 ዓ/ም ብዝተፈፀመ ብሄር ተኮር ጥቕሳት ተመዘቢሎም ናብ ከተማ መቐለ ከምዝመጹ የረድኡ። ጠቀሪ

ስለዘይብሎም ደግ ኣብ ማእኸል ፍሬምናጦስ ተዳቑብዎም፡ ሰለማዊ ህይወት ይነበሩ ኣለዉ። ትእምት ነቲ ትካል ዝገብሮ ዘሎ ደገፍ ብምምስጋን ደግ እቲ ንሶም ረኺቦምዎ ዘሎ ዕድል ካልኣት ብዕድመ ዝደፍኡ፤ ኣብ መንገዲ ተደርብዮምን ኣብ ዝዘኣም ጠቀሪ ዘይብሎምን ኣረጋውያን ናብ መዕቕቢ ክኣትዉ ብምግባር ህዝባዊ ትካል ትእምት ጀሚርዎ ዘሎ ሰብኣዊ ሓዘን ኣጠናኺሩ ክቕፅለሉ የተሓሳስቡ።

ኣብ ማእኸል መሕብሐቢ ፍሬምናጦስ ዝርከቡ ወገናት ብዙሓት እዮም። ሓደ ኣብዚኣም ከዓ መንእሰይ ሃፍታይ ኣብርሃ እዩ። መንእሰይ ሃፍታይ ብዘጋጠሞ ናይ ስነ ኣእምሮ ፀገም ኣብ 2012 ዓ/ም ናብቲ ማእኸል ከምዝኣተዎ ይገልፁ። ኣብቲ ዝኣተዎሉ እዋን ዓርሶ ከምዘይፈልጥ፤ ኢዱን እግሩን ተኣሲሩ ከምዝመፀ የረድኡ። ኣብቲ ማእኸል ብዝተገበረሉ ከንክንን ክትትል ሕክምናን ግና ኣብዚ ሕዚ እዋን ኣብ ኩነታት ጥዕንኡ ብምምሕያዥ ኣብቲ ትካል ንዘለዉ ናይ ስነ ኣእምሮ ሕሙማት ወገናት ይሕብሑብ ኣሎ።

ንእስቲ ሰላም ግደይ ኣብተን ፀገም ስነ ኣእምሮ ኣጋጢምዎን ኣብቲ ማእኸል ዝኣተዎን ሓውዮን ካልኣይ ህይወት ዝሰርዓን ወገናት ሓንቲ እያ። ናብርኣ ንድሕሪት ምልስ ኣሊ እንትትዝክሮ ከበድ ህይወት ትመርሕ ከምዝነበረት ትገልፁ። ልዕሊ ሸውዓተ ዓመት ሕማም ስነ ኣእምሮ ስለዝነበራ ኣእዳዎን ኣእጋራን ተኣሲራ ትነበር ነይራ። “ኣባይ ናተይ እሱር ኮይኑ ይነበር ነይሩ። ዝነበረና ዝ ሸጥና ፈቓድ ፀበል ከርተት ኢልና። ናብዚ ማእኸል ምስ ኣተኹ ግና ልዑል ክንክን ተገይሩላይ ሓውዮ ኣብቲ ትካል ተቐባሪ ኣብ ምድላው ምግብ ይሰርሕ ኣለኹ። ሳላ ፍሬምናጦስ ካልኣይ ተፈጠረ ሕጉስቲ ኮይኑ ይነበር ኣለኹ” ትብል። ከምኡ ዝበላ ፀገም ጥዕና ዘለወን ብርክት ዝበላ ደቂ ኣንስትዮ በቢመዓልቱ ይመግ እዮን። ይኹን እምበር እቲ ቦታ ፀቢብ ስለዝኾነ ክኣትዎ ከምዘይከኣለ ተረድኡ። “ቦታ የብልናን ተመለሳ” እንትብላ ብጣዕሚ ከምዘሕማ ትገልፁ። ስለዚ እታ መንግስቲ ዝገበረዎ ቦታ ኢደይ ኢደካ ኢልካ ክትህነፅ ንሳ ዘረኸቡዎ ዳግማይ ህይወት ካልኣት ወገናት እውን ዕድል ንክረኸባን እያ ትምሕፀን።

ብድምር ማእኸል መሕብሐቢ ኣረጋውያን፡ ሕሙማት ኣእምሮን ህፃናትን ፍሬምናጦስ ፀገማት ህዝቢ ትግራይ ኣብ ምቕላል ብፍላይ ደግ ብሕማም ኣእምሮ ዝተቐፁ ህፃናትን መናእሰይን ኣብ ምሕብሐብን ምድሓን ዝገብሮ ዘሎ ኣበርክቶ ልዑልን ከም ዳግማይ ምፍጣርን እዩ። ይኹን እምበር እቲ ትካል ኣብ መንግስቲ ዝረኸበ በጀት ከምኡ እውን ዝሕግዞ ቀዋሚ ትካል ብዘይምህላው ኣብ ዓብዩ ፀገም ይርከቡ። ከምቲ ኣብ ላዕሊ እናተገለፀ ዝመፀ ሰኣን እቲ ትካል ምስፍሕፍሕን ደረጅኡ ዝተመሓየሽ ህፃን ሃኒፅካ ናብ ተግባር ምእታውን ክሕገዞ ዘለዎም ብርክት ዝበሉ ወገናት ኣብ ጎደና ተደርብዮም ኣለዉ። ቤት ፅሕፈት ምግባር ሰናይ ትእምት ነቶም ፀገማት ንምቕላል በቢዓመቱ ዝገብሮ ዘሎ ድጋፍ ዝነኣድ እኳ እንተኾነ እቲ ፀገም ዓብዩ ብምጥያሽ መሊኡ ዝፈትሕ ኣይኮነን። ስለዚ እቲ ማእኸል ኣብ ከይዲ ስራሕቲ ማእኸንቹ ዝኾንዎ ጉዳያት ንምፍታሕ ኩሉ ኣካል ክሳተፍን ኢደይ ኢደካ ኢሉ ፀገም ህዝቢ ክፈትሕን ይግባእ ንብል።

ዓውደ - ትምህርቱ

ብምትሕብባር ምስንዳእ ጋዜጣ ወይንን ቢሮ ትምህርቱ ትግራይን ዝዳሎ ሙደብ

ብዘለካ ምስራሕ...!

ምክትል ርእሰ መምህር ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቱ ኣብርሃ ወአብሃ መምህር ወልደአብርሃ ኣብብሃ

ወለደ ትግራይ ኣብ ዝነቐዎ ህገዓን ዝተሰባሰረ ወንበርን እንትመሃሩ

ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቱ ኣብርሃ ወአብሃ ኣብ ዞባ ምብራቕ ትግራይ ወረዳ ክልተ ኣውላዕሎ ጣብያ ኣብርሃ ወ ኣብሃ ትርኩብ። ኣብዛ ቤት ትምህርቱ ካብ “ኪጂ” (ካብ ኣርባዕተ ክሳብ ሽዳሽተ ዓመት ዘለዉ ህፃናት) ጀሚሩ ክሳብ ሽምሳይ ክፍለ ተምህርቲ ኣተምህሩ ይርከቡ። እታ ቤት ትምህርቱ ቅድሚ ዕንተታዊ ወራር ምሉእ ናውቲ ማለት እውን ቤተ መጻሕፍቲ፣ ቤተ ፊተነ፣ ማእኸል ኮምፒተርን ካልኣትን ትውንን ነይራ። ብሰንኪ እቲ ዕንተታዊ ወራር ግና ዝነበራ ሃፍቲ ካብ ህገ መምህራ ክፍለ ጀሚሩ ኣብ ውሽጡ ዝነበሩ ንክይዲ ምምህር ምስትምህር ዝሕገዙ ናውቲ ብጸላእቲ ምሉእ ብምሉእ ዓንጽዮም። ኣብ ልዕሊ ተምህርቲ፣ መምህራንን መላእ ሕብረተሰብን እቲ ቤት ትምህርቱ ዝበጸሐ ስነ ልቦናዊ ሃሰያ እውን ማእለያ ዮብሉን። ይኹን እምበር ድሕሪ ወዕሊ ፕሮፎሰር ብዝተረከበ ተነፃፃሪ ሃዋህወ ሰላም ቢሮ ትምህርቱ ኣብ ወርሒ ሚያዝያ 2015 ዓ/ም ትምህርቱ ንክጀመር ብዝወሰኖ መሰረት ዝተሰባሰረ ወራር ካብ ጸላእቲ ዝተረፈ ናውቲ ብምሓዝ ናብ ከይዲ ምምህር ምስትምህር ከምዝኣተዉ ተምህርን መምህራንን ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቱ ኣብርሃ ወአብሃ ይገልጹ።

ሰገን ኣብሃ ተሰፊሃንስን ሰልፍና ተወልደን ኣብቲ ቤት ትምህርቱ ናይ ሻድሻይን ሓምሻይን ክፍለ ተምህርቲ እዮም። እዞም ተምህርቲ ብሰንኪ ኩናት ንኣሰታት ሰለስተ ዓመታት ካብ መኣዲ ትምህርቱ ርሒቑም ከምዝገዙ ብምግላፅ ድሕሪ ወዕሊ ሰላም ናብ መኣዲ ትምህርቱ ተመሊሶም ከመሃሩ ምክኣሎም ከምዝሕገሶም ይገልጹ። እንተኾነ ግና ኣብ ወለዲ ብዘሎ ቁጠባዊ ፀገም እኹል ደፍተርን ቢሮን ከምዘይብሎም፣ ኣብቲ ቤት ትምህርቱ ዘሎ ሕፃናት ወንበር፣ ቤተ ፊተነ፣ መጻሕፍ ተምህራይ፣ ኮምፒተርን ካልኣት ናውትን ንዕዉትነት ትምህርቶም ዝድርት ምዃኑ የረድኡ። ብፍላይ

መጻሕፍ ተምህራይ ብገጅለ እምበር ንሕድሕድ ተምህራይ ከምዘይበጸሕ፣ እቶም መምህራ ክፍልታት ማዕደላምን መስኮቶምን ዝተሰባሰረ፣ ዝነቐዎ ሰላዳ፣ ኣብ እምንን ባይታን ኮፍ ኢሎም ይመሃሩ ከምዘለዉን እዚ ከዓ ምቸው ከይዲ ምምህር ምስትምህር ከይህሉ ከምዝገበርን የገንዝቡ።

ካለእ ኣብ ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቱ ኣብርሃ ወአብሃ ረኺብና ዘዘራረብና መምህር ሓረግ ኤልያስ ኣብዚ ጉዳይ ተወሳኺ ርእሶ ኣለዎ። ቅድሚ ኩናት ዕንተት ከምቤት ትምህርቱ ምሉእ ናውትን ኣይሊ ሰብን ዝተማለኡ፣ ፅቡቕ ከይዲ ምምህር ምስትምህር ይሳለጡ ከምዝነበረ ትገልጹ። ድሕሪ እቲ ዕንተታዊ ኩናት ግና እቲ ቤት ትምህርቱ ምስዝነበሮ ምሉእ ናውቲ ብጸላእቲ ከምዝነበረን ኣብ ሕብረተሰብ፣ መምህራንን ተምህርቲን እውን ከቢድ ስነ-ልቦናዊ ሃሰያ ከምዘሰባሰብ ተረድኡ። ኣብዚ ሕዚ እዋን ቦቲ ዘሎ ዉሉን ዓቕሚ ዝግበር ከይዲ ምምህር ምስትምህር ዋላ እኳ ክንዲ እቲ ቅድሚ ኩናት ዝነበረ ኣይኹን ብመጠኑ ግን ተምህር ስለትምህርቱ ክኣሰቡ ዝገብር ኩነታት ተፈጠሩ። ብፍላይ እቶም ብጸላእቲ ዝግነዉ ናውቲ ቤት ትምህርቱ እንተዝማልኡን ኣብ መምህራንን ሕብረተሰብን ዘሎ ማሕበረ ቁጠባዊ ቅልውላው ዝቃለሉ ኩነታት እንተዝፍጠርን ግና ውጻእታዊ ከይዲ ምምህር ምስትምህር ንምርግጻፅ ከምዝሕገዝ እያ ተረድኡ።

ሕብረተሰብ ብሰንኪ እቲ ኩናት ብኹለመዳይ ከቢድ ሃሰያ ስለዘጋጠም ድሕሪ እቲ ዕንተታዊ ኩናት ናብ መኣዲ ትምህርቱ ዝኸትት ብዘሉ ተምህራይ ቁፅሩ ብጣዕሚ ቀኒሱ እዩ። እዚ ዝኸነሉ ምክንያት ኣደ፣ እቲ ተምህራይ ንሰለስተ ኣርባዕተ ዓመት ካብ መኣዲ ትምህርቱ ርሒቑ ስለዝገዘኦ “ድሕሪ ሕዚ ዶ ተምህራ ኣርኪብ!” ዝብል ተሰፋ ምቕራፅ ዝወለደ መንፈስ ኣሎ። ካልኣይ ደማ ብቁጠባ ስለዝተዳኸመ ንናውቲ ትምህርቱ ደፍተር፣ ቢሮ፣ ቦርሳ፣ ምግብ እውን ሓዊሱ

ኢኮኖሚያዊ ቅልውላው ዘስዓብ ስነ-ልቦናዊ ኣሰያ ኣለዎ። ነዚ ንምድጋፍ ብመንግስቲ ኮነ ገበርቲ ሰናይ ትካላት ዝግበር ፃዕሪ እውን ትሑት ስለዝኾነ እቲ ቁጠባዊ ሃሰያ ተምህር ናብ መኣዲ ትምህርቱ ኣብ ምክታት ዓብዩ ዕንቅፋት ኮይኑ ከምዝገዘኦ ምክትል ርእሰ መምህር ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቱ ኣብርሃ ወአብሃ መምህር ወልደአብርሃ ኣብብሃ የረድኡ።

ኮይኑ ግና ድሕሪ ውሱን ምብርባር እቲ ሕብረተሰብ “ፀላእቲ ብዘብጸሑልና ዕንወት እናቐዘምና ኣይንነብርን፣ ዝሓለፈ ይኣክል” ብምባል ሓራኑ ተላዒሉ እዩ። ሕብረተሰብ፣ ኣመራርሓ እቲ ጣብያ ኣብቲ ቤት ትምህርቱ ምስዘሎ ኣመራርሓን መምህርን ተምህራ ሓብራዊ መድረኻት እናተፈጠረ ምቕርጫ ተምህር ከደጋጥም፣ ወለዲ ምስቤት ትምህርቱ ስጡም ርክብ ክህልዎም ተገደሩ። ነዚ ሓብን ተሳትፎን ሕብረተሰብ ሒዝካ ናብ ስራሕ ምስተኣተወ ደማ ኣብ ከይዲ ትካላት ገበርቲ ሰናይ እውን ዝተፈለለዩ ሓዘት እናገበራ ከምዝመገን እዩ መምህር ወልደአብርሃ ዘገንዘብ። ነቶም ዝግነዉ ህገታት ንምጻጋን ኣብቲ ከባቢ ዝነበሩ ሓይልታት ፀገታ ትግራይ ዘገልገል ቆርቆሮ ብሓዘዝ ዝሃቡ እንተኾነ እቲ ሕብረተሰብ ደማ ብገልጸቱ ከምዝገዘኖም ይገልጹ። ከምኡ ደማ ብገበርቲ ሰናይ ትካላት እውን ንህፃውንቲ ተምህር ንትሕቲ ቀዳማይ ክፍሊ ዝኸውን ህገን ተሰራሕ ግልጋሎት ምሃብ ጀሚሩ ኣሎ።

ከምቤት ትምህርቱ ኣብ 2014 ዓ/ም ብውሱን ምልክዑ ትምህርቲ ዝወሃበሉ ኩነታት ነይሩ እዩ። እዋን ኩናት ስለዝነበረ ግና ካብ 300 ዘይበልፅ ተምህራይ ጥራሕ እዩ ኩቲቱ ነይሩ። ይኹን እምበር ኣብ 2015 ዓ/ም ዳግማይ ሰናይ ትምህርቱ ምስተጀመረ ብዘሉ ተምህራይ ቀስ ብቐስ እናወሰኸ ዝኸደሉ ኩነታት ኣሎ። ብፍላይ ከምቲ ልዕሊ ኢሉ ዝተገለፀ ሕብረተሰብ፣ ምምሕዳር ጣብያ፣ ወመተሕ፣ ኣመራርሓ ቤት ትምህርቲን መምህራንን ተምህራም ናይ ምልዕዳል ስራሕቲ ብምስርሖም ኣብ 2017 ዓ/ም ከባቢ 820 ተምህር ካብ ቀዳማይ ክሳብ ሻምሳይ ክፍሊ ኣብ መኣዲ ትምህርቱ ኩቲቶም እናተምሃሩ ይርከቡ። ነዚ እምም ዘምህሩ 22 መምህራን ጥራሕ እዮም። ብዘይካ እዚ ኣሰታት 222 ዝኾኑ ካብ ኣርባዕተ ክሳብ ሽዳሽተ ከሊ ዕድመ ዝርከቡ ህፃናት ትምህርቱ ትሕቲ ቀዳማይ (KG) ኣብ ከይዲ ምምህር ዘለዉ ኮይኖም ነዚ እምም ዝነከባኸባን ዘምህራን ሸምንተ ስራሕተኛታት ከምዘለዎ እቶም ምክትል ርእሰ መምህር ይገልጹ።

ሕብረተሰብ ቦቲ ዝበጸሐ ዕንወት ከይተሰኮነ ብፍላይ እቲ ናይ ትምህርቱ መሓውር ቦታ ዘላ ከባብያዊ ሃፍቲ ተጠቐሙ ፅሬት ትምህርቲ ንምርግጻፅ፣ ተምህር ዝሓሸ ፍልጠት ንክጭብጡ፣ መምህር ባዕሉ ንባዕሉ ተሓጋዚዙ፣ ተምህር እውን ነንባዕሎም ክተሓጋዘዙ እናገበረ እታ ዘለቶ ዓቕሚ የወፊ እዩ። ብዋናነት ትምህርቱ ሓዘዝ (ቱቶርያል)፣ መድረኻት ውድድር ሕቶን መልስ፣ ምንባብን ምጻፍን ትኹረት ሂቡ ግዜን ጥቕምን ከይተፀግበኑ ነቲ ብኩናት ዝገባኹን እዋን ብዘከሓሕሱ መንገዲ እናገልገለ ይርከቡ። ብመሰረት እዚ እውን ከምቤት ትምህርቱ ፅቡቕ ውጻእ ተረኺቡ እዩ። ንኣብነት፣ ኣብ 2016 ዓ/ም 142 ተምህር ብሄራዊ ሻምሳይ ክፍሊ ወሲዶም ምሉእ ብምሉእ ሓሊፎም እዮም። ኣብ ካልኣት ደረጃ ክፍልታት ዘለዉ ተምህር እውን ነቲ ደረጃ ክፍሎም ዝምጥን፣ ዝሓሸ ፍልጠትን ውጻእቲን ሒዞም ክሓልፉ እናተገበረ ይርከቡ። እዚ ደማ ናይቶም መምህራንን ተምህርን ሓብራዊ ፃዕርን ስራሕን ውጻእቲ ከምዝኾነ ምርዳእ የድሊ።

እዚ ኣብ ምቸው ኩነታት ኮይንካ ዝመፀ ውጻእቲ ኣይኮነን። እቲ ኩነታት ዝፈጠሮ ዋሕዲ መምህር፣

ሕፃናት ናውቲ ትምህርቲ፣ ማሕበረ ቁጠባዊ ቅልውላውን ስነ-ልቦናዊ ሃሰያን ኣሎ። ከምቤት ትምህርቱ ቤተ ፊተነ፣ መጻሕፍ ተምህራይ፣ ወንበር፣ ሰሌዳ፣ ማእኸል ኮምፒተር፣ ጨንፈር ማእኸል፣ መዘውተሪ ስፖርት፣ ፅሕፈት መሳርሕን ካልኣት ናውትን ቦቲ ዝድለ መጠን ዮብሉን። ሕፃናት መምህራ ክፍልታት ጥራሕ ዘይኮነ ናይቶም ዘለዉ መምህራ ክፍልታት ማዕደን መስኮትን እውን ዝተሰባሰረ እዩ። ቀፅሎ እቲ ቤት ትምህርቱ ዘይተሓፀረ ብምዃኑ እንስሳት ከምድልየተን ዝኣትዎሉን ዝወግሉን ኮይኑ ኣሎ። ብተወሳኺ ኣብ ሓደ ክፍሊ ካብ 50 ክሳብ 56 ተምህራይ እዩ ዘሎ። እዚ ደማ እኹል ኮፍ መበሊ ወንበር፣ ደፍተርን ቢሮን ዝተማልኡሉ ኣይኮነን። እዚ ኮይኑ ግና “ብዘለካ ምስራሕ” ዝብል መትከላዊ እምነት ብምፅናዕ እቲ ዘሎ ውፋይ መምህርን ዉሱን ናውትን ተጠቐምካ እዩ ዝሰራሕ ዘሎ።

እቶም ብገበርቲ ሰናይ ትካላት ዛጊድ ዝተገበሩ ሓዘት እንትገርኡ “ጥላን ኢንተርኔሽናል” ዝተብሃለ ትኹረቲ ኣብ ህፃውንቲ ዝገበረ ካብ ደቂ ኣርባዕተ ክሳብ ሽዳሽተ ዓመት ዘለዉ ህፃውንቲ ዘገልግል ዓርሱ ዝኸለላ ህገን ሃራ ንክይዲ ምምህር ምስትምህር ዘድልዩ ናውቲ ምሉእ ብምሉእ ኣማሊኡ ኣረኪቡ ኣሎ። ሸምንተ ስራሕተኛታት እውን ቆይሩ ነቶም ህፃውንቲ ኣብ መኣዲ ትምህርቱ ከውዕሉ እናገበረ ይርከቡ። ብዘይካ እዚ “ሜሪስ ሚል(ማሕበር ደናግል ደቂ ፍቕሪ)” ዝተብሃለ ገባሪ ሰናይ ትካል እውን ኣሎ። ነቶም ትሕቲ ቀዳማይ ክፍሊ ዘለዉ ህፃውንቲ ብኸኩቲ ክሳብ ሻምሳይ ክፍሊ ዘለዉ ተምህር ደማ ግልጋሎት ምግብና ቁርሲ (ግዳት) እናገበረ እዩ። ብምዃኑ እውን ኣብዘም ትካላት ልዑል ምስጋና ከምዘለዎም እዮም መምህር ወልደአብርሃ ዝገልጹ።

ኣጠቓሊልካ እንትርኣ ኣብ ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቱ ኣብርሃ ወአብሃ ዘለካ ዉሕድ ሓይሊ ሰብን ዉሱን ናውትን ተጠቐምካ ኩሉ ዘሎ ፀገም ተፃባርቒካ ኣብ ምስራሕ ዘሎ መንፈስ ኣዘዩ ዝነኣድን ተጠናኺሩ ክቐጸል ዘለዎን እዩ። “ብናይ ዝሓለፈ ናይ ሓይልታት ዕንተት ባይልን ሃሰያን እናግረርናን እናቐዘምናን ከንብር ኣይግባእን” ዝብል ምንፈስ ምልዕዳል ፈጠሩ ከም ሕብረተሰብ፣ ምምሕዳር ጣብያን ቤት ትምህርቲን ተምህራይን ንምስራሕ ዝተገበረ ምንቅስቓስ እውን ውጻእታዊ ነይሩ ምባል ይከኣል። ብተወሳኺ መምህራን እቲ ቤት ትምህርቱ ዝዚኦም ከይተፀግቡ ኣብ ውጻእቲ ትምህርቱ ለውጢ ንምግባር ዝገበርዎ ፃዕሪ ብእውንታ ይውሰድ። እንተኾነ ግና ነቲ ከይዲ ምምህር ምስትምህር ዝያዳ ዕውት ከይኸውን ዘግንቅፉ ዓቢይቲ ፀገማት ኣለዉ። ንኣብነት፣ ናይ ተምህር ኮፍ መበሊ ወንበር ዘይምህላው፣ ሕፃናት መጻሕፍ ተምህራይ፣ ውዘቶ መሃሪ መምህራን ዘይምክፋል፣ ቤተ ፊተነን ማእኸል ኮምፒተርን ዘይምህላው ብዋናነት ይጥቀሱ። ብዘይካ እዚ ኣብታ ጣብያ ኣብያተ ትምህርቱ ካልኣይ ብርክን መሰናድኦን ብዘይምህላዎም እቶም ተምህር ሻምሳይ ክፍሊ ምስሓለፉ ልዕሊ 20 ኪሎሜትር ተጓዒዞም ናብ ከተማ ውቕሮ ከይደም ክመሃሩ እዮም ዝግደዱ። ስለዝኾነ እዞም ፀገማት ኣብ ግምት ብምእታው ዝምልከቶም ኣካላት መንግስቲ፣ ገበርቲ ሰናይ ትካላትን ሰብ ሃፍትን ዝከኣሎም ሓዘዝ ክገብሩ ከምዝግባእ እዮም ተምህርን መምህራንን እታ ቤት ትምህርቱ ዘተሓሳሱ።

ቢዩዛ ህዝቢ ዝሓለፍኩም ጀጋኑና ሕድርኹም ኣይነዕብርን!!

ተጋደሎ

አፀቢ - መርከብ ፅንፍትን ጅግንነትን!

ቀዳማይ ክፋል

እዋኑ 18 ሐዳር 2013 ዓ/ም እየ። ህዝቢ ትግራይ ንምፅናት ብመንግስቲ ብልፅግና ዕድመ ዝተገበረሉ ዕሰብ ሰራዊት ሻዕብያ ኣብ ዞባ ምብራቕ ካብ እትርከብ ከተማ ዕዳጋ ሓሙስ ተበጊሶ ብዕዳጋ ሮቡዕ ገይሩ ናብ ወረዳ አፀቢ ንምእታው ናብ ከባቢ ደራ ጉዕዞ ጀመረ። ማእለያ ዘይብሉ ወራሪ ሓይሊ ገሊኡ ብእግሪ እናተጓዳዘ ኣብ ቅድሚኡ ዝረኸበም ንፁሃን ሰባት እናቐተለ ኣዝዩ መስካሕኪጢ ግፍዒ እናፈመመ እንትኸይድ፣ ገሊኡ ድማ ኣብ ኣራላትን ኣውቶብሳትን ተግዒኑ ይጓዳዝ ነበረ። ደድሕሪ እቲ ዝጓዳዝ ዝነበረ እግረኛ ድማ ከም መዳፍዕ፣ ታንክታት፣ ዙ- 23ን ካልኦት ዘመናዊ ኣፅዋራትን ዝተግጠቐ ሓይሊ መካናይዝድ ይስዕብ ነይሩ። እዚ ሓይሊ ትግርኛ እናተዛረበ ብዘይምቁራፅ ብእግርን ብተሸከርከርትን እንትጓዳዝ ዝተግዘበ ሰብ፣ “ሓደ ባዕዳዊ ወራር ዝምክት ናይ ወገን ዕጠቐ ሓይሊ እምበር ባዕሉ ከምኡ ተዛረብቲ ትግርኛ ንዝኾኑ ንፁሃን ከፅንት ዝመፀ ባዕዳዊ ወራሪ እዩ” ኢሉ ኣይገመተን።

ሕራህ ምልሻታት አፀቢ ኣብ እዋን መኸተ

ናብርኡ ክልውጥ ኣብ ስራሕቲ ማሕረስን መዓልታዊ ንጥራታትን ደፋእፋእ ዝብል ዝነበረ ምልሻ ወረዳ አፀቢ ልፍንታውያን ወረርሒ 24 ጥቅምቲ 2013 ዓ/ም ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ቅሌት ወራር ምስ ጀመሩ ጣጣ ጎጅኡ ራሕራሕ ኣብ ሓይር ጊዜ ከውደብ ጊዜ ኣይወስደሉን። ነቲ ዝመፅእ ዘሎ ኣዝዩ ዝደፈ ወራር ሓይሊ እግሩን ኢዩን ኣጣጣሩ ክፅበዩ ኣይወስደሉን። ካብዚ ብምብገብ ብኣካላዊ ብቐዳቶምን ብዕድመን ድኽም ዝበሉ ኣባላት ምልሻ እቲ ወረዳ ኣብ ብርኪ ክልተ ተወዲቦም ከባቢ እም ክሕልው ተገብረ። እቶም ዝሓሸ ኣካላዊ ብቐዳቶ፣ ጥንካሪን ተመኲሮን ዝነበሮም 596 ምልሻታት ድማ ኣርባዕተ ኣመራርካ ዘለውዎ “ቃልኣሚን” ዝብል መፀውዒ ሸም ሓደ ስውኦ ጅግና ተጋዳላይ ህወሓት ዝሓዘት ሓንቲ ቦሎሎኒ መስራቶም ህዝባምን መራቶምን ብወረርሒ ንዘይምድፋር ነንሕድሕዶም ቃል ኣተወ። ሕድሕድ ምልሻ ኣብ ትሕቲ እታ ቦሎሎኒ ዘርከባ ኣርባዕተ ሓይሊ፣ 16 ጋንታ፣ 36 መስርዕ ተወዲቦ ክቃለስ ተልእኾ ተውሃቦ።

ሰራዊቱ ብመኪና እናፀገዘ ብኸልኦት ሓደሽቲ ይትክእ ስለዝነበረ እቲ ውግእ ክሳብ ሰዓት ኣርባዕተ ናይ ምሽት ቀፀለ። ኣብዚ እዋን እዚ እታ ዝሓሸ ደገፍ ትህብ ዝነበረት ሓንቲ ድኽካ ግና ብፀላኢ ተወቐዓ ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ኮነት። ጀጋኑ ምልሻታት አፀቢ ድማ ቦታ ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ዝኾነት ድኽካ ተስፋ ከይቆረፀ ህዝባምን መራቶምን ንዘይምድፋር ብሓይሊ ሰብን ኣፅዋርን ፀላኢ ድምብርፅ ከይበሉ ብፅንፍት ተዋግኡ። ኣብ ልዕሊ ሰራዊት ሻዕብያ ከቢድ ሰብኣውን ንዋታውን ክሳብ ምስ ኣብፅሑ ድሕሪ ሰዓት ኣርባዕተን ፈረቓን ናይ ምሽት ሓይሊ ሚዛን ፀላኢ ምስ ዓብለለ፣ ኣብቲ ውግእ ንዝተሰውኡን ዝቐሰሉን ኣባላቶም ሓዞም ናብ ዝተፀገሙ ከንጎሕቡ ከምዝተገበረ ኣብ እዋን እቲ መኸተ ሓላፊ ፀጥታን ምምሕዳርን ወረዳ አፀቢ ዝነበረ ተጋዳላይ በርህ ገብረሰላሴ የዘንቱ።

ህዝቢ ትግራይ ከፅንት ተልእኾ ሓዞም ናብ ትግራይ ዝኣተወ ዕሰብ ወራር ሰራዊት ሻዕብያ ብጀጋኑ ምልሻታትን ሰራዊትን ብብግዚኡ ብኩሉ ኣንፈት ይቐጥቑጥ ስለዝነበረ ኣብ ሓደ ቦታ ኮፍ ኢሉ ድልዩቱ ከገብር ዕድል ኣይረኸበን። እዚ ዕሰብ ሰራዊት ኣብ አፀቢ እውን ምልሻታት አፀቢ ኩርኳኦ ስለዝኾነ ከምድልዩቱ ዝፅንፍረሉ ባይታ ኣይረኸበን። የግዳስ መሬት ረመፅ እያ ኸይናቶ። ሰራዊት ሻዕብያ ቅድም ኢሉ ኣብ ዘካየዶም ውግእት ብኣባላት ምልሻ አፀቢ ምስተዘበጠ ከቢድ ክሳብ ተጎልቡሎ ሞላኳ ይህደም “ክዕውተሎም ይኸእል እም” ናብ ዝበሎም ከባብታት ግና ምንቅስቓሶ ኣየቋረፀን። 11 ታሕሳስ 2013 ዓ/ም ድሕሪ ሰዓት ከባቢ 10:30 ላዕለዎት ኣመራርካ ናይቲ ምልሻ ኣብ ከተማ አፀቢ ተኣኪቦም ይግግግጡ ከምዘለዉ ኣፅንፎ። ቀደሙ ብእግርን ብሰለስተ ፓትሮልን ተፀዒኑ ናብ ዕምቆት ገፅ ተንቀሳቐሱ። ሽዑ ገሽዑ ድማ ምስቶም ኣባላት ምልሻ አፀቢ ሃንደበታዊ ውግእ ጀመረ።

ንጉሆ ጀሚሮም ብዝገርም ፅንፍትን ጅግንነትን እናተኳሸሉ ንፀላኢ ከቢድ ሰብኣዊ ክሳብታት ኣብፅሖሉ። ይኹን እምበር ፀላኢ ሓዳሽ ሓይሊ ብመኪና እናራገፈ ንዝሞቱን ዝቐሰሉን እናፀገዘ ምስቲ ዝነበሮ ኣፅዋር ተኣሳሲፍ ብሓይሊ ሚዛን ፀብለልታ ፈጠረ። ጀጋኑ ምልሻታት አፀቢ ዘመናዊ ኣፅዋር ምስ ዝተግጠቐ ሸሮ ሰራዊት ክሳብ ሰዓት ሸምንተ ናይ ቀትሪ ብዝለዓለ ጅግንነት ተዋግኡ። ኣብኡ ዝተሰውኡን ዝቐሰሉን ኣባላቶም ሓዞም ሕዚ ውን ናብ ዝመረፀ ቦታ ኣንሳሓቡ።

ብድሕሪ እዚ ፀላኢ ከባቢ ሸምንተን ርብዕን ድሕሪ ሰዓት ንከተማ አፀቢ ተቐቐሞረ። ምልሻታት አፀቢ ብብግዚኡ ኣብ ዘካየዶም ውግእት ምስቲ ናይ ፀላኢ ዝነፃፀር እኳ እንተዘይኮነዎ ገፈሎም እዮም። ፀላኢ ዝነበሮ ሓይሊ ሰብን ተተኳሲን እቲ ዝበፀሐ ክሳብ ምስ ትሕዝቶን መስዋእትን ምልሻታት አፀቢ እንትነፃፀር ኣብዚ እቶ ዝበሃል ኣይኮነን። ካብዚ ተበጊሶም ሕፃራት ተተኳሲ ምስዘይብሉ ሸሮ ሰራዊት ፊትንፊት ብዓይኒ ዕመታይ ካብ ምግጣም ኣብ በረኽታት ዓዶም ብዝተወደበ መንገዲ እናተንቀሳቐሱ ኣብ ዝተመረፀ ጊዜን ቦታን ብድብያ እናተዋግኡ ፀላኢቶም ንምድኻም ወሰኑ። ብድሕሪ እዚ ፀላኢ ነቲ ቦታ ከምዝሓዞ ተጋዳላይ በርህ ገብረሰላሴ ነቲ ታሪኽ ኣዘትዮልና እዩ።

ፀላኢ 12 ታሕሳስ 2013 ዓ/ም ንከተማ አፀቢ ምስተቐቐሞረ ፍርቂ ሓይሉ ናብተን 18 ሐዳር 2013 ዓ/ም መጀመርታ ክኣቱ እንተሎ ኣብ ከባቢ ደራ ካብ ዝተቃዕልኦ ኣርባዕተ ታንኪ ክልተ ተራፊኒኦ ስለዝነበሩ ንፅንፍት ፀገቲ ንኸጥቀመሉን ዓሊሙ እንትጓዳዝ ኣብ ጣብያ ሓረግ ከባቢ “ሓሳባ” ዝበሃል ቦታ ምስበፀሐ ኣባላት ምልሻ ዝሓዘት ሓንቲ ሓይሊ ኣብ ከባቢ ደራ ኣድብያ ፀኒኦ ፊትንፊት ገጢማ ሓመድ ገበረቶ። ንምእማኑ ዘፀገም ትብዓትን ሓቦን ስኒቕም እናተዋግኡ ዝሓደሩ ኣባላት ምልሻ ኢታ ሓይሊ ምሕላፍ ምስክልእም ፀላኢ ኣብ ዝነበሮ ደው ኢሉ ሓደረ። መሬት ምስወጣቱ 13 ታሕሳስ 2013 ዓ/ም ንጉሆ ከምቲ ዝሓሰበ ታንክታቱ ከይፀገን ናብ ከተማ አፀቢ ገፅ ብኡራል ተግዒኑ ከምዝተመልሰ ተጋዳላይ በርህ የረድኦ። ብኡራል ተግዒኑ እንትምለስ ድማ ሓንቲ መስርዕ ኣባላት ምልሻ ኣብ ከባቢ ማሓሒ (ልቕ) ኣድብዮም ተፀበይዎ። እዞም ውሑዳት ኣባላት ምልሻ ኩሎም “ታርጊቶም” ናብቶም ኣብ ልዕሊ እታ ኡራል ተግዒኖም ዝነበሩ ሰራዊት ሻዕብያ ገይሮም ብምትኳስ ከምዘይነበሩ ገበርዎም። ኣብዚ ድብያ እዚ ብዕድል ተራፎም ካብታ ኡራል እናዘለሉ ምውጋኦ ዝፈተኑ ዋላ እንተነበሩ፣ ኣብዚ ብድብያ ዝተገበረ ውግእ ንኣደ ኮሎኔል ሓይሉ ብርክት ዝበሉ ሰራዊት ሻዕብያ ምውትን ቁስልን ኮኑ። እቲ ውግእ ምስቶም ካብ ኡራል ዝዘለሉ እናቐፀለ እንተሎ ብኸሊኦ ገፅ ዝነበረት ሓንቲ ዙ- 23 ሸፋን ምሃብ ጀመረት እቶም ውሑዳት ኣባላት ምልሻ ድማ ዘኹርዕ መስተንከራዊ ጅግንነት ፈጊሞም ብዘይ ምንም ክሳብ ከምዘንጎሕቡ ኣብ እዋን እቲ መኸተ ሓላፊ ሎጂስቲክ ወረዳ አፀቢ ዝነበረ ነባር ተጋዳላይ ግርማይ ገብረሚካኤል (ወዲዓላ)፣ ኣባል ናይታ ጅግንነት ዝፈፀመት መስርዕ ኮይኑ ዝተኸሸሐ ጅግና ነቲ ታሪኽ ኣዘትዮልና እዩ።

ብኹሉ ኣንፈት ናይዘሎ ፀላኢ ምንቅስቓሱን ኩነታቱን ብብግዚኡ እናፅንፎን እናተኸታተሉን እናሃለዉ ንመጀመርታ ጊዜ ወራር ሰራዊት ሻዕብያ ይመደም ከምዘሎ ሓበሬታ በፅሖም። ፀላኢ ክንደይ ዝእክል ሓይሊ ሰብ፣ ዝሓዘ ዓይነት ኣፅዋርን ብዝሓን ግምታዊ ፅንፍት ሓዞም ንፅኡ ንምምካት ናብ ደራ (ኣፅንፍት) ዝበሃል ከባቢ ተፀግዑ። ኣብዞም ምልሻታት ዝነበረ ዕጥቂ እንትርእ ክልተ ዲሸካ፣ ሓንቲ ብሬን ዝተረፈ ብረት ክላሸን ኮይኑ፣ እታ ሓንቲ ድኽካ እውን ዝተበላሸወት እያ ነይራ። ኣባላት ምልሻ አፀቢ ግና ሓቦን ትብዓትን ትግራዊይነት ተሓንጊጦም ዘመናዊ ኣፅዋር ምስ ዝተግጠቐ ሸሮ ሰራዊት ሻዕብያ 18 ሐዳር 2013 ዓ/ም ከባቢ ድሕሪ ሰዓት ኣብ ጣብያ ገረኪዳን ቁሸት ኣፅንፍት ኣብ ልዕሊ ወራር ሓይሊ ዘይተፀበዩ መጥቃዕቲ ጀመሩ። ብዝገርም ፅንፍትን ጅግንነትን እናተናበቡ መሬት ትግራይ ረመፅ ምዃሩ ብዘረድኦ ንክርድኡ ብኹሉ ኣንፈት ገጠሙ። ሰራዊት ሻዕብያ ዝፀገነት ኡራል እውን ጎምኦ ብድሸካ ወቐም ጠጠው ክትብል ብምግባር መኸዲ ኣንፈት ክሳብ ዝጠፍእም ደንበርበር ክብሉ ጀመሩ። ምልሻታት አፀቢ ጎና ጎኒ እዚ መጥቃዕቲ ምስ ሸሮ እግረኛ ሰራዊት ሻዕብያ ሓሊፉ ብኸሊኦ ኣንፈት ኣብ ውሸጢ ኣትዮም ቡምቧታት ደርብዮም ንኣርባዕተ ታንክታት ፀላኢ ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ክኾን ገበሩዎን። ዕሰብ ሰራዊት ሻዕብያ ኣብ እዋን እቲ ውግእ ንዝሞቱን ዝቐሰሉን

ጀጋኑ ምልሻታት አፀቢ ብቲ ሃንደበታዊ መጥቃዕቲ ናይ ፀላኢ ከይተደሃሉ ፊትንፊት ተኳሸሐ። ሸዑ እቶም ኣብ ከተማ አፀቢ ኩነታት ፀላኢ ገምጊምም ተልእኾ ክቐበሉ ከይደም ዝነበሩ ኣመራርካ እቲ ምልሻ ሓበሬታ ምስ በፅሖም ነቲ ገምጋም ኣቋራጥም ቀልጢፎም ናብቲ ውግእ ተፀምበሩ። እናተዋግኡ እናሃለዉ ሓይሊ ሰብን ብኣግባቡ ወዲቦም ንፀላኢ ብብቐዳቶ ኣብ ምምካት ተፀመዱ። እዚ ናይ ምክልኻል ውግእ ብብልሓት ሰጊዶም እቲ ናብ ፀረ መጥቃዕቲ ተሰጋገሩ። ጀጋኑ ኣባላት ምልሻ አፀቢ ካብተን መፅየን ዝነበሩ ሰለስተ ፓትሮል ንኣንቲ ወቐም ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ገበርዎ። ፀላኢ ምውትን ቁሰልን ኮኑ። ህዝቢ ከበሳብስ ዝህንደድ ዝነበረ ዕሰብ ሰራዊት ሻዕብያ ምፍጣሩ ክሳብ ዝፀልእን ንኣፀቢ ኮነ ንትግራይ ዝኣተወላ ዕለት እናተራገመ ተደኮ። ምልሻ አፀቢ ተኣምራውን ዝተፈለየን ጅግንነት ብምስራሕ ንዝንተ ዕለት ዘይርሳዕ ታሪኽ ኣመዝገቡ።

እቲ ዘንታ ይቐፅል። ብብግዚኡ ብዝተቐጥቐጠ ቁፅሪ ዕግርግር ዝልማዱ ወራር ሰራዊት ሻዕብያ 12 ታሕሳስ 2013 ዓ/ም እውን ሓይሊ ሰብን ኣፅዋርን ኣዋዲዱ ዝፀውተሉ መንገዲ ኣንፈታት ኣነጻሩ ዓቕሙ ኣጠናኺሩ ናብ ዕምቆት ብንጉሆኡ መፅየ ውግእ ከፈተ። ምልሻታት አፀቢ ከምልማዶም ኩነታት ካብ ምፅናዕ ስኒፎም ኣይፈልጡን። ቀንዲ ወራርቶም ንዝመፀ ወራር መኪቶም ህልውና ህዝባምን መራቶምን ምውሓስ እዩ። ስለዝኾነ ፀላኢቶም ንምሕፋር ካብ

ናብ ገፅ 17 ይዘውር

መርኣያ ኩነታት ኣብያተ ህንፀትና

ኣብያተ ህንፀት፣ ብኣብያተ ፍርዲ ቅፅዓት እስራት ዝተውሃቦም ወይ ድማ ስሩዕ ክሲ ተመስራቲሎም ኣብ ቅፅፅር ሕገ ንዝወጥሉ ተጠርጠርቲ ወገናት ዝተማለኹን ኩለመዳይን ምምሕዳራዊ ግልጋሎት ብምሃብ ውሳኔ ፍርዲ ክሳብ ዝረኽቡ ዘዕርፉሉን ትካላት እየን። ካብዚ ብተወሳኺ ፍርዲ ዝተውሃቦም ወገናት ድማ ዝተማለኹን ኩለመዳይን ህንፀት ብምሃብ ካብ ዝፈፀም ገበን ተጣራሪምን ተማሂርምን ንቅጥሊ ሕገ መጽሐፍትን መልማዕትን ክኾኑ ናይ ምግባር ልእኹቶ ዘለዎን እየን።

ኣካዳሚ ስራሕ ቤት ህንፀት መቐለ ኮሚቴ ኣማኑኤል ፍሰሃ

ማእኸል ቤት ህንፀት መቐለ ኣብ ትግራይ ካብ ዘለዎ ዓሰርተ ኣብያተ ህንፀት ኣዲ እየ። ኣብ ዋና ከተማ ትግራይ ዘሎ ምስቲ ምዃኑ ድማ ብዝተፈለየ ብቐፅርን ክብደትን ዝፍፀሙ ገበናት ኣዝዩ ከቢድ ዕዕንቶ ዘለዎ ማእኸል እየ። እዚ ማእኸል ቅድሚኡ ኩናት ዕንተነት ብኩለመዳይ ምምሕዳራዊ ስራሕቲ፣ ኣተሃናኝፊት፣ ኣይሊ ሰቡን ናውቲን ዝተማልኡ ኮይኑ ብብርኪ ሃገር ኣብ ቅድሚት ካብ ዝሰርዓ ማእኸላት ኣብያተ ህንፀት ኣዲ እየ ነይሩ። ይኹን እምበር ኣይፈታት ዕንተነት ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ብዝፈፀም ወራር ዕንተነት ከቢድ ዕንወት ካብ ዘጋጠም ትካላት ኣዲ ማእኸል ቤት ህንፀት መቐለ ከምዝኾነ ይጥቀሱ። ኣብ ልዕሊ እዚ ድማ ኣብቲ ኣዋን ኩናት መዓስከር ምናቕት ወታደራት ፀላእቲ ኮይኑ ብምፅንሑ ተወሳኺ ዕንወት ከጋጥሞ ከምዝኾነ ኣካዳሚ ስራሕ ቤት ህንፀት መቐለ ኮሚቴ ኣማኑኤል ፍሰሃ ይገልፁ።

ከምኡ እውን ግልጋሎት ምኽራ፣ ህንፀት ስነ-ምግባርን ስነልቦናን እናሃበ ይርከቡ።

እቲ ህንፀት ዝወሃብ ብዋናነት ነቶም ሕጋዊ ፍርዲ እስራት ዝተበየሎም እየ። ምኽንያቱ እቶም ስሩዕ ቆይሮ ዝወሃቦም ዕድል ነፃ ምውጻእ ስለዝህልዎም ኣብቲ ማእኸል ምምሕዳራዊ ግልጋሎት ጥራሕ እየ ምዃር። እዚ ማለት ምግብ፣ ሕክምና፣ ናብ ቤት ፍርዲ ብቐፅርኦም ክቐርቡ፣ ክቐርቡ ዝኾነሉ መረዳኢታን ክርክር ሕግን ብዝኾነ ምኽንያት ከይተዓናቐፈ ዝተማልኡ ግልጋሎት ሕግን ፍትሕን ክረኽቡ ናይ ምግባር ስራሕቲ የጠቓልል። እቶም ፍርዲ ዝተውሃቦም ኣፈፃፀም ገበናም ዝተፈለየ እየ። ገሊኦም ኣብ ዕለታዊ ምንቅስቃሶም ብሕልፍ ክሓልፍ ብዘጋጥሙ ክስተት ዝፍፀም ገበን ኣሎ። ገሊኦም ካብ ዘይምፍላጥ ገሊኦም ከፃ ኣብቲ ቅፅበት ብዝፍጠር ስምዒት ተበጊሶ ዘጋጥም ፀገም እየ። ብኻሊ መዳይ ከምዝገበን ስርቂ ዝሓሰበሉ ከምመማሪ ስራሕ ገይርካ ምውሳድ ይርእ። እዚ ተግባር ስራሕቲ ምንግባር ዝከኣል ምዃኑ ግንዛብ ካብ ዘይምህላው ዝተበገሰ እየ። እዚ እም ናብቲ ማእኸል ምስኣተዉ ንኢተይ ግልጋሎት ምኽራ ምስተውሃቦም ነቲ ገበን ምፍፃምም ብምንጻሕ ትኽክል ከምዘይኮነ ቀልጢፎም ዝሓምኑሉ ኩነታት ኣሎ።

ኣተሓሳዝ ተሃነፅቲ ክንርእ ከለና ናብቲ ማእኸል ዝኣተዉ ተሃነፅቲ ዝተፈለየ ባህሪ ዘለዎም እየም። ገሊኦም ቦቲ ዝተውሃቦም ፍርዲ ተስፋ ዝቐርቡ ኣለዉ። ብፍላይ እቲ ኣብ ደገ ዘሎ ማእኸራዊ ፀገም ተወሳኺ ዕዕንቶ ስለዝፈጥሮም እየም። ገሊኦም ድማ ካብ መጀመርታ ፀገም ስነ-ኣእምሮ ዝመሰል ምልክታት ዝረኣዩሎም ኣለዉ። ካብ ኣመፃልኦም፣ ኣተዓብብያኦም፣ ክባቢኦም ሊዞምም ዝመፁ ዕዕንቶ ዘሕድረሎም ባህርን ልምድን ኣሎ። ንኣብነት፣ ብዝተፈለየ ወልፊ ምፅማድ፣ ብኣባር ምስቤተሰብካ ተኾስኩሰካን ተሃነፅቲን ዘይምዕባይ፣ ብምምዝባል፣ ብገም ወይ ብፍትሕ ከጋጥም ዝኾነል እየ። ብካሊ መዳይ ከፃ እቲ ገበን ክፍፁም ይኽእሉ እየም ኣልካ ዘይተሓሰቦም ሰባት ፈፂሞም ትረኽቡሉን ናብ ቤት ህንፀት ክኣተዉ እንክለዉ ብወሽጦም ንምንታይ ገበን ፈፂሞ ብዝበል ናብ ጣዕሳን ሓዘንን ዝኣተዉ ተሃነፅቲ እውን ኣለዉ።

ነዘም ዝተፈለየ ባህርን ብርኪ ኣተሓሳስባን ዘለዎም ተሃነፅቲ ከመይ ህንፀት ተካይዶም ዝብል ምርኣይ ኣገዳሲ እየ። ካብ መጀመርታ ናብቲ ቤት ህንፀት ክኣተዉ እንክለዉ ዝግበረሎም ኣብባላ ኣብቲ ማእኸል ኣብ ዝፀንሑሉ እዋን እንታይ ክገብሩ ከምዘለዎም፣ ፍርዶም ወዲእም እንትወፁ እውን እንታይ ኣማሊእም ከወፁ ከምዘለዎም፣ ኣብቲ ማእኸል እንታይ ዕድላት ኣለዉዎም ዝብል ፈሊጦም ክኣተዉ እየ ዝግበር። ብቀንዱ ከፃ ዘይጠሓሱ ግቡኣትን መሰላትን ተሃነፅቲ ብዝርዝር ይገገሮም እየ። እቲ ማእኸል ክቐርቡሎምን ንሶም ከማልእምን ዝግባእ ድማ ብግልፂ ተረዲእም ዝኣተዉሉ መሰርሕ ኣሎ። ካብዚ ሓሊፉ ዘለዎም ዝንባላ መበገሲ ብምግባር ድሕረ ባይትኦም ተፀኒዑ ተኸታታሊ ህንፀት ከምዝወሃብ ኮሚቴ ኣማኑኤል የረድእ።

ኣብዚ ብትኹረት ክርእ ዘለዎ ብሕገ ቅፅዓት ማእኸርቲ ዝተበየሎም ተሃነፅቲ ኣብቲ ቤት ህንፀት ኣብ ዝፀንሑሉ እዋን እንታይ ዓይነት ህንፀት ይወሃቦም ዝብል እየ። ብቀዳምነት ለውጢ ኣተሓሳስባ ንኸምፅኡ ግልጋሎት ምኽርን ስነ-ልቦናን እየ ዝወሃቦም። እቲ ገበን ንምንታይ ፈፂሞም? ካብ ከምኡ ዓይነት ስምዒትን ተግባራትን ከመይ ከወፁ ከምዘለዎም? ነቲ ዝበደልዎ ሕብረተሰብ ብምንታይን ከመይን ክኸሕስዎ ከምዝግባእ ዝብሉ ጉዳያት ብምልዓል ስራሕቲ ምትእምማን ብስፍሓት ይካየድ እየ። ካብዚ ተበጊሰካ ንቐድሚት ካብ ተግባራት ገበን ከውፅእ ዝኾነልን ተመሊሶም ናብ ገበን ከይኣትዉን ብኣተሓሳስባን ስነ-ልቦናን ስራሕቲ ምድላው ቀዲሙ ዝስራሕ እየ። ነዚ ዝሰርሑ ድማ ሰብ ሞያ ምኽርን ስነ ልቦናን ኣለዉ። መቐለ ዩኒቨርሲቲ እውን ኣብቲ ማዕኸል ደገፍ ሕገ ይህብ እየ።

ካብዚ ቐይሎ እቲ ብኣተሓሳስባ ደረጃ ኣብ ፅቡቕ ኩነታት ዘሎ ተሃነፅቲ ከመሃር፣ ሞያን ክኣለትን ከውንን ምግባር እየ። ንኣብነት፣ ኣብቲ ቤት ህንፀት ካብ ተግባር ተኮር (ቀዳማይን ካልኣይን ክፍሊ) ጀሚሩ ካብ ሳልሳይ ክሳብ 12 ክፍሊ ስሩዕ ትምህርቲ እናተወሃበ ይርከብ። ኣብዚ ብድምር 315 ተሃነፅቲ ተጠቀሞቲ ኮይኖም እየም። ኣብቲ ስልጠና ሞያን ክኣለትን ድማ ብክልተ ዓይነት ዝተግበር እየ። ኣዲ እቲ ባህላዊ ዝብሃል ኮይኑ ብኮሌጃት ቴክኒክን ሞያን ዘይተሓቐፈን ናይ ሞያ

ምስከር ወረቐት ዘይወሃቦን ከምማእለማን ጥልፍን ካልኣት ስራሕቲ ኣዲ ጥበብን ድማ ይሕዝ። እቲ ካሊ ዘበናዊ ዝብሃል ስልጠና ኮይኑ ምስኮሌጅ ፖሊ ቴክኒክ ትግራይ ብምትእስሳር ዝወሃብ ስልጠና እየ። ኣብዚ ከምስራሕቲ ኣይነ መሪን፣ ጣውላ፣ ምንዳቕ ብሎኬት፣ ልሰንን (ምልማፅ ስሚንቶ) ምቕባእ ቀለምን ከምኡ እውን ቅዲ ስፌት (ሲንጀርን ሳርቶን) ወዘተ ዝኣመሰሉ ሞያዊ ስልጠናታት የካትት። እዚ እምን ንናይ ከተማ ነበርቲ ተሃነፅቲ ከከምድሕረ ባይትኦም ዝወሃብ እየ። ብዘይካ እዚ ምስኮሌጅ ሕርሻ ወቐሮ ብምትእስሳር ዝወሃብ ስልጠና ኮይኑ ኣብ ምርባሕ ደርሁ፣ ሃፍቲ ፀባ፣ ኣትክልትን ፍራምረን ዘድህቦ እየ። ብፍላይ እቲ ተሃነፅቲ ገባር እንተኾይኑ ሕርሻ ተንክፍ ስልጠናታት ክወስድ ይግበር። ስለዚ ብዚ ኣቢልካ ተሃነፅቲ ኣብ ፃንሒቱ ትምህርታዊ ዓቕሚ፣ ሞያን ክኣለትን ሓዘ ዝፀሐፍ ኩነታት ከምዘሎ ይሕብሩ።

ብካሊ መዳይ ስራሕቲ ምውዳብን ምልዕዳል እውን ኣሎ። ስራሕ ፈጣሪይነት ከመይ ከመፅእ ከምዘለዎ ብውዳብ ማእኸራት ኣቢልካ ዝሰራሕ ስራሕ ዝግበዩ እየ። ብውልቅ ዝሰርሑ ስራሕቲ እውን ኣለዉ። ንኣብነት፣ ከም ማእለማን ጥልፍን፣ ቅርፃ ቅርፅን ናይ ቤተ ክርስቲያን ስለእ ኣድህሞን፣ ናይ ቡና ምንጻፍን ካልኣት ስራሕቲ ኣዲ ጥበብን ዝተኣሳሰሩ እየም። ኣብ ውሽጢ እቲ ቤት ህንፀት ሸምንቲ ሕጋዊ ኣፍልጦ ዘለዎን ሕገ ደንቢ ሕብረት ስራሕ ማእኸራት ኣኸቢረን ዝሰርሑ ኣለዎ። እዚ እን ኣብ ምግብ፣ ቡንን ሻህን፣ ሸቐጣ ሸቐጥ፣ ስራሕቲ ፀገራ ዝመሳሰሉ ዘርፍታት ግልጋሎት ዝተዋፈሩ ኮይነን ልዕሊ 374 ተሃነፅቲ ኣባላት ዝሓቐፉ እየን። እቲ ተሃነፅቲ ካብቲ ዝረኽቦ ሞያዊ ክኣለትን ስልጠናን ተበጊሶ ከመይ ስራሕ ክፈጥር ከምዘለዎ ኣካል ህንፀት ምዃኑ እየ ዘርእ። ብዚ ኣቢልካ መብዛሕትኡ ተሃነፅቲ ኣብ ሞያዊ ስልጠና፣ ትምህርትን ስራሕቲ ንግድን ተፀሚዱ ዝውዕሉ ኩነታት ኣሎ።

ተሃነፅቲ ቅፅዓቲ ወዲኡ ምስወፅ እውን ብቲ ዝሰልጠኖ ሞያ ናብ ስራሕ ኣትዩ ዶይኣተወን፣ ናብ ሕብረተሰብ ምስተሓወሰ ዘምፅእ ለውጢ ስነ-ምግባር ወዘተ ብቢከባቢኡ ምስዘለዉ መሓውር ፀጥታን ካልኣት መዳርግቲ ኣካላትን ዳህሳሳዊ መፅናዕቲ ይካየድ እየ። ካብቲ ዳህሳሳዊ መፅናዕቲ ዝርከብ መረዳኢታ ድማ ንክይዲ ህንፀት ከምኣታዎት ኮይኑ እናገልገል እየ መሪኡ። እዚ ክፍተታት ንምእራምን ውፅኢት ወይ ጥንካረን ድኽመትን ናይቲ ዝካየድ ህንፀት ንምርዳእን ዝሕግዝ እየ። ብሓፈሻ ድማ ተሃነፅቲ ብዝፈፀም ገበን ተጣራሪም ሕገ መጽሐፍትን መፍራይትን ክኾኑ ዘግብር ውፅኢታዊ ስራሕ እናተሰርሑ ይርከቡ። ብጭብጥ እውን ህንፀቶም ወዲእም ናብቲ ሕብረተሰብ ምስተሓወሱ ናብ ስራሕቲ ልምዓት ዝኣተዉ፣ ኣካል ሕግ ምኽባር ኮይኖም ፀጥታ ከባቢኦም ኣብ ምውሓስ መርኣያ ዝኾኑ ብዙሓት ወገናት ከምዘለዉ እየም እቶም ኣካዳሚ ስራሕ ዘረድኡ።

ኣብ ክሊ እዚ ግን ማእኸል ቤት ህንፀት መቐለ ብዙሓት ፀገማት ኣለዉዎ። ኣዲ፣ ብሰንኪ እቲ ዕንተነታዊ ኩናት ከምትካል ምሉእ ዕንወት መሰረተ ልምዓትን ናውትን ተፈፂሞም እየ። ኣብ መሰመር ኤሌክትሪክን ማይን፣ ህንፃታት፣ ቀወምቲ ናይ ሞያዊ ስልጠና ምርክሻጋት ዝነበሩ ማሸናፊትን ካልኣትን ብፀላእቲ ዓንጻም እየም። ኣብቲ ትካል ዝነበሩ ፈርዲቲቲቲ፣ ኮምፒተራት፣ መካይን እውን

ናብ ገፅ 17 ይዘውር

መስዋእቲ ኩሎም ጀጋኑና ህያው ታሪኽና እዩ!!

ጠፈኛ

“እታ ጭብጢ አምጻለሁ!” ተፋጠጥ አብ ሚኒሳስ

14 ለካቲት 2017 ዓ/ም ከባቢ ሰዓት ሓደ ናይ ንጉሆ አቢሉ ብምኽንያት ስራሕ ናብ ወረዳ ሳምረ ንምኽዳ ካብ ነባር መናህርያ ከተማ መቐለ ተበጊሶ ብሚኒሳስ ጉዕዞ ጀመርኩ። ዝሓዘኩም ወምበር ንሰለስተ ሰባ ኮፍ ዘብል ብምኽንያት ኣብ ንድገት ብግምት ካብ 25 ክሳብ 28 ዓመት ዝበገሙ ተመሳሳሊ ዕድመ ዘለዎም ወድን ጓልኣነስተይትን ይጓዓዙ ኣለዉ። ካብቲ ዝተሳፈርናሉ ቦታ ጀሚርኩም ክሳብ ከባቢ መለስ ኣካዳሚ እንበገሙ ልሙድ ዝኾነ ቤተሰባዊ ወግዲ የዕልሉ ብምንባርም ከምዝፋለጡ እየ ተገንዘብ። ድሕሪ ጉዕዞ ወግም መልከው ቀይሩ ናብቲ ሓዘ ብሰንኪ ጥልመት መራሕቲ ተፈጠሩ ዘሎ ፖለቲካዊ ሕመቕ ትግራይ ኣትዮም ከዕልሉ ጀመሩ።

“ፀለመ ሰራዊት ጠጠው ይበል”! ድምዲ ህዝቢ ሰሓርቲ

ነቲ ፖለቲካዊ ወግም እቲ መንእሳይ ዝጀመሮ ኮይኑ፤ ህዝቢ ወረዳ ሳሓርቲ ብፍላይ ነባሪ ህዝቢ ጣብያ ኣዲስ ኣለም ኣብ ማሕበራዊ ሚዲያ ኣዘራረቡ ከምዝኾነ ሓሳብ ብምልዓል እየ ክገረ ዝጀመረ። እታ ጓልኣነስተይቲ ብወገና ቁሩብ ፅንኦት ኢላ “ብፀብቕ እንተዘኾነን እየ እምበር ብዘሕፍር ሕግቕ ተግባር መዛራረቢ እንተኾነ እም እንታይ ይዓብስ” ብምባል ሓውሲ ጓሂ ብዝመሰል ኣንደበት መለሰትሉ። እቲ ወዲ ትቕብል ኣቢሉ “እው ንሱሰ ሓቕኪ፤ ግን እኮ ከምቲ ዝበሃል ዘሎ ኣባላት ሰራዊት ኣርሚ 26 ናብ ህዝቢ ጥይት ተኪሶም ሰብ እንተወቐዎም መሕፈሪ እየ” ብላ። ንባዕሉ መሕፈሪ ዘረባ እናተሃረበሰ ብዛዕባ ጀጋኑ ኣባላት ሰራዊት ትግራይ ከምኡ ኢሉ ክሃረብ ምስ ሰማዕቲ ብወሽጠይ ፅቡቕ ኣይተሰመዐንን። እታ ምስኡ ዕላል ዝጀመረት ጓልኣነስተይቲ ብወገና ብኣግራሞት እናጠመተት ክትሰምዖ ምስፀንኩት የማን ፀጋም ግልፅ ኢላ ከባቢ ተግባር። ብሕግቕ ድዩ ብፀብቕ ኣይፈለጥኩን እምበር ከምትዕዘብተይ ሓደ ነገር ክትብሉ ከምዝደለየት ብቐለሉ ተረዳኣኹ። ቁሩብ ፅንኦት ኢላ ድማ “ልዕሊ እቲ ማሕበራዊ ሚዲያ ደገላ ባዕልኻ እንደ ትገልፅ የለኻ” ብለቶ። ኣብ ማሕበራዊ ሚዲያ ዝረኣዮን ዘንበባን መበገሲ ገይሩ ይሓታ ከምዘሎ ከረዳኣ ዋላ እንተፈተነ ክትሰምዖ ፍቓደኛ ኣይነበረትን። ብግልጣጡ ንሳ ንዘረብኡ ኣቋሪጃ “እቲ ማሕበራዊ ሚዲያ ሕሕማቕ ጥራሕ ድዩ ዘርእየኩምን ዘስመዐኩምን?” ክትብል ሓተተቶ። ቅፅል ኣቢላ “ንሰኻኽ ገይርኩም እንተኾይኖምስ ነውሪ እየ”

ትብል ኣለኹ፤ ብዓይንኻ ዘይረኣኻ ዶ ‘እንተ’ እናበልካ ይዘረብ እየ?” ክትብል ሕቶኣ ቀፀለት። ብድሕሪ እዚ እቲ ወዲ ብረዘንቲ ሓሳባት ናይታ ዋዕሮ ሕፃናት ዝተሰመዖ ይመስለኒ። ርእሱ ኣድኒኑ ድማ ሰቕ ብለ።

እታ ጀግና ዋዕሮ ብወገና ብቶም ንግዚኡ ቅጭ መፅዋዋ ዝገለፀቶም ጥሪ ሓቕታት ተቐጠባ ሰቕ ክትብል ስለ ዘይደለየት ነቲ ባዕላ ብኣካል ኣትፈልጦ ሓቕ ክትዘርዘረሉ ጀመረት። ሸው ቅፅል ኣቢላ “እቲ ንጀጋኑ ኣባላት ኣርሚ 26 ዝተብሃለን ዝተወረየን ኩሉ ካብ ሓቕ ዝራሓቕ ጥራሕ ዘይኮነስ ንሰራዊት ትግራይ ኣፀለምካ ሓድነት ህዝቢ ትግራይ ንምዝራግ ኮነ ተባሂሉ ብፀላእቲ ዝተሰርሐ ድራማ እየ። ብሰንኪ እቲ ጉጅለ ክኸደት ዝመደበም ምስለይታት ህዝቢ ሰላሙን ሓድነቱን ተዘገቦ ይሓቕ እየ ዘሎ። ካብ ኣፍልጦ ህዝብን ኣባላት ቤት ምኽርን ወጻኢ ዝተሸመ ኣካላት ካብ ዝተፈለዩ ከባቢታት ብኣይሊ ገንዘብ ሰባት እናምዕኡ ስርዓት ክፍርሱ ይፅዕሩ ኣለዉ” ክትብል ገለፀት። ብምቕጻል “ትሕቲ ዕድመ ዝኾነ ህፃናት ብጉጉይ መንገዲ ሰቢኹም ትካል መሰልጠኒ ሓረስቶት (FTC) ካብ ሕግን መምርሕን ወጻኢ ሸንጺንና ክንዕድለኩም ኢና” እናበሉ ዘይኮነ ተስፋታት እናሃቡ ንዕብን ሰላማዊ ሰልፍን ከለዓሉ መላእ ህዝቢይገብሩ ኣለዉ። ብኣንጻሩ ድማ ብፍላይ እቲ ኣብ እዋን መኸተ ካብ ደቁ ጀሚሩ እታ ዘላቶ ትሕዝቶ ዝሃበ ስድራ ጀግና ብቶም ምስለይታት ተሸቕራራ ርእሱ ደፊኡ ይሓድር እየ ዘሎ ክትብል ጓሂ ብዝተመልኦ ቅላዕ ኣረዲኣቶ። እታ ንሕልና እትነብር ዋዕሮ ባቲ ዝገለፀቶ ሓሳብ ዓጊባ ሱቕ ኣይበለትን። ኣስዲባ “እዚ ከይኣክል ሰላምን ፀጥታን ህዝብም ከውሕሱ ፀገማት ተፃዊርኩም ክሳብ ሓዘ ኣብ ቃልሲ ዝርከቡ ጀጋኑ ኣባላት ሰራዊት

ትግራይ ንመንገቶም ዘይምጥን ፀለመን ካልኣት ዝተፈለዩ ጥቕዓትን ይፍፀምም ኣሎ። እዚ ኣብ ጣብያ ኣዲስ ኣለም ኣብ ልዕሊ ኣባላት ኣርሚ 26 ዝተፈፀመ ተግባር ብገንኡ ስርዓት ክሕዝን መፍትሒ ክግበረሉን እንተዘይከኢሉ ኣብ ካልኣት ከባቢታት ከምዝቐፅል ኣየጠራጥርን” ክትብል ገለፀትሉ።

እቲ ወዲ ቦታ ጌጋ ርድኢት ሓዘ ዝተሃረባ ሓሳብ እናተጣዓሰ ብናይታ ዋዕሮ ሓቕታትን መርቶታትን ተደኒቐ ከዳምፅ

ድሕሪ ምፅንኩ ርእሱ ብኣወንታ እናንቐነቐ “ተረዲእኪ እየ” ብላ። ቅፅል ኣቢላ “ነቲ ኣነ ዝብሎ ዘለኹ ሓቕነቱ ክተረጋግፅ እንተደለኻ ድማ ምስወረድና ንዝኾነ ሰብ ሓቲትካ ክትርዳኡ ትኽእል ኢኻ” ብለቶ። ሸው ብሓሳብ ንድሕሪት ምልስ ኢላ ነቲ ልፍንታውያን ወረርሽኤ ዝፈፀም ግፍዕን ይታዊ ጥቕዓትን እናከከረት “መስዋእቲ ከፊሉ ካብዚ ኹሉ ስቓይን መከራን ንህዝቡ ዘድኣነ ሰራዊት ትግራይ ሓዘ ንኹብደም ብዝሓድናን ኣብ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ እዚ ዝበሃል ታሪኽ ብዘይብሎምን ጠላማት ብእምኒ ተወቐዑ ንመንገቱ ዘይገልፁ ጠቐነታት ክበፀሑ ካብ ምኽኣሉ ብተወሳኺ ሰራዊት ትግራይ ወፅዩ ሓይሊ ብልፅግና ክኣቱ ዝምነ ሰብ ክትርኢ እንተለኻ የሕዝን” ብለት። ብወሽጠይ እዚ ኩሉ ሓሳትን ፀለመን ብግልጺ ፊትንፊት እናሰምዑ ሰቕ ዝመራፀ ጀጋኑና ትዕግስቶምን ስነ-ምግባርምን ዘይምድናቕ ግን ኣይካኣልን በልኩ። እታ ዋዕሮ ቀፀለት “... ሕገ-መንግስቲ ይከበር፤ ህዝቢ ባዕሉ ብዝመረፀ ከመሓደር ኣለዎ ዝብል ሕቶ ናይ ህዝቢ ሳሓርቲ ጥራሕ ዘይኮነስ ናይ መላእ ህዝቢ ትግራይ ሕቶ ብምኽኑ ሰራዊት ትግራይ ዝወሰኖም ውሳኔታት ቀልጢፎም ንክትግበሩ ካብ በለካ ለኸዐካ ወዲእና ኩላትና ክንቃለሎም ይግባእ። ዝብል ምኽሪ ለጊሳ ኣብ መንገዲ ወሪዳ ተፈለየትና። ኣነ እውን እቲ ሓቕ ክፈልጦ ንዝደልዩ ወገናት ንምክፋል ወግም ብብርዕይ ከቲቡሎ ኣለኹ እም ብተንኮል ፀላእቲ ኣይንተሃመል ኣብለኩም።

ሰላም ካብ መቐለ

አፅቢ ... ካብ ገፅ 15 ዝዞረ

እቲ ከተማ ኾይኑ ንሓደ ሰዓት ዝኣክል ብታንኪ እናደብደብ ንህንጻ ምምሕዳር ወረዳ አፅቢ ኣዕነዎ። ኣብዚ እዋን እዚ ምልሻታት አፅቢ ብኹሉ ኣንፈት እናተንቀሳቐሱ ብብዝከኡ ቀስብቀስ እናዳኸሙ ነቲ ወራሪ ሓይሊ ሰላም ከልእዎ። ብበርቃዊ ውቅዲትን ጀግንነትን ምልሻታት አፅቢ ዝተድሃለ ዕሰብ ወራሪ ሰራዊት ሻዕብያ ብየማን ፀጋም እናተፀፍዐ ዓቕሉ ምስ አፅብብሉ ጭሩኡ ደገሉ ህድማ ጀመረ። እናሰዓቡ ምስ ቀጥቀጥ ብዕምቕት ገይሩ ንውቕሮ ክሃድም ተገደደ። ብድሕሪ እዚ ጀጋኑ ምልሻታት አፅቢ ንፅላኢ ሰፍ ዘይብል ስዕረት ኣጎልቢቦም ክበር መስዋእቲ ከፊሎም ምልሻታት አፅቢ ንከተማ ኣፅብን ከባቢኡን ኣብ ትሕቲ ቁፅፅሮም ኣኣተውዎ። እቲ ቅያ ስለዘይተዛዘመ ካልኣይን መዛዘምን ክፋል ክቕፅል እየ።

መርኣዩ ኩነታት ... ካብ ገፅ 16 ዝዞረ

ተጓሒሎም እየም። ብሰንኪ እዚ ኣብ ኩሎምዳይ ስራሕቲ እቲ ትካል ብዙሕ ፀገም እናጋጠመ ይርከብ። ካብ ኩሉ እቲ ዝኸፍኣድማ ፀገም ማይ እየ። ቀጊሉ ኣብ ሓይሊ ሰብ ዘሎ ሕፅረት እየ። እቲ ቀንዲ ኣማራርሓን በዓል ምድን ናይቲ ቤት ህንፀት ካብ ሓይሊ ፀጥታ ናብ መንግስታዊ ስርሖ ኣይተመለሰን። ካብቲ ስታንዳርድ ዳርጋ ሲሶ ሓይሊ ሰብ ጥራሕ እየ ኣብ ስራሕ ዘሎ። መኪና፣ ነዳዲ ካልኣት ናውትን እውን ብቕደም ሰዓብ ዝተቀሱ ፀገማት እየም። ይኹን እምበር ነዚ ማእኸል ብመንግስቲ ዛጊድ እኹል ትኹረት ክወሃቦ ኣይከኣለን። ስለዚ ሕዚ እውን መንግስቲ፣ መዳርግቲ ኣካላትን ገበርቲ ሰፍይ ትካላትን ናይዚ ማእኸል ፀገማት ተረዲኦም መፍትሒ ኣብ ምቕማጥ እጃቶም ከበርኩቱ ከምዝግባእ የገንዘቡ።

ከማንደር ኣማኑኤል፣ ገበን ክፍፀሙ ዝኸኣል ብዙሕ ምኽንያት ከምዘሎን ግን ከዓ እቶም ዘጋጥሙ ፀገማት ገበን ብምፍጻም ዝፍትሑ ዘይኮነስ ካሊኦ መማረጺ ስራሕ ብምስራሕ ዝሓሸ ህይወት ክትመርሕ ከምትኸኣል ምርዳእ ከምዘድሊ ይገልፁ። ገበን ምፍጻም ብሕገ ተሓታትነት ዘሰዕቦ ምኽኑ ጥራሕ ዘይኮነ ብባህሪና እውን ነውሪ እየ። ገበን ፈጊሙ ናብ ቤት ህንፀት ዝኣቱ ልዕሊ 80 ምኡታዊ እቲ መፍሪይ ሓይሊ መንእሳይ ወለዶ ከምዝኾነ ድማ ይሕብሩ። ስለዚ መንእሳይ ክሰርሕሉ፣ ሃፍቲ ከጥርዩሉን ክልወጥሉን ኣብ ዝግባእ ዕድመ ናብ ቤት ህንፀት ንክይኣትዉ ካብ ገበን ክርሕቕ ከምዘለዎም እየም ዘተሓሳስቡ።

ምእንተ ሰላም...ካብ ገፅ 11 ዝዞረ

ዝተሓሰበ ሸርሒ ምኽኑ ፈሊጦም ክበራበሩ ይግባእ። ኣብዚ ሓዘ እዋን ወደብ ናይ ኩናት ካልኣይ ሸማ ኮይና ስለዘላ ወደብ ሰብ ብምግባር ኩናት ንምውላዕ ኮነ ተባሂሉ ዝስራሕ ዘሎ ሸርሒ እየ። ብሓቕ ወደብ ንምርካብ እንተኾይኑ ብዘይ ኩናት እውን ምርካብ ይከኣል እየ። ግልጋሎት ወደብ እትረኽቡሉ ብሕጋዊ መንገዲ፣ ብመሰረት ዓለምለኽ ሕገ ወደብ ባሕሪ ተኸቲልካ ክኸይድ ይግባእ። ፍርሒ ዝወለዶ እንተኾይኑ ድማ ዘፍርሕ ዘሰግእ ነገር ከምየለ ብግልጺ ክንገሩ ኣለዎም።

ወይን:- እቲ ሓዘ ኣብቲ ጃላፖሎካል ቀርኒ ኣፍሪካ ይኹን ኣብ መንገዲ ኢትዮጵያን ኤርትራን ተፈጠሩ ዘሎ ውጥጥ ብዝምልከት ክንሕዞ ዝግባእና ቅዋም እንታይ ክኸውን ኣለዎ? ኣብዚ ክፍጠር ዝኸኣል ሓደጋታት ኣትሪፍና ናብ ረብሓ ህዝቢ ትግራይ ንምቕያር እንታይ ክግበር ኣለዎ? ኣብዚ ጉዳይ እዚ ሰራዊት ትግራይ፣ ውድባት ፖለቲካ፣ ግዝያዊ ምምሕዳር እንታይ ክገብሩ ኣለዎም?

ኣይተ ፀጋኣብ:- ፈላጊ ባህሪ ህዝቢ ትግራይ ሰላምን ሰላምን ጥራሕ ምኽኑ ኩሉ ማሕበረሰብ ክፈልጠልና ኣለዎ። ዘባዊ ክልላውን ሃገራውን ኩነታትና ካብ ኩናትን ወረ ኩናትን ወጺኡ ናብ ሰላማዊ መንገዲ ናብ ንቡር ዝምለሱሉ ባይታ ክፍጠር ዝደለ ህዝቢ እየ። ሰራዊት ትግራይ፣ ዝተፈለዩ ውድባት ፖለቲካ፣ ምሁራትን ማሕበረሰብ ዓለምን ንመደራደርቲ ኣካላት እቲ ሓቕ ናይ ምፍላጥ ግዴታ ኣለዎም። ካብዚ ወጻኢ ነቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ጭቡጥ ኩነታት ሰጊእኻ ወይ ምስ እገለ ሓይሊ ኮይና ኢና ንኸሰብ ዝብል ተደፋፊኣኻ ግጉይ ውሳኔ ክውሰን የብሉን። ኩናት ደለኻዩ ዝመፅእ ኣይደለኻዩን ዝተርፍ ጉዳይ ኣይኮነን። ብሓቕ ድማ ኣብ ትግራይ ኩናት ደልዩ ዝንቀሳቐሱ ኣካል የለን። ቅድሚ ኩናት ምጅማና ግን ኣቀዲምካ እቶም ክሰርሑ ዘለዎም ስራሕቲ ክሰርሑ ይግባእም።

ካብዚ ብተወሳኺ ሚዲያታት ትግራይ ንሓደ ኣካል ካብ ምውጋን ወጺኣን ህዝቢ ትግራይ ናብ ሓደጋ ካብ ዘቃልዑ ኣጅንዳታት ተቐጠቢን ኣብ ሰላም፣ ኣብ ሓድነት ክሰብካ፣ ነቲ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቕ ንማሕበረሰብ ዓለም ክፍልጣ ኣብ ምግባር ክነጥፋ ይግባእ። ነተን ሚዲያታት ዝመርሕ ግዚያዊ ምምሕዳር ትግራይን ዝተፈለዩ፣ ዘርፍታት ሚዲያ ዝመርሑ ኣካላት ውሽግውን ደጋውን ሰላም ብዝፈጥር፣ ኣንፀላልዩ ዘሎ ኩናት ዘትርፍ፣ ኩሉ ዓቕሚ ህዝቢ ትግራይ ዘተኣኻኸብ፣ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ዝፍጠሩ ናይ ሓሳት ምድንጋራት፣ ጠቐነታት ኣብ ምውጋዝ ንዝፍጠሩ ሓደጋታት ንምኣላይ ዘኸኣሉ ስራሕቲ ክሰርሑ ይግባእ። ሓደ ሓደ ፖለቲካዊ ውድባት እዋኑ ዘይጠልቦ ሕ/ሰብ ዝኸፋፍል፣ ህልውና ህዝቢ ትግራይ ንምውሓስ ዋጋ ዝኸፈለ ሰራዊት ትግራይ ዘፀልም፣ ዘቐሸሸ፣ መግለጺ ከውፅኡ ንሰምዕ ኣለና። እዞም ኣካላት እዚኦም ካብዚ ተግባር እዚ ተቐጠቢም ነቲ ሓዘ ኣብ ህልውና ህዝቢ ትግራይ ዝፍጠር ዘሎ ሓደገኛ ኩነታት ንምምካት ዘኸኣል ተግባር ክሰርሑ ይግባእ። ምኽንያቱ እቲ ሓዘ ዝመፅእ ዘሎ ሓይሊ ንሓደ ወቐዑ ነቲ ካሊኦ ዝገድፍ ኣይኮነን። ትግራይ ሓንቲ ክሳድ ኣላታ እንተይልና ናይ ፊታውዊይ ክሳብ ምስ ናይ ፀላእዩይ ክሳድ ተግባር እየ” ኢሉ ዝገድፍ ሓይሊ ኣይኮነን። ብሓንቲ ሰይፊ ዝወቐፅ ሓይሊ እየ። ነዚ ተገንዚብና ኣብ ሃለዎትን ድሕንነትን ህዝቢ ትግራይ ኩሉ ትግራዊይ ሓደ እየ ክኸውን ዘለዎ። ነዚ ዘለሉ ዝመፅእ ነገር እንተሃልዩ ግን ሓድነትካ ኣጠናኺርካ፣ ዓቕምታትካ ኣኪብካ ኩናት ንምትራፍ ክሰርሑ ኣለዎ። ኩናት እንተተወለዐ ድማ “ከመይ ንምክቶ” ኢሉ ክሓሰብ ትግራይ ንምድኣን ኩሉ ተሓባቢሩ ክሰርሕ ኣለዎ እየ ዝብል።

ማህደር ይቶ

መቐጠልታ መድረኻት “ወፍሪ እምቢታ!”

ዘተ ተወካዲቲ ህዝብን ጉባኤ ኣብዮተ ምክርን ከተማ መቐለ

ንምልክነት ምምካት ፅኑዕ ቃል ኪዳን ቻልሰና እዩ!!